

15
ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΓΕΡΑΡΗ ΔΦ.

ΜΕΘΟΔΙΚΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

Τ Η Σ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Μ Ε Τ Α

ΔΙΔΑΧΤΕΩΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΦΟΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ „ΒΤΓ΄ ΝΟΜΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΚΤΗ

«Τὴν ἐν τούτῳ περιεχομένην ὕλην ὁ συγγραφεὺς διαίρει μετὰ ζηλευτῆς ἐπιμελείας εἰς 32 μαθήματα, ἅτινα ἐν γλώσσῃ εὐκρινεῖ, σαφεῖ καὶ ἀπλῇ ἀναπτύσσει μεθοδικώτατα καὶ παιδαγωγικώτατα· διὸ δικαίως ἐπέγραψεν αὐτὸ «Μεθοδικὸν Συντακτικόν». Μετὰ τοσαύτης δὲ ἀναλυτικότητος καὶ σαφηνείας ἀναπτύσσει τὰ μαθήματα, ὥστε ἄνευ δισταγμοῦ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ μόνος ὁ μαθητὴς ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ διδασκάλου δύναται νὰ μάθῃ συντακτικόν».

(Ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν κριτῶν).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

1? — Ὁδὸς Σταδίου — 12

1926

600

ΜΕΘΟΔΙΚΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤΑ

ΔΙΑΣΦΗΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΓΡΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΒΤΓ' ΝΟΜΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΚΤΗ

«Τὴν ἐν τούτῳ περιεχομένην ἔλην ὁ συγγραφεὺς διαίρει μετὰ ζήλευ-
τῆς ἐπιμελείας εἰς 32 μαθήματα, ἅτινα ἐν γλώσσῃ εὐκρινεῖ, σαφεί
καὶ ἀπλῇ ἀναπτύσσει μεθοδικώτατα καὶ παιδαγωγικώτατα·
διὸ δικαίως ἐπέγραψεν αὐτὸ «Μεθοδικὸν Συντακτικόν». Μετὰ
τοσαύτης δὲ ἀναλυτικότητος καὶ σαφηνείας ἀναπτύσσει τὰ μαθή-
ματα, ὥστε ἄνευ δισταγμοῦ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ μόνος ὁ
μαθητὴς ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ διδασκάλου δύναται νὰ μάθῃ
συντακτικόν».

(Ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν κριτῶν).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

12— Ὀδὸς Σταδίου—12

Α.ο. 18226

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως, καὶ τὴν σφραγίδα τὸν ἡμετέρων καταστημάτων.

Μ. Σαλιβέρου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ βιβλίον τοῦτο συνετάξαμεν ἀκριβῶς κατὰ τὸ ἰσχύον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας πρὸς σκοπιμωτέραν διδασκαλίαν τῶν ἐλληνικῶν ἐν τοῖς εἰρημένοις σχολείοις. Κατ' ἀκολουθίαν τοῦτου περιελάβομεν ἐν αὐτῷ μόνον τὴν ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς σχολείοις διδασκομένην τοῦ συντακτικοῦ ὕλην κατὰ τὸ μνημονευθὲν πρόγραμμα.

Χάριν δὲ τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων διηρέσαμεν τοῦτο εἰς τρία μέρη. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει περιελάβομεν τὴν ἐν τῇ Α' τάξει τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου διδακτέαν ἐκ τοῦ συντακτικοῦ ὕλην· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει περιελάβομεν τὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ τάξει διδακτέαν ὕλην· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ μέρει περιελάβομεν τὰ κυριώτατα τῆς συντάξεως τῆς ἀττικῆς διαλέκτου, ὡς ἀκριβέστερον καθορίζονται ταῦτα ἐν ταῖς μνημονευθείσαις ὁδηγίαις (σελ. 51—54).

Πάντα τὰ μέρη ταῦτα ἐπραγματεύθημεν κατὰ τρόπον ὅλως ἐμπειρικόν καὶ πρακτικόν, ὡς κελεύει τὸ εἰρημένον πρόγραμμα, προτάξαντες τῶν κανόνων παραδείγματα εὐληπτα καὶ σαφῆ καὶ διασαφήσαντες τὴν γενικὰς συντακτικὰς ἐννοίας πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τούτων. Προστάξαμεν δὲ τὰ παραδείγματα τῶν κανόνων, διότι κατὰ τὰς εἰρημένας ὁδηγίας (σελ. 49) «πρέπει ἡ διδασκαλία τὸν νέον συντακτικὸν νόμον νὰ προσφέρῃ τοῖς μαθηταῖς ἀκολουθοῦσα τὴν ὁδόν, ἣν τὸ μανθάνειν φύσει γινόμενον ἀκολουθεῖ. Εἶναι δὲ αὕτη ἢ ἀπὸ τοῦ μερικοῦ καὶ συγκεκριμένου εἰς τὸ γενικὸν καὶ ἀφρημένον. Συγκεκριμένον δ' ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει εἶναι τὸ παράδειγμα, γενικὸν δὲ ὁ συντακτικὸς κανὼν».

Τὰ προτασσόμενα παραδείγματα εἶναι σύντομα, σαφῆ καὶ εὐληπτα, ἵνα δύναται οἱ μαθηταὶ ἀκόπως νὰ ἐννοῶσιν αὐτὰ καὶ ἵνα διαφαίνεται ἐν αὐτοῖς ὁ συντακτικὸς νόμος ὁ μέλλων δι' αὐτῶν νὰ διασαφηθῆ.

Ἡ δὲ περὶ τοῦ συντακτικοῦ τούτου κρίσις τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων κατὰ τὸ ἐνεστὸς σχολικὸν ἔτος ἔχει ὧδε·

«Τὴν ἐν τούτῳ περιεχομένην ὕλην ὁ συγγραφεὺς διαιρεῖ μετὸ ζηλευτῆς ἐπιμελείας εἰς 32 μαθήματα, ἅτινα ἐν γλώσση εὐκρινεῖ, σαφεῖ καὶ ἀπλῆ ἀναπτύσσει μεθοδικώτατα καὶ παιδαγωγικώτατα· διὸ δικαίως ἐπέγραψεν αὐτὸ **«Μεθοδικὸν Συντακτικόν»**. Ἐν ἐκάστῳ μαθηματι προτάσσει πρῶτον τὴν διδακτέαν ὕλην, ἔπειτα τάσσει τὰς καταλλήλους προτάσεις, μετὰ ταῦτα ἀναλύει καὶ διασαφεῖ ταύτας καὶ τελευταῖον συνάγει τοὺς ἐκ τούτων ἀπορρέοντι κανόνας. Μετὰ τούτης δὲ ἀναλυτικότητος καὶ σαφηνείας ἀναπτύσσει τὰ μαθήματα, ὥστε ἄνευ δισταγμοῦ δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι καὶ μόνος ὁ μαθητὴς ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ διδασκίλου δύναται νὰ μάθῃ συντακτικόν».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Μαΐου 1906.

Ι Ν ΓΕΡΑΡΗΣ

ΜΕΘΟΔΙΚΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΗΝ ΕΝ ΤΗ Α' ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΕΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΓΛΗΝ (1)

Πρότασις. Ὑποκείμενον. Κατηγορημα.

- 1) Τὸ δένδρον ἐστίν (2) ὑψηλόν.
- 2) Ὁ πατήρ ἀσθενεῖ.
- 3) (Ἐγὼ) ὑγιαίνω.

(Ἄν ἀ π τ υ ξ ι ς. — Ἐάν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 1ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὰς λέξεις «τὸ δένδρον ἐστίν...» χωρὶς νὰ εἶπω ἄλλο τι, δὲν ἐκφράζω τέλειον, διανόημα (τέλειαν σκέψιν), διότι δὲν λέγω τί εἶναι τὸ δένδρον. Ἐάν δὲ εἶπω «τὸ δένδρον ἐστίν ὑψηλόν», ἐκφράζω τέλειον διανόημα. Ἐάν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 2ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὴν λέξιν «ἀσθενεῖ», δὲν ἐκφράζω τέλειον διανόημα, διότι δὲν λέγω τίς ἀσθενεῖ. Ἐάν δὲ εἶπω «ὁ πατήρ ἀσθενεῖ», ἐκφράζω τέλειον διανόημα. Ἐάν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 3ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὴν λέξιν «ὑγιαίνω», ἐκφράζω τέλειον διανόημα, διότι ἐννοεῖται ἡ λέξις «ἐγὼ», καὶ ἐάν μὴ εἶπω αὐτήν).

§ 1. Ἡ διὰ λέξεων ἢ διὰ μιᾶς λέξεως ἔκφρασις τελείου διανοήματος λέγεται πρότασις.

Προτάσεις.

- 1) Ὁ παῖς ἐστίν ἐπιμελής.
- 2) Ἡ κόρη ἐστὶ προσεκτικὴ.
- 3) Ὁ ἵππος τρέχει.
- 4) Τὸ δένδρον κόπτεται.

1 Κατὰ τὸ ἰσχύον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαίδευσως οἱ τῆς Α' τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου μαθηταὶ μανθάνουσι ὅλος ἐμπειρικῶς «ὕποκείμενον, κατηγορημα, ἀντικείμενον, κυρίας καὶ δευτερευούσας προτάσεις, εἰ δὲ τὴν ὀργανικὴν δοτικὴν, τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἀπαρεμφάτου διὰ τοῦ νὰ καὶ ὅτι καὶ τὴν ἀτικὴν σύνταξιν».

(2) εἶναι

(*Ἀνάπτυξις.*—Περὶ *τίνος* λέγομεν ἐν τῇ προτάσει 1 ὅτι εἶναι *ἐπιμελής*; Περὶ τοῦ *παιδός*. Περὶ *τίνος* λέγομεν ἐν τῇ προτάσει 2 ὅτι εἶναι *προσεκτική*; Περὶ τῆς *κόρης*. Περὶ *τίνος* λέγομεν ἐν τῇ προτάσει 3 ὅτι *τρέχει*; Περὶ τοῦ *ἵππου*. Περὶ *τίνος* λέγομεν ἐν τῇ προτάσει 4 ὅτι *κόπτεται*; Περὶ τοῦ *δένδρου*).

§ 2. Ἐκεῖνο (τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα), περὶ τοῦ ὁποῖου λέγομεν τι, λέγεται *ὑποκείμενον*.

(*Ἀνάπτυξις.*—*Τί* λέγομεν ἐν τῇ προτ. 1 περὶ τοῦ ὑποκειμένου *παῖς*; Δέγομεν ὅτι *ἴστιν ἐπιμελής*. *Τί* λέγομεν ἐν τῇ προτ. 2 περὶ τοῦ ὑποκειμένου *κόρη*; Δέγομεν ὅτι *ἴστιν προσεκτική*. *Τί* λέγομεν ἐν τῇ προτ. 3 περὶ τοῦ ὑποκειμένου *ἵππος*; Δέγομεν ὅτι *τρέχει*. *Τί* λέγομεν ἐν τῇ προτ. 4 περὶ τοῦ ὑποκειμένου *δένδρον*; Δέγομεν ὅτι *κόπτεται*).

§ 3. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγομεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται *κατηγόρημα*.

(*Ἀνάπτυξις.*—Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ κατηγόρημα «*ἴστιν ἐπιμελής*» εἶναι δύο λέξεις, ἐν ῥῆμα καὶ ἐν ὄνομα. Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ κατηγόρημα *ἴστιν προσεκτική* εἶναι δύο λέξεις, ἐν ῥῆμα καὶ ἐν ὄνομα. Ἐν τῇ προτ. 3 τὸ κατηγόρημα «*τρέχει*» εἶναι ἐν μόνον ῥῆμα. Καὶ ἐν τῇ προτ. 4 τὸ κατηγόρημα «*κόπτεται*» εἶναι ἐν μόνον ῥῆμα (οἰπὸν)

§ 4. Τὸ κατηγόρημα εἶναι δύο εἰδῶν, ἢ *ῥῆμα* καὶ *ὄνομα* ἢ *ῥῆμα* μόνον.

§ 5. Ὄταν τὸ κατηγόρημα εἶναι ῥῆμα καὶ ὄνομα, τότε τὸ μὲν ῥῆμα λέγομεν *συνδετικόν*, τὸ δὲ ὄνομα λέγομεν *κατηγορούμενον*.

§ 6. Ὄταν τὸ κατηγορούμενον εἶναι ῥῆμα μόνον, συνήθως λέγομεν αὐτὸ ἀπλῶς *ῥῆμα*.

Τίς (ποῖος) εἶναι ἐπιμελής;

Ὁ *παῖς*.

Τίς (ποία) εἶναι προσεκτική;

Ἡ *κόρη*.

Τίς (ποῖος) τρέχει;

Ὁ *ἵππος*.

Τί (ποῖον) κόπτεται;

Τὸ *δένδρον*.

§ 7. Ὄταν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἐρωτῶμεν διὰ τοῦ *τίς*; *τί*; (ποῖος; ποία; ποῖον;), ἢ δὲ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, εἶναι τὸ ὑποκείμενον.

Τί (πῶς) εἶναι ὁ *παῖς*;

Ἐπιμελής.

Τί (πῶς) εἶναι ἡ *κόρη*;

Προσεκτική.

Τί κάμνει ὁ ἵππος;

Τρέχει.

Τί πάσχει τὸ δένδρον;

Κόπτεται.

§ 8. Ὄταν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν τὸ κατηγορούμενον, ἐρωτῶμεν **τί (πῶς) εἶναι** τὸ ὑποκείμενον, ἢ δὲ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, εἶναι τὸ κατηγορούμενον.

§ 9. Ὄταν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐρωτῶμεν **τί κάμνει ἢ τί πάσχει** τὸ ὑποκείμενον, ἢ δὲ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, εἶναι τὸ ῥῆμα.

Προτάσεις

1) Ἐγὼ εἶμι ἀσθενής = ἐγὼ ἀσθενῶ.

2) Ὁ παῖς ἐστὶν ὑγιής = ὁ παῖς ὑγιαίνει.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ συνδετικὸν εἶμι καὶ τὸ κατηγορούμενον ἀσθενής γίνεται ἓν ῥῆμα, ἀσθενῶ. Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ συνδετικὸν ἐστὶν καὶ τὸ κατηγορούμενον ὑγιής γίνεται ἓν ῥῆμα, ὑγιαίνει).

§ 10. Πολλάκις τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδετικὸν συγχωνεύονται εἰς ἓν ῥῆμα.

Προτάσεις

1) Γράφω (ἐννοεῖται ἐγώ).

2) Γράφομεν (ἐννοεῖται ἡμεῖς).

3) Παίζεις (ἐννοεῖται σύ).

4) Παίζετε (ἐννοεῖται ὑμεῖς=σεῖς).

§ 11. Τὸ ὑποκείμενον ἐγώ, ἡμεῖς, σύ, ἡμεῖς συνήθως παραλείπεται, διότι δηλοῦται ἐκ τῶν καταλήξεων τοῦ ῥήματος.

Προτάσεις

1) Τὸ δένδρον ἐστὶν εὐώδες.

2) Τὸ δένδρον ἀνθεῖ.

3) Ὑγιαίνει (ἐννοεῖται σύ).

(Ἀνάπτυξις. — Ἡ πρότ. 1 ἀποτελεῖται ἐξ ὑποκειμένου, συνδετικοῦ καὶ κατηγορούμενου. Ἡ πρότ. 2 ἀποτελεῖται ἐξ ὑποκειμένου καὶ ῥήματος. Ἡ πρότ. 3 ἀποτελεῖται ἐκ ῥήματος μόνον, ἐννοουμένου τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς σύ).

§ 12. Ἡ πρότασις, ἢ ὁποία ἀποτελεῖται ἐξ ὑποκειμένου, συνδε

τικοῦ καὶ κατηγορουμένου ἢ ἐξ ὑποκειμένου καὶ ῥήματος ἢ ἐκ ῥήματος μόνον λέγεται *ἀπλή πρότασις*.

Ἄντικείμενον

Προτάσεις.

- 1) Ὁ πατήρ ἐπιμελεῖται τῶν παιδῶν.
- 2) Ὁ στρατιώτης βοηθεῖ τῇ πατρίδι.
- 3) Ἡ μήτηρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν.
- 4) Ὁ παῖς διώκει τὸ ἄρνιον.

(Ἄ ν ἄ π τ υ ξ ι ς — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ῥήμα «ἐπιμελεῖται» φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον «πατήρ» ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς παῖδας. Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ ῥήμα «βοηθεῖ» φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον «στρατιώτης» ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὴν πατρίδα. Ἐν τῇ προτ. 3 τὸ ῥήμα «ἀγαπᾷ» φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον «μήτηρ» ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὸν υἱόν. Ἐν τῇ προτ. 4 τὸ ῥήμα «διώκει» φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον «παῖς» ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὸ ἄρνιον.

§ 13. Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τι πρόσωπον, ζῆλον ἢ πρᾶγμα, λέγονται *ἐνεργητικὰ μεταβατικά*.

§ 14. Ἡ πλαγία πτώσις (γεν. ἢ δοτ. ἢ αἰτ.), ἡ ὅποια συνάπτεται μετὰ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων καὶ φανερώνει πρόσωπον, ζῆλον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται *ἀντικείμενον*.

<i>Τίνος</i> ἐπιμελεῖται ὁ πατήρ :	<i>τῶν παιδῶν</i> .
<i>Τίνι</i> βοηθεῖ ὁ στρατιώτης ;	<i>τῇ πατρίδι</i> .
<i>Τίνα</i> ἀγαπᾷ ἡ μήτηρ ;	<i>τὸν υἱόν</i> .
<i>Τί</i> διώκει ὁ παῖς :	<i>τὸ ἄρνιον</i> .

§ 15. Ὅταν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐρωτῶμεν διὰ τίνος τῶν λέξεων *τίνος ; τίνι ; τίνα ; τί ;* ἢ δὲ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, εἶναι τὸ *ἀντικείμενον*.

Προτάσεις.

- 1) Γεμίζω τὴν ὑδρίαν ὕδατος.
- 2) Μεταδίδωμι (1) τοῦ πλούτου τῷ ἀνδρὶ.
- 3) Παρέχω ἄρτον τῷ πένητι.
- 4) Διδάσκω τὸν παῖδα μουσικὴν.

Τί γεμίζω :	τὴν ὑδρίαν (αἰτ.)
Τίνος (ἄπὸ τί) γεμίζω τὴν ὑδρίαν :	ὕδατος (γεν.)
Τίνος (ἐκ τίνος) μεταδίδωμι :	τοῦ πλούτου (γεν.)
Τίνι μεταδίδωμι τοῦ πλούτου :	τῷ ἀνδρὶ (δοτ.)
Τί παρέχω :	ἄρτον (αἰτ.)
Τίνι παρέχω ἄρτον :	τῷ πένητι (δοτ.)
Τίνα διδάσκω :	τὸν παῖδα (αἰτ.)
Τί διδάσκω τὸν παῖδα :	μουσικὴν (αἰτ.)

§ 16. Ῥήματα τινα λαμβάνουσι δύο ἀντικείμενα·

- 1) Τὸ ἐν κατὰ πτώσιν **αἰτιατικὴν** καὶ τὸ ἄλλο κατὰ πτώσιν **γενικὴν** (ἰδ. πρότ. 1)·
- 2) Τὸ ἐν κατὰ πτώσιν **γενικὴν** καὶ τὸ ἄλλο κατὰ πτώσιν **δοτικὴν** (ἰδ. πρότ. 2)·
- 3) Τὸ ἐν κατὰ πτώσιν **αἰτιατικὴν** καὶ τὸ ἄλλο κατὰ πτώσιν **δοτικὴν** (ἰδ. πρότ. 3)·
- 4) Καὶ τὰ δύο κατὰ πτώσιν **αἰτιατικὴν** (ἰδ. πρότ. 4)·

Προτάσεις κύριαι καὶ δευτερεύουσαι.

- 1) Ὁ παῖς πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον (κυρία),
- 2) ἵνα μάθῃ γράμματα (δευτερεύουσα).

(Ἀνάπτυξις.—Ἐὰν εἶπω μόνον τὴν πρότ. 1 «ὁ παῖς πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον» ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐὰν δὲ εἶπω μόνον τὴν πρότασιν 2 «ἵνα μάθῃ γράμματα», χωρὶς νὰ εἶπω καὶ τὴν πρώτην, δὲν ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐὰν δὲ εἶπω καὶ τὰς δύο «ὁ παῖς πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον, ἵνα μάθῃ γράμματα», διὰ τῆς δευτέρας συμπληρῶ ἢ προσδιορίζω ἀκριθέστερον τὴν πρώτην, ἐκφράζω δηλ τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὅποιον ὁ παῖς πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον.

(1) Ἐἶδω μέρος.

§ 17. Ἡ πρότασις, ἣ ὁποία μόνη ἐκφράζει πλήρες νόημα, λέγεται **κυρία ἢ ἀνεξάρτητος πρότασις.**

§ 18. Ἡ πρότασις, ἣ ὁποία δὲν ἐκφράζει μόνη πλήρες νόημα, ἀλλὰ συμπληροῖ ἢ προσδιορίζει τὴν κυρίαν, λέγεται **δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη πρότασις** ὄθεν

§ 19. Αἱ προτάσεις εἶναι δύο εἰδῶν, **κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι καὶ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημένοι.**

α'. Κύριαι προτάσεις. Σύνδεσις τούτων.

1) Ὁ παῖς μελετᾷ.	2) Ὁ παῖς προσέχει.
3) Ὁ παῖς γράφει.	4) Ὁ παῖς ἀναγιγνώσκει.
5) Ὁ παῖς μανθάνει.	

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐκάστη τῶν προτάσεων τούτων εἶναι κυρία, διότι μόνη ἐκφράζει πλήρες νόημα. Τὰς ἀνωτέρω κυρίας προτάσεις δυνάμεθα νά συνδέσωμεν πρὸς ἀλλήλας ὡς ἐξῆς)

- 1) Ὁ παῖς μελετᾷ **καὶ** προσέχει.
- 2) Ὁ παῖς **οὔτε** μελετᾷ **οὔτε** προσέχει.
- 3) Ὁ παῖς μελετᾷ **μέν**, οὐ προσέχει **δέ.**
- 4) Ὁ παῖς νῦν (1) **ἢ** μελετᾷ **ἢ** γράφει.
- 5) Ὁ παῖς μελετᾷ. **ἄρα** μανθάνει.
- 6) Ὁ παῖς μανθάνει. μελετᾷ **γάρ.** (2).

§ 20. Οἱ σύνδεσμοι, διὰ τῶν ὁποίων συνδέομεν κυρίας προτάσεις πρὸς ἀλλήλας, εἶναι οἱ ἐξῆς:

- 1) **Συμπλεκτικοὶ** καί, τέ, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.
- 2) **Ἀντιθετικοὶ** μέν, δέ, μέντοι (3), ἀλλά, εἰ καί, καίτοι.
αὐ (4), μήν (5), καὶ μήν (5), ἀλλὰ μήν (5).
- 3) **Διαζευκτικοὶ** ἢ, εἴτε — εἴτε, ἐάν τε — ἐάν τε, (ἦντε — ἦντε, ἄντε — ἄντε).
- 4) **Συλλογιστικοὶ** ἄρα (6), οὖν (6), τοίνυν (6), οὐκοῦν (6), οὐκουν (7), δὴ (6), τοιγάρτοι (8), τοιγαροῦν (8).
- 5) **Ὁ αἰτιολογικὸς** γάρ (=διότι).

(1) τώρα (2) διότι. (3) ἀλλ' ἑμῶς. (4) πάλιν, ἐξ ἐναντίας. (5) ὅμως (6) λοιπόν. (7) λοιπὸν ἔχει (δέν). (8) διὰ τοῦτο λοιπὸν.

**β'. Κύρια καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις.
Εἶδη δευτερευουσῶν προτάσεων. Σύνθεσις τούτων.**

1) Αἰτιολογικαί.

Ὁ παῖς προκόπτει (κυρία), **διότι** μελετᾷ (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει τὸ διὰ τί ὁ παῖς προκόπτει, δηλ. τὴν αἰτίαν)

§ 21. Δευτερεύουσα πρότασις φανερώνουσα τὸ διὰ τί ἢ τὴν αἰτίαν λέγεται **αἰτιολογικὴ πρότασις**.

§ 22. Ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων, ὡς, ὅτι, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὅποτε.

2) Χρονικαί.

Ὁ παῖς ἔγραψεν (κυρία), **ὅτε** μετέβην πρὸς αὐτόν (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει τὸ πότε ὁ παῖς ἔγραψε δηλ. τὸν χρόνον).

§ 23. Δευτερεύουσα πρότασις φανερώνουσα τὸ πότε ἢ χρόνον λέγεται **χρονικὴ πρότασις**.

§ 24. Ἡ χρονικὴ πρότασις συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν χρονικῶν συνδέσμων, ὅτε, ὅποτε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὡς, ἕως, ἄχρι, μέχρι, πρὶν, ἐν ᾧ, ἐξ οὗ, ἄφ' οὗ.

3) Συμπερασματικαί.

Ὁ παῖς οὕτως ⁽¹⁾ ἐπιμελῆς ἦν ⁽²⁾ (κυρία), **ὥστε** ὁ διδάσκαλος ἐπήνεσεν αὐτόν (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει τὸ ἐπακολούθημα τῆς ἐπιμελείας τοῦ παιδός, ὅτι δηλ. τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ παιδός ἐπηκολούθησεν ὁ ἑκπαικὸς τοῦ διδασκάλου).

§ 25. Δευτερεύουσα πρότασις φανερώνουσα τὸ ἐπακολούθημα (ἀποτέλεσμα) τῆς κυρίας προτάσεως λέγεται **πρότασις ἀκολουθίας ἢ συμπερασματικὴ**.

§ 26. Ἡ πρότασις τῆς ἀκολουθίας συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τοῦ ὥστε.

4) Εἰδικαί.

Ὁ παῖς ἔλεγεν (κυρία), **ὅτι** ὁ διδάσκαλος ἐπήνεσεν αὐτόν (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει τί εἰδικῶς ἔλεγεν ὁ παῖς).

(1) τόσον. (2) ἦτο.

§ 27. Δευτερεύουσα πρότασις φανερώνουσα τί ειδικῶς ἐκφράζει ἢ κυρία πρότασις λέγεται *ειδικὴ πρότασις*.

§ 28. Ἡ ειδικὴ πρότασις συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν ειδικῶν συνδέσμων, ὅτι, ὡς.

5) Τελικαί.

Ὁ παῖς μελετᾷ (κυρία), *ἵνα* μάθῃ γράμματα (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει τὸν σκοπὸν, διὰ τὴν ὁποῖον ὁ παῖς μελετᾷ. Ὁ δὲ σκοπὸς λέγεται καὶ τέλος).

§ 29. Δευτερεύουσα πρότασις φανερώνουσα τὸ τέλος, ἴσθι τὸν σκοπὸν, τῆς κυρίας προτάσεως λέγεται *τελικὴ πρότασις*.

§ 30. Ἡ τελικὴ πρότασις συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν τελικῶν συνδέσμων, ἵνα, ὅπως, ὡς, μή.

6) Ἀναφορικαί.

Ἀπῆλθεν ὁ παῖς (κυρία), ὅς μοι ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν (δευτερ.).

Ὁ παῖς ἦλθεν εἰς Κόρινθον (κυρία), *ἐνθα* διέτριβεν ὁ πατήρ (δευτ.).

(Ἡ δευτερεύουσα πρότασις «ὅς μοι ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν» ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως παῖς. Ἡ δευτερεύουσα πρότασις «ἐνθα διέτριβεν ὁ πατήρ» ἀναφέρεται εἰς τὴν λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως *Κόρινθον*).

§ 31. Δευτερεύουσα πρότασις *ἀναφερομένη* εἰς λέξιν τινὰ τῆς κυρίας προτάσεως λέγεται *ἀναφορικὴ πρότασις*.

§ 32. Ἡ ἀναφορικὴ πρότασις συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων.

7) Πλάγια ἐρωτηματικά.

1) Εἰπέ μοι, ὦ παῖ (κυρία), *δοτις* (ἢ *τίς*) ἐστὶν ὁ ξένος (δευτερ.).

2) Εἰπέ μοι, ὦ παῖ (κυρία), *εἰ* ἔχεις ἀδελφούς (δευτερ.).

3) Εἰπέ μοι, ὦ παῖ (κυρία), *ὅποσους* (ἢ *πόσους*) ἀδελφούς ἔχεις (δευτερ.).

4) Εἰπέ μοι, ὦ παῖ (κυρ.), *ὅπως* (ἢ *πῶς*) ἐπραξας ταῦτα (δευτερ.).

(Δι' ἐκάστης τῶν δευτερευουσῶν τούτων προτάσεων ἐρωτᾷ τις περὶ τινος).

§ 33. Δευτερεύουσα πρότασις, διὰ τῆς ὁποίας ἐρωτῶμεν περὶ τινος, λέγεται *πλαγία ἐρωτηματικὴ πρότασις*.

§ 34. Ἡ *πλαγία ἐρωτηματικὴ πρότασις* συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας
1) διὰ τῆς *ὄσους ἢ τίς*, 2) διὰ τοῦ *εἰ καὶ* 3) διὰ τῶν ἀπὸ *ὀπ-* ἢ ἀπὸ
π- ἀρχομένων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

8) *Υποθετικά.

Ὁ παῖς *μανθάνει* (κυρία), *εἰ (ἐάν) μελετᾷ* (δευτερ).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει ὑπὸ *τίνα ὄρον ἢ ὑπόθεσιν* *μανθάνει ὁ παῖς*).

§ 35. Δευτερεύουσα πρότασις, φανερώνουσα ὑπὸ *τίνα ὄρον ἢ ὑπόθεσιν* γίνεται τι, λέγεται *ὑποθετικὴ πρότασις*.

§ 36. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τοῦ ὑποθετικοῦ συνδέσμου *εἰ ἢ διὰ τινος τῶν ἐξ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἂν* γινομένων (*εἰ + ἂν*) *ἐάν, ἤν, ἂν*.

9) Ἐντιωματικά ἢ ἐνδοτικά καὶ παραχωρητικά.

Ὁ παῖς *πεινῆ* (κυρία) *εἰ καὶ* πρὸς ὀλίγου *ἔφαγεν* (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει ὅτι ὁ παῖς *ἔφαγεν*, ἀλλὰ τὸ ἐπακολούθημα τῆς πράξεως ταύτης (τοῦ *φαγεῖν*) εἶναι *ἀντίθετον* πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πρᾶξιν (πρὸς τὸ *πεινῆ*), ἐν ᾧ τὸ φυσικὸν ἐπακολούθημα τοῦ *φαγεῖν* εἶναι τὸ *μὴ πεινῆ*, δηλ. *ὄσους ἔφαγε δὲν πεινᾷ* φυσικά, ἀλλ' ὁ παῖς, *ἂν καὶ ἔφαγε, πεινᾷ*).

§ 37. Δευτερεύουσα πρότασις, φανερώνουσα ὅτι τὸ ἐπακολούθημα (ἀποτελεσμα) αὐτῆς εἶναι *ἀντίθετον* πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πρᾶξιν, λέγεται *ἐναντιωματικὴ ἢ ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ πρότασις*.

§ 38. Ἡ ἐναντιωματικὴ πρότασις συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τοῦ *εἰ καὶ, καὶ εἰ, ἐάν (ἤν, ἂν) καὶ, καὶ ἐάν (ἤν, ἂν)*.

Δοτικὴ ὀργανικὴ.

- 1) *Τῇ μαχαίρᾳ* τέμνομεν
(διὰ τῆς *μαχαίρας ἢ* μετὰ τὴν *μάχαιραν* κόπτομεν).
- 2) *Τοῖς ὀφθαλμοῖς* ὀρῶμεν
(διὰ τῶν *ὀφθαλμῶν ἢ* μετὰ τοὺς *ὀφθαλμοὺς* βλέπομεν).
- 3) *Τοῖς ὠσίν* ἀκούομεν
(διὰ τῶν *ὠτων ἢ* μετὰ τὰ *ὠτα* ἀκούομεν)

4) **Γάλακτι και τυρῶν και κρέασι** τρεφόμεθα
(μὲ γάλα και τυρὸν και κρέατα τρεφόμεθα).

§ 39. Ἡ δοτικὴ σημαίνει: πολλάκις τὸ ὄργανον ἢ τὸ μέσον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ τις, και λέγεται **δοτικὴ ὀργανικὴ**.

§ 40. Ἡ δοτικὴ ὀργανικὴ ἀναλύεται συνήθως ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τῆς προθέσεως διὰ και γενικῆς ἢ διὰ τοῦ κοινοῦ μὲ και αἰτιατικῆς.

Ἀνάλυσις ἀπαρέμφατου διὰ τοῦ νὰ και ὄτι.

1) Θέλω φαγεῖν	==θέλω νὰ φάγω
2) Θέλεις φαγεῖν	==θέλεις νὰ φάγης
3) Ὁ παῖς θέλει φαγεῖν	==θέλει νὰ φάγη.
4) Θέλομεν φαγεῖν	==θέλομεν νὰ φάγωμεν
5) Θέλετε φαγεῖν	==θέλετε νὰ φάγητε
6) Οἱ παῖδες θέλουσι φαγεῖν	==θέλουσι νὰ φάγωσι.

-
7) Λέγω φαγεῖν	==λέγω ὄτι ἔφαγον
8) Λέγεις φαγεῖν	==λέγεις ὄτι ἔφαγες
9) Ὁ παῖς λέγει φαγεῖν	==λέγει ὄτι ἔφαγεν
10) Λέγομεν φαγεῖν	==λέγομεν ὄτι ἔφαγομεν
11) Λέγετε φαγεῖν	==λέγετε ὄτι ἔφάγετε
12) Οἱ παῖδες λέγουσι φαγεῖν	==λέγουσιν ὄτι ἔφαγον.
-

(Ἀ ν ἄ π τ υ ξ ι ς.—Ἐν ταῖς ἀνωτέρω προτάσεσι παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἀπαρέμφατον φαγεῖν ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀναλύεται ἢ διὰ τοῦ νὰ και ὑποτακτικῆς ἢ διὰ τοῦ ὄτι και ὀριστικῆς).

§ 41. Τὸ διὰ τοῦ νὰ και ὑποτακτικῆς ἀναλυόμενον ἀπαρέμφατον λέγεται **τελικόν**.

§ 42. Τὸ διὰ τοῦ ὄτι και ὀριστικῆς ἀναλυόμενον ἀπαρέμφατον λέγεται **εἰδικόν**.

Ταυτοπροσωπία, ἑτεροπροσωπία.

- 1) Θέλω φαγεῖν==θέλω νὰ φάγω (ἐγώ),

- 2) **Θέλω τὸν παῖδα φαγεῖν**—θέλω νὰ φάγῃ ὁ παῖς.
- 3) **Θέλεις φαγεῖν**—θέλεις νὰ φάγῃς (σύ).
- 4) **Θέλεις τὸν παῖδα φαγεῖν**—θέλεις νὰ φάγῃ ὁ παῖς.
- 5) **Λέγομεν φαγεῖν**—λέγομεν ὅτι ἐφάγομεν (ἡμεῖς).
- 6) **Λέγομεν τὸν παῖδα φαγεῖν**—λέγομεν ὅτι ἔφαγεν ὁ παῖς.
- 7) **Λέγετε φαγεῖν**—λέγετε ὅτι ἐφάγετε (ὑμεῖς).
- 8) **Λέγετε τὸν παῖδα φαγεῖν**—λέγετε ὅτι ἔφαγεν ὁ παῖς.

***Ἀν ἄ π τ υ ξ ι ς.**—Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος **θέλω** καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου **φαγεῖν** εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον (**ταυτοπροσωπία**), δηλ. τὸ **ἐγώ**. Ἐν τῇ προτ. 2 τοῦ μὲν ῥήματος **θέλω** ὑποκείμενον εἶναι τὸ **ἐγώ**, τοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου **φαγεῖν** ὑποκείμενον εἶναι ἡ αἰτιατικὴ τὸν **παῖδα**, δηλ. ἕτερον πρόσωπον (**ἑτεροπροσωπία**). Ἐν τῇ προτ. 3 τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος **θέλεις** καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου **φαγεῖν** εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον, δηλ. τὸ **σύ**. Ἐν τῇ προτ. 4 τοῦ μὲν ῥήματος **θέλεις** ὑποκείμενον εἶναι τὸ **σύ**, τοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου **φαγεῖν** εἶναι ἡ αἰτιατικὴ τὸν **παῖδα**, δηλ. ἕτερον πρόσωπον κλπ.)

§ 43. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος (**ταυτοπροσωπία**) καὶ τότε δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἢ εἶναι διάφορον (ἕτερον) τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος (**ἑτεροπροσωπία**) καὶ τότε τίθεται κατὰ πῶσιν **αἰτιατικὴν**.

***Ἀττικὴ σύνταξις.**

- 1) **Τὰ παιδιά παίζει** (ἀντὶ τὰ παιδιά παίζουσι).
- 2) **Τὰ ζῦα τρέχει** (ἀντὶ τὰ ζῦα τρέχουσι).

§ 44. Ὄταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ καὶ γένους οὐδετέρου, τὸ ῥήμα τίθεται συνθέστατα κατὰ ἐνικὸν ἀριθμὸν. Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται **ἄττικὴ σύνταξις**.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΗΝ ΕΝ ΤΗ Β' ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΕΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΓΛΩΣΣΟΥ

Είδη μετοχής. Ἀνάλυσις ταύτης.

Προτάσεις.

- 1) Ὁ ἐπιμελούμενος παῖς προκόπτει.
(ὁ παῖς, ὁ ὅποιος ἐπιμελεῖται, προκόπτει ἢ ὁ ἐπιμελής παῖς προκόπτει).
- 2) Ὁ ἀνὴρ οὐκ αἰσθάνεται ἐξαπατῶμενος.
(ὁ ἀνὴρ δὲν αἰσθάνεται ὅτι ἐξαπατᾶται).
- 3) Ὁ παῖς οὐ παύεται μελετῶν.
(ὁ παῖς δὲν παύει νὰ μελετᾷ).
- 4) Ταῦτα εἰπὼν ὁ πατήρ ἀπῆλθεν.
(ἀφ' οὗ εἶπε ταῦτα ὁ πατήρ, ἀπῆλθεν).

(Ἀνάπτυξις — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ μετοχή ἐπιμελούμενος τίθεται ὡς ἐπίθετον μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ παῖς, τὸ ὅποιον προσδιορίζει, καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως «ὁ ὅποιος ἐπιμελεῖται» ἢ ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὸ ἐπίθετον ἐπιμελής. — Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ μετοχή ἐξαπατῶμενος τίθεται ὡς κατηγορούμενον καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς (ὅτι ἐξαπατᾶται). Καὶ ἐν τῇ προτ. 3 ἡ μετοχή μελετῶν τίθεται ὡς κατηγορούμενον καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς (νὰ μελετᾷ). — Ἐν τῇ προτ. 4 ἡ μετοχή εἰπὼν παρατίθεται ὡς προσδιορισμὸς τῆς λέξεως πατήρ καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ δευτερευούσης προτάσεως. Διοικόν)

1 Κατὰ τὸ ἰσχύον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως οἱ τῆς Β' τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου μαθηταὶ μανθάνουσιν ἐκ τοῦ συντακτικοῦ ἔλεος ἐμπειρικῶς, ἀφ' ἑσων ἢ ἐρμηνεία ἀπαιτεῖ, τοὺς διαφόρους τρόπους τῆς ἀναλύσεως τῶν μετοχῶν, τὴν γενικὴν ἀπόλυτον, τὴν δοικὴν τοῦ αἰτίου καὶ τῆς ἀναφορᾶς, τὴν αἰτιατικὴν τῆς ἀναφορᾶς τὴν εὐκτικὴν μετὰ τοῦ ἂν καὶ τὴν ὀριστικὴν τῶν παραγομένων χρόνων μετὰ τοῦ ἂν.

§ 45. Ἡ μετοχή τίθεται ἐν τῷ λόγῳ κατὰ τρεῖς τρόπους·

1) Ὡς ἐπίθετον καὶ λέγεται ἐπιθετική·

2) Ὡς κατηγορούμενον καὶ λέγεται κατηγορηματική·

3) Ὡς παράθεσις ἢ προσδιορισμὸς λέξεώς τινος τῆς προτάσεως καὶ λέγεται παραθετική ἢ προσδιοριστική.

§ 46. Ἡ ἐπιθετική μετοχή ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως ἢ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐπίθετον (ἰδ. πρότ. 1).

§ 47. Ἡ κατηγορηματική μετοχή ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς ἢ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς (ἰδ. πρότ. 2 καὶ 3).

§ 48. Ἡ παραθετική ἢ προσδιοριστική μετοχή ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ δευτερευούσης προτάσεως (ἰδ. πρότ. 4).

**Συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὴν λέξιν
πρὸς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται.**

A'. Ἐπιθετική μετοχή.

- 1) Ὁ προσέχων παῖς μανθάνει.
- 2) Ἡ προσέχουσα κόρη μανθάνει.
- 3) Τὸ προσέχον παιδίον μανθάνει.
- 4) Οἱ προσέχοντες παῖδες μανθάνουσιν.
- 5) Αἱ προσέχουσαι κόραι μανθάνουσιν.
- 6) Τὰ προσέχοντα παιδιά μανθάνει (=μανθάνουσιν).

§ 49. Ἡ ἐπιθετική μετοχή, ὡς καὶ πᾶν ἐπίθετον, ἔχουσα συνήθως τὸ ἄρθρον, προσδιορίζει οὐσιαστικόν τι καὶ συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

B'. Κατηγορηματική μετοχή.

- 1) Ἡ κόρη γινώσκει ἐπιμελουμένη
(ἢ κόρη γνωρίζει ὅτι ἐπιμελεῖται).
- 2) Ὁ ἀνὴρ γινώσκει τὸν παῖδα ἐπιμελούμενον
(ὁ ἀνὴρ γνωρίζει ὅτι ὁ παῖς ἐπιμελεῖται).
- 3) Ὁ παῖς οὐ πάθει ἐπιμελούμενος
(ὁ παῖς δὲν πάθει νὰ ἐπιμελήται).

§ 50. Ἡ κατηγορηματική μετοχή ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον

ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως καὶ συμφωνεῖ πρὸς ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Γ', Παραθετική ἢ προσδιοριστική μετοχή. Γενική ἀπόλυτος.

- 1) Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀνὴρ ἀπῆλθεν.
- 2) Ταῦτα εἰποῦσα ἡ γυνὴ ἀπῆλθεν.
- 3) Ταῦτα εἰπὼν τὸ παιδίον ἀπῆλθεν.
- 4) Ταῦτα εἰπόντες οἱ ἄνδρες ἀπῆλθον.
- 5) Ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἀνδρός, ὁ παῖς ἀπῆλθεν.
- 6) Ταῦτα εἰπούσης τῆς γυναικός, οἱ παῖδες ἀπῆλθον.
- 7) Ταῦτα εἰπόντων τῶν ἀνδρῶν, ἀπῆλθομεν (ἡμεῖς).

§ 51. Ἡ παραθετική ἢ προσδιοριστική μετοχή ἢ προσδιορίζει λέξιν τινὰ τῆς προτάσεως καὶ τότε συμφωνεῖ πρὸς αὐτὴν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν ἢ προσδιορίζει ὀλόκληρον τὴν πρότασιν (οὐχὶ λέξιν τινὰ αὐτῆς) καὶ τότε τίθεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς (ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ῥημάτων) κατὰ πτώσιν γενικήν, ἣτις λέγεται γενική ἀπόλυτος.

Εἶδη παραθετικῆς ἢ προσδιοριστικῆς μετοχῆς.

Δυναταὶ ἀναλύσεις ταύτης.

α. Χρονική μετοχή.

- 1) Ὁ ἀνὴρ ἄδει **ὄρχούμενος**
(ὁ ἀνὴρ ἄδει, ἐν ᾧ (χρόνῳ) χορεύει·
ὁ ἀνὴρ ἄδει καὶ συγχρόνως χορεύει).
- 2) Οἱ στρατιῶται ἐμάχοντο **πορευόμενοι**
(οἱ στρατιῶται ἐμάχοντο, ὅτε ἢ ἐν ᾧ (χρόνῳ) ἐπορεύοντο).
- 3) Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀνὴρ ἀπῆλθεν
(ἄφ' οὗ εἶπε ταῦτα ὁ ἀνὴρ, ἀπῆλθεν).
- 4) **Δειπνήσας** ὁ πατήρ ἀπεισιν
(ἄφ' οὗ ἢ ὅταν δειπνήσῃ ὁ πατήρ, θὰ ἀπέλθῃ·
ἀκόμη δὲν ἐδειπνήσεν, ἀλλὰ θὰ δειπνήσῃ
καὶ μετὰ τοῦτο θὰ ἀπέλθῃ).

§ 52. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα **χρόνον** λέγεται **χρονικὴ** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ χροنيκῆς προτάσεως.

§ 53. Ἡ χρονικὴ μετοχὴ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ

1) Διὰ τοῦ **ὄτε** ἢ ἐν **ᾧ** καὶ **ὄριστικῆς**, ὅταν σημαίνῃ πράξιν σύγχρονον πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πράξιν (ἰδὲ προτ. 1 καὶ 2).

2) Διὰ τοῦ **ᾧ** καὶ **ὄριστικῆς**, ὅταν σημαίνῃ πράξιν γενομένην πρὸ τῆς πράξεως τῆς ἐκφραζομένης διὰ τῆς κυρίας προτάσεως (ἰδὲ προτ. 3) καὶ

3) Διὰ τοῦ **ὅταν** ἢ τοῦ **ᾧ** καὶ **ὑποτακτικῆς**, ὅταν σημαίνῃ πράξιν, ἣ ὅποια θὰ γίνῃ ἐν τῇ μέλλοντι πρὸ τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως (ἰδὲ προτ. 4).

β.) *Αἰτιολογικὴ μετοχὴ.*

Ἄμελῃσας ὁ παῖς οὐκ ἔμαθεν

ἐπειδὴ ἠμέλησεν ὁ παῖς δὲν ἔμαθεν ἢ ὁ παῖς δὲν ἔμαθε, διότι ἠμέλησεν).

§ 54. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα **αἰτίαν** λέγεται **αιτιολογικὴ** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' αἰτιολογικῆς προτάσεως.

§ 55. Ἡ αἰτιολογικὴ μετοχὴ ἀναλύεται συνήθως διὰ τοῦ **ἐπειδὴ** καὶ **ὄριστικῆς**, ὅταν ἡ αἰτία προτάσῃται τῆς πράξεως, ἢ διὰ τοῦ **διότι** καὶ **ὄριστικῆς**, ὅταν ἡ αἰτία ἐπιτάσῃται.

γ.) *Ὑποθετικὴ μετοχὴ.*

Τιμῶν τοὺς γονεάς εὖ πράξεις

(ἐὰν τιμᾶς τοὺς γονεῖς σου, θὰ εὐτυχῆς)

§ 56. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα **ὑπόθεσιν** (ὑπὸ τίνα δηλ. ἔρον γίνεται ἢ θὰ γίνῃ τι) λέγεται **ὑποθετικὴ** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ὑποθετικῆς προτάσεως.

δ') *Ἐναντιωματικὴ ἢ ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ μετοχή.*

Ὁ παῖς πεινᾷ ἄρτι φαγῶν

Ὁ παῖς πεινᾷ, ἂν καὶ πρὸ ὀλίγου ἔφαγεν, ἐν ᾧ τὸ φυσικὸν ἐπακολούθημα τοῦ τρῶγειν εἶναι τὸ νὰ μὴ πεινᾷ τις).

§ 57. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα ὅτι τὸ ἐπακολούθημα αὐτῆς εἶναι *ἐναντίον* πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πράξιν λέγεται: *ἐναντιωματικὴ ἢ ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ* καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἐναντιωματικῆς ἢ ἐνδοτικῆς ἢ παραχωρητικῆς προτάσεως.

ε') *Τελικὴ μετοχή.*

Ὁ πατὴρ ἦλθε συμβουλευσὼν ὑμῖν

(Ὁ πατὴρ ἦλθεν, ἵνα συμβουλευσῇ ὑμᾶς).

§ 58. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα τὸ *τέλος* ἦτοι τὸν *σκοπὸν* λέγεται: *τελικὴ* καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τελικῆς προτάσεως.

§ 59. Ἡ τελικὴ μετοχὴ τίθεται κατὰ χρόνον μέλλοντα.

ε') *Τροπικὴ μετοχή.*

1) Ὁ παῖς εἶπε ταῦτα *γελῶν* (μὲ γέλια).

2) Ἡ κόρη εἶπε ταῦτα *κλαίουσα* (μὲ κλάματα).

3) Ἡ γυνὴ ζῆ *ἐργαζομένη* (ἀπὸ [μὲ] τὴν ἐργασίαν τῆς).

4) Ἦλθες *οὐκ ἔχων* χρήματα (ἦλθες χωρὶς νὰ ἔχῃς χρήματα).

§ 60. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα *τρόπον* λέγεται *τροπικὴ* καὶ ἢ μένει ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀμετάβλητος ἢ ἀναλύεται δι' οὐσιαστικοῦ μετὰ τινος προθέσεως ἢ διὰ τοῦ *χωρὶς νὰ* καὶ *ὑποτακτικῆς*, ὅταν ἔχη ἄρνησιν (τὸ οὐ).

Δουτικὴ τοῦ αἰτίου.

Δειλία οἱ πολέμοι ἔφυγον

(διὰ δειλίαν ἢ ἕνεκα δειλίας οἱ πολέμοι ἔφυγον).

§ 61. Ἡ δοτική πολλάκις σημαίνει *αίτιαν* καὶ ἀναλύεται διὰ τῆς *διὰ* καὶ *αιτιατικῆς* ἢ τῆς *ἐνεκα* καὶ *γενικῆς*.

Δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς.

- 1) Ὑπερέχω τῇ *δυνάμει* (ὑπερέχω κατὰ τὴν δύναμιν).
- 2) Οὔτε *ποσίν* εἰμι ταχύς οὔτε *χερσίν* ἰσχυρός (οὔτε κατὰ τοὺς πόδας εἰμαι ταχύς οὔτε κατὰ τὰς χεῖρας ἰσχυρός).

§ 62. Ἡ δοτικὴ πολλάκις σημαίνει *ἀναφορὰν* ἢ τὸ *κατὰ τι* καὶ ἀναλύεται διὰ τῆς προθέσεως *κατὰ* καὶ *αιτιατικῆς*.

Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς.

- 1) Ὁ ἀνὴρ ἦν θαυμάσιος *τὸ μέγεθος* (ὁ ἀνὴρ ἦτο θαυμάσιος κατὰ τὸ μέγεθος).
- 2) Ὁ παῖς ἐστὶ καθαρός *τὸ σῶμα* (ὁ παῖς εἶναι καθαρός κατὰ τὸ σῶμα).

§ 63. Ἡ αἰτιατικὴ πολλάκις σημαίνει *τὴν ἀναφορὰν* ἢ τὸ *κατὰ τι*. Ἡ νέα γλῶσσα προτάσσει ταύτης τὴν πρόθεσιν *κατὰ*.

Εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν.

- 1) *Εἴποις ἄν* ταῦτα, ὦ παῖ, (δύνασαι νὰ εἴπῃς ταῦτα, ὦ παῖ, ἢ τώρα (ἐν τῷ παρόντι) ἢ κατόπιν (ἐν τῷ μέλλοντι)).
- 2) Οὐκ *ἄν λάβοιμεν* παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος (δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος).

§ 64. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν σημαίνει ὅτι δύναται νὰ γίνῃ τι (*τὸ δυνατόν γενέσθαι*) ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ διὰ τοῦτο λέγεται *δυνητικὴ εὐκτικὴ*.

- 1) *Εἰ* ἔχοις τι, διδοίης ἄν (ἄν ἤθελες ἔχεις τι, ἤθελες δίδει).
- 2) *Ὅποτε* λάβοις τι, δοίης ἄν (ὅποτε ἤθελες λάβεις τι, ἤθελες δώσει).

(Ἄ ν ἄ π τ Ὑ ζ ι ε. Ὁ λέγων ταῦτα ἐκφράζει ἰδίαν σκέψιν (γνώμην), διότι δυ-

νατόν νά ἔχῃς τι καί νά μὴ δέλῃς ἢ δυνατόν νά λάβῃς τι καί νά μὴ δώσῃς)

§ 65. Ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν σημαίνει ἀπλήν σκέψιν τοῦ λέγοντος, ὅταν συνάπτηται μετ' αὐτῆς ἄλλη εὐκτική μετὰ τοῦ εἰ ἢ ὁπότε, ἀπλήν σκέψιν τοῦ λέγοντος καί αὐτὴ σημαίνουσα.

Ἱστορικοὶ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν.

- 1) Πολλὰ ἔλεγεν ἄν τις (πολλὰ ἠδύνατό τις νά λέγῃ).
- 2) Πολλὰ εἶπεν ἄν τις (πολλὰ ἠδύνατό τις νά εἶπῃ).

§ 66. Ὁ παρατατικός καί ἄριστος τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν σημειοῦσιν ὅτι ἠδύνατο νά γίνηται ἢ νά γίνῃ τι ἐν τῷ παρελθόντι καί διὰ τοῦτο λέγονται **δυνητικὴ ὀριστικὴ**.

- 1) Εἰ κακόν τι ἔπραττες, ἐβλάπτου ἄν
(ἄν ἔπραττες κακόν τι, θὰ ἐβλάπτου. Τὸ πραγματικόν εἶναι δὲν βλάπτου, διότι δὲν πράττεις κακόν ἢ δὲν ἐβλάπτου, διότι δὲν ἔπραττες κακόν τι).
- 2) Εἰ κακόν τι ἔπραξας, ἐβλάθης ἄν
(ἄν ἤθελες πράξει κακόν τι, ἤθελες βλαφθῇ. Τὸ πραγματικόν εἶναι δὲν ἐβλάθης, διότι δὲν ἔπραξας κακόν τι).
- 3) Εἰ κακόν τι ἐπεπράχεις, ἐδέβλαψο ἄν
(ἄν εἶχες πράξει κακόν τι, θὰ εἶχες βλαφθῇ. Τὸ πραγματικόν εἶναι δὲν ἔχεις βλαφθῇ, διότι δὲν ἔχεις πράξει κακόν τι).

§ 67. Οἱ ἱστορικοὶ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν σημαίνουσι τὸ ἐγκντίον τοῦ πραγματικοῦ, τὸ μὴ πραγματικόν, ὅταν συνάπτονται μετὰ τινος ὑποθέσεως ἐκφερομένης διὰ τοῦ εἰ καί **ἱστορικοῦ χρόνου** τῆς ὀριστικῆς.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΗΝ ΕΝ Τῇ Γ' ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΕΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΓΛΩΣΣΟΥ (1)

ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΩΣΣΟΥ. «Ἐπανάληψις τῶν λεχθέντων ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσι περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ κατηγορήματος καὶ τῶν εἰδῶν αὐτοῦ». Τούτοις προσθετέα : πρότασις, εἶδη προτάσεων.

Πρότασις, Ἵποκείμενον, Κατηγορημα.

- 1) Ὁ Θεός ἐστὶ δίκαιος.
- 2) Ὁ ἥλιος λάμπει.
- 3) (Σὺ) εὐτυχεῖς.

(Ἀνάπτυξις.—Ἐὰν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 1ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὰς λέξεις «Ὁ Θεός ἐστι», χωρὶς νὰ εἶπω ἄλλο τι, δὲν ἐκφράζω τέλειον διανόημα (τέλειον σκέψιν), διότι δὲν λέγω τί εἶναι ὁ Θεός. Ἐὰν δὲ εἶπω τὰς λέξεις «Θεός ἐστὶ δίκαιος», ἐκφράζω τέλειον διανόημα.—Ἐὰν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 2ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὴν λέξιν «λάμπει», δὲν ἐκφράζω τέλειον διανόημα, διότι δὲν λέγω τίς (ποιός) λάμπει. Ἐὰν δὲ εἶπω τὰς λέξεις «Ὁ ἥλιος λάμπει», ἐκφράζω τέλειον διανόημα.—Ἐὰν δὲ ἐκ τῶν λέξεων τῆς 3ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὴν λέξιν «εὐτυχεῖς» ἐκφράζω τέλειον διανόημα, διότι ἠνοεῖται ἡ λέξις «σὺ» καὶ ἂν ρη εἶπω αὐτήν).

§ 68. Ἡ διὰ λέξεων ἢ διὰ μιᾶς λέξεως ἔκφρασις τελείου διανοη-
ματος λέγεται πρότασις.

(Ἀνάπτυξις.—Περὶ τίνος λέγομεν ἐν τῇ προτ. 1 ὅτι ἐστὶ δίκαιος; Περὶ τοῦ Θεοῦ. Περὶ τίνος λέγομεν ἐν τῇ προτ. 2 ὅτι λάμπει; Περὶ τοῦ ἡλίου).

1. Κατὰ τὸ ἰσχύον πρόγραμμα τῶν ὑποκειμένων μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως οἱ τῆς Γ' τάξεως τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου μαθηταὶ μαθάνουσι «τὰ στοιχειώδη τῆς συγκρίσεως τῆς αἰτιατικῆς διαλέκτου κατὰ τὸν πρακτικὸν καὶ ἄνευ τινὸς θεωρίας». Ἡ δ' ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκόμενα ἐκ τῆς συντακτικῆς ὁλῆς, ὀριζομένη ἀκριβέστερον ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ Ἰπουργείου τῆς Παιδείας ἐκδοθείσας ὁδηγίαις (σελ. 51—54), περιλαμβάνεται ἐν 32 μαθήμασιν.

§ 69. Ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου λέγομεν τι, λέγεται *ὑποκειμένον*.

(*Ἀνάπτυξις*.—Τί λέγομεν ἐν τῇ προτ. 1 περὶ τοῦ ὑποκειμένου Θεός; Λέγομεν ὅτι ἐστὶ δίκαιος. Τί λέγομεν ἐν τῇ προτ. 2 περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἥλιος; Λέγομεν ὅτι λαμπρῖ).

§ 70. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγομεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται *κατηγόρημα*.

(*Ἀνάπτυξις*.—Ἐν τῇ προτάσει 1 τὸ κατηγόρημα «ἐστὶ δίκαιος» εἶναι ῥῆμα καὶ ὄνομα, Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ κατηγόρημα «λαμπρῖ» εἶναι ῥῆμα μόνον.

§ 71. Τὸ κατηγόρημα εἶναι δύο εἰδῶν, ἢ *ῥῆμα καὶ ὄνομα* ἢ *ῥῆμα μόνον*. Ὅταν τὸ κατηγόρημα εἶναι ῥῆμα καὶ ὄνομα, τότε τὸ μὲν ῥῆμα λέγομεν *συνδεδεικτόν*, τὸ δὲ ὄνομα *κατηγορούμενον*, ὅταν δὲ τὸ κατηγόρημα εἶναι ῥῆμα μόνον, λέγομεν αὐτὸ ἀπλῶς *ῥῆμα*.

1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής. 2) Ὁ ἀνὴρ φαίνεται κόσμιος.

(*Ἀνάπτυξις*.—Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ κατηγορούμενον «ἐπιμελής» συνδέομεν μετὰ τοῦ ὑποκειμένου «παῖς» διὰ τοῦ ῥήματος «ἐστὶν». Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ κατηγορούμενον «κόσμιος» συνδέομεν μετὰ τοῦ ὑποκειμένου «ἀνὴρ» διὰ τοῦ ῥήματος «φαίνεται»).

2. Τὸ ῥῆμα, διὰ τοῦ ὁποίου συνδέομεν τὸ κατηγορούμενον μετὰ τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται *συνδεδεικτόν*.

1) Ὁ (παῖς) ἐστὶν ὑγιής=Ὁ παῖς ὑγιαίνει.

2) (Ἐγὼ) εἰμὶ ἀσθενής=(Ἐγὼ) ἀσθενῶ.

(*Ἀνάπτυξις*.—Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ κατηγορούμενον «ὑγιής» καὶ τὸ συνδεδεικτόν «ἐστὶν» γίνονται ἐν ῥῆμα, «ὑγιαίνει». Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ κατηγορούμενον «ἀσθενής» καὶ τὸ συνδεδεικτόν «εἰμὶ» γίνονται ἐν ῥῆμα, «ἀσθενῶ»).

§ 73. Πολλάκις τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδεδεικτόν συγχωνεύονται εἰς ἓν ῥῆμα. Ὅθεν

§ 74. Ἡ πρότασις ἀποτελεῖται ἐξ ὑποκειμένου, συνδεδεικτοῦ καὶ κατηγορούμενου ἢ ἐξ ὑποκειμένου καὶ ῥήματος ἢ ἐκ ῥήματος μόνον, ὅταν παραλείπηται τὸ ὑποκειμένον.

Ἐποκειμένον. Παρίλεξις τούτου.

Τί τίθεται ὡς ὑποκειμένον;

1) Ὁ παῖς γράφει. 2) Σὺ ἀναγιγνώσκεις.

- 3) Ὁ σοφός ἐστιν εὐδαίμων.
- 4) Ὁ προσέχων μακθάνει.
- 5) Τὸ κλέπτειν ἐστὶν αἰσχρόν.
- 6) Τὸ πει ἐστὶ σύμφωνον.
- 7) Τὸ γνῶθι σαυτόν ἐστὶ χρήσιμον.

§ 75. Ὡς ὑποκείμενον τῆς προτάσεως τίθεται συνήθως ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ προσωπικὴ ἀντωνυμία. Ἀλλὰ καὶ ἐπιθετον καὶ μετοχὴ καὶ ἀπαρέμφατον καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ ὀλόκληρος πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον, ὅταν μετὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνωνται ὡς ὀνόματα οὐσιαστικά.

β') Κατὰ τίνα πτώσιν τίθεται τὸ ὑποκείμενον;

- 1) Ἦλθον διακόσιοι ἄνδρες.
- 2) Ἦλθον περὶ τοὺς διακοσίους ἄνδρας.

§ 76. Τὸ ὑποκείμενον τίθεται κατὰ πτώσιν *ὀνομαστικὴν*. Ἐνίοτε δὲ τίθεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν μετὰ τινος προθέσεως (εἰς, πρὸς, περὶ, ἀμφί, ὑπέρ, κατά, ἐπί).

γ') Πότε τίθεται καὶ πότε παραλείπεται τὸ ὑποκείμενον;

- 1) Γράφω (ἐννοεῖται ἐγώ).
- 2) Γράφομεν (ἐννοεῖται ἡμεῖς).
- 3) Παίξεις (ἐννοεῖται σύ).
- 4) Παίξετε (ἐννοεῖται ὑμεῖς).
- 5) Ἐγὼ μὲν γράφω, σὺ δὲ παίξεις.

§ 77. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου (ἐγώ, ἡμεῖς, σύ, ὑμεῖς) παραλείπεται, διότι δηλοῦται ἐκ τῶν καταλήξεων τοῦ ῥήματος. Τίθεται δὲ μόνον ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως (ἴδὲ πρὸτ. 5).

- 1) Οἱ παῖδες ἀναγιγνώσκουσιν.
- 2) Ἐκήρυξεν ἀγῶνα (ἐννοεῖται ὁ κῆρυξ).
- 3) Ἀνέγνω τὸν νόμον (ἐννοεῖται ὁ γραμματεὺς).
- 4) Ἀστράπτει (ἐννοεῖται ὁ Θεός).
- 5) Λέγουσιν (ἐννοεῖται οἱ ἄνθρωποι) ὅτι δίκαιος εἶ (!).

(1) Εἶσα.

§ 78. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ τρίτου προσώπου τίθεται (ἰδὲ πρότ. 1). Παραλείπεται δὲ μόνον ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται (ἰδὲ πρότ. 2—5).

Κατηγορήμα. Παράλειψις τούτου.

A'. Κατηγορούμενον.

α'.) *Τί τίθεται ὡς κατηγορούμενον;*

- 1) Ὁ Θεός ἐστὶ **δίκαιος**.
- 2) Ὁ Ὀλυμπός ἐστὶν **ὄρος**.
- 3) Τὸ λακωνίζειν ⁽¹⁾ ἐστὶ **φιλοσοφεῖν**.
- 4) Ἐγὼ εἰμι ⁽²⁾ τυράννη **ἑοικώς** ⁽³⁾.
- 5) Ὁ Φίλιππος ἐστὶν **ὅ,τι ἂν εἴποι τις** ⁽⁴⁾.

§ 79. Ὡς κατηγορούμενον τίθεται συνήθως ὄνομα ἐπίθετον. Ἄλλὰ καὶ οὐσιαστικὸν καὶ πᾶν μέρος λόγου καὶ ὀλόκληρος πρότασις τίθεται ὡς κατηγορούμενον.

β'.) *Κατὰ τίνα πτώσιν τίθεται τὸ κατηγορούμενον;*

- 1) Οἱ στρατιῶται ἦσαν **χιλίοι**.
- 2) Οἱ στρατιῶται ἦσαν **περὶ τοὺς χιλίους**.

§ 80. Τὸ κατηγορούμενον τίθεται, ὡς τὸ ὑποκείμενον, κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν. Ἐνίοτε δὲ τίθεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικῆν μετὰ τινος προθέσεως.

γ'.) *Πότε παραλείπεται τὸ κατηγορούμενον;*

- 1) Ὁ Σωκράτης ἦν **σοφός**.
- 2) Ὁ παῖς ἐστὶ **κόσμιος**.
- 3) Ἐγὼ μὲν **ἀμελής** εἰμι, σὺ δὲ οὐκ εἶ (ἐννοεῖται **ἀμελής**).

§ 81. Τὸ κατηγορούμενον τίθεται. Παραλείπεται δὲ μόνον, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται.

B'. Ῥῆμα,

- 1) Ὁ παῖς **τρέχει**.
- 2) Ἡ κόρη **παίζει**.

(1) Τὸ ἐμιλεῖν συντόμως καὶ εὐστόχως. (2) εἰμι ἑοικώς = ἑοικα = ἕμοι: ζω.
(3) ὅ,τι δὲναται τις νὰ εἴπη.

3) Πόθεν, ὦ παῖ ; (ἐννοεῖται: *ἔρχη*==ἔρχεσαι).

4) Ἐγὼ μὲν ὕδωρ *πίνω*, σὺ δὲ οἶνον (ἐννοεῖται: *πίνεις*).

§ 82. Τὸ ῥῆμα τίθεται. Παραλείπεται δὲ μόνον, ὅταν εὐκόλως ἐνοῆται.

Συνδεδεικτόν. Παράλειψις τούτου.

Τίνα ῥήματα χρησιμεύουσιν ὡς συνδεδεικτά;

- 1) Ὁ Θεός ἐστι δίκαιος.
- 2) Τοῦτο *ὑπάρχει* βέλτιστον.
- 3) Ὁ Κῦρος *ἐγένετο* βασιλεύς.
- 4) Ὁ ἀνὴρ *κατέστη* εὐεργέτης (μου).
- 5) Ἡ κόρη *πέφυκεν* (') ἐπιμελής.
- 6) Ὁ ἀνὴρ *νομίζεται* ἄριστος.
- 7) Ἡ γυνὴ *καλεῖται* εὐσεβής.
- 8) Ὁ Σοφοκλῆς *ἤρέθη* (') στρατηγός.

§ 83. Ὡς συνδεδεικτόν τοῦ κατηγορουμένου μετὰ τοῦ ὑποκειμένου χρησιμεύει τὸ *εἰμί*. Ἀλλὰ πλὴν τούτου χρησιμεύουσιν ὡς συνδεδεικτά

1) τὰ ῥήματα *ὑπάρχω, γίγνομαι, καθίσταμαι, φύομαι*
2) τὰ σημαίνοντα *νομίζομαι* (δοξαστικά), *καλοῦμαι* (κλητικά) καὶ *ἐκλέγομαι* (προχειριστικά).

- 1) Ὁ ἀνὴρ ἀφίκετο (3) *τριταῖος* (=τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ).
- 2) Οἱ ἄνδρες σκηνοῦσιν *ὑπαίθριοι* (=ἐν ὑπαίθρῳ).
- 3) Ἡ κρήνη ῥεῖ (1) *ἄφθονος* (=ἀφθόνως).

§ 84. Πάντα σχεδὸν τὰ ῥήματα, μάλιστα τὰ κινήσεως σημαντικά δύνανται γὰρ χρησιμεύουσιν ὡς συνδεδεικτά κατηγορουμένου μετὰ ὑποκειμένου, ἀλλὰ τότε τὸ κατηγορούμενον φανερώσει χρόνον ἢ τόπον ἢ τρόπον.

Πότε παραλείπεται τὸ συνδεδεικτόν *εἰμί*;

- 1) Ἄδηλον τὸ μέλλον (ἐννοεῖται: *ἐστίν*).
- 2) Αἱ δευτέραι φροντίδες σαφέτεραι (ἐννοεῖται: *εἰσίν*).

(1) εἶναι ἐκ φύσεως, (2) ἐξελέχθη, (3) ἤλθε, (4) ῥεῖ.

- 3) Ἀνάγκη βουλεύεσθαι (1) (ἐννοεῖται *ἐστίν*).
- 4) Φύσιν μεταβαλεῖν οὐ ῥάδιον (2) (ἐννοεῖται *ἐστίν*).
- 5) Τοῦς φίλους εὐεργετητέον (3) (ἐννοεῖται *ἐστίν*).

§ 85. Τὸ συνδυτικὸν εἰμὶ παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως ἐννοῖται.

Παράλειψις δύο ὄρων τῆς προτάσεως.

- 1) Ἔστιν ὁ ἀνὴρ δίκαιος : Ἔστιν (ἐννοεῖται *ὁ ἀνὴρ δίκαιος*).
- 2) Ποῖός (4) ἐστὶν ὁ παῖς : Ἐπιμελής (ἐννοεῖται *ὁ παῖς ἐστίν*).
- 3 Τίς ἦν σοφός : Σωκράτης (ἐννοεῖται *ἦν σοφός*).

§ 86. Πολλάκις παραλείπονται συγχρόνως 1) ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον, 2) ὑποκείμενον, καὶ συνδυτικὸν καὶ 3) συνδυτικὸν καὶ κατηγορούμενον, ὅταν εὐκόλως ἐννοῶνται.

Ἑῖδη προτάσεων.

α) Προτάσεις ἀπλᾶι.

- 1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής. 2) Τὸ μέλλον (ἐστίν) ἄδηλον.
- 3) Αἱ γυναῖκες ἄδουσιν. 4) Οἱ μαθηταὶ περιπατοῦσιν.

§ 87. Πρότασις ἔχουσα ἐν ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον (μετὰ συνδυτικῷ ἢ ἄνευ συνδυτικῷ) ἢ ἐν ὑποκείμενον καὶ ῥήμα λέγεται πρότασις ἀπλῆ.

β) Προτάσεις σύνθετοι.

- 1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής καὶ κόσμιος.
- 2) Ὁ παῖς περιπατεῖ καὶ ἄδει. (5)
- 3) Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἦσαν σοφοί.
- 4) Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἐδίδασκον.
- 5) Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἦσαν σοφοὶ καὶ δίκαιοι.
- 6) Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἐδίδασκον καὶ ὠφέλουν.

§ 88. Πρότασις ἔχουσα περισσότερα τοῦ ἐνός κατηγορούμενα ἢ ῥήματα ἢ ὑποκείμενα ἢ συγχρόνως ὑποκείμενα καὶ κατηγορούμενα ἢ ῥήματα λέγεται πρότασις σύνθετος.

1) νὰ σκεπτόμεθα. (2) εὐκολον. (3) πρέπει νὰ εὐεργετῶ, τις. (4) ποίας λογῆς (5) τραγωδίαι.

(Ανάπτυξις. — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 σύνθετος πρότασις ἔχει δύο κατηγορούμενα καὶ ἀναλύεται εἰς δύο ἀπλᾶς, «ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής», «ὁ παῖς ἐστὶ κόσμιος» — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 2 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ῥήματα καὶ ἀναλύεται εἰς δύο ἀπλᾶς, «ὁ παῖς περιπτεῖ», «ὁ παῖς ἔδει». — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 3 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ὑποκείμενα καὶ ἀναλύεται εἰς δύο ἀπλᾶς, «ὁ Σωκράτης ἦν σοφός», «ὁ Πλάτων ἦν σοφός». — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 4 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ὑποκείμενα καὶ ἀναλύεται εἰς δύο ἀπλᾶς, «ὁ Σωκράτης ἰδίδασκεν», «ὁ Πλάτων ἰδίδασκεν» — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 5 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ὑποκείμενα καὶ δύο κατηγορούμενα καὶ ἀναλύεται εἰς τέσσαρας ἀπλᾶς, «ὁ Σωκράτης ἦν σοφός», «ὁ Πλάτων ἦν σοφός», «ὁ Σωκράτης ἦν δίκαιος», «ὁ Πλάτων ἦν δίκαιος» — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 6 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ὑποκείμενα καὶ δύο ῥήματα καὶ ἀναλύεται εἰς τέσσαρας ἀπλᾶς, «ὁ Σωκράτης ἰδίδασκεν», «ὁ Πλάτων ἰδίδασκεν», «ὁ Σωκράτης ἀφιέει», «ὁ Πλάτων ἀφιέει»).

89. Ἡ σύνθετος πρότασις ἀναλύεται εἰς τῶσας ἀπλᾶς, ὅσα εἶναι τὰ κατηγορούμενα ἢ ῥήματα ἢ τὰ ὑποκείμενα αὐτῆς ἢ ὅσα εἶναι συγχρόνως τὰ ὑποκείμενα καὶ τὰ κατηγορούμενα ἢ τὰ ῥήματα αὐτῆς.

γ') Προτάσεις ἐπινηξημέναι ἢ πεπλατυμέναι.

1) Ὁ Κῦρος ἦν βασιλεύς.	}	(προτάσεις ἀπλᾶι).
2) Ὁ μαθητὴς γράφει.		
3) Ὁ μέγας Κῦρος ἦν ἀνδρεῖος βασιλεύς.	}	Προτάσεις πεπλατυσμέναι.
4) Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς γράφει ὀρθῶς.		

§ 90. Πρότασις ἔχουσα ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ κατηγορουμένου ἢ τοῦ ῥήματος καὶ ἄλλας τινὰς λέξεις, αἱ ὅποια προσδιορίζουσιν ἀκριβέστερον ταῦτα, λέγεται πρότασις ἐπινηξημένη ἢ πεπλατυσμένη.

δ') Προτάσεις κύριαι

ε) Προτάσεις δευτερεύουσαι

1) Ὁ παῖς μελετᾷ,	2) ἵνα μάθῃ γράμματα.
3) Ὁ παῖς μανθάνει,	4) διότι μελετᾷ.

(Ανάπτυξις. — Ἐάν εἶπω μόνον τὴν πρότ. 1 «ὁ παῖς μελετᾷ», ἐκφράζω πλήρες νόημα Ἐάν εἶπω μόνον τὴν πρότ. 2 «ἵνα μάθῃ γράμματα», δὲν ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐάν δὲ εἶπω καὶ τὰς δύο (1 καὶ 2), διὰ τῆς δευτέρας συμπληρῶ ἢ προσδιορίζω ἀκριβέστερον τὴν πρώτην, ἐκφράζω δηλ. τὸν

σκοπόν, διὰ τὸν ὅποιον ὁ παῖς μελετᾷ. — Ἐπ' ἴσης, εἰάν εἶπω μόνον τὴν πρότ. 3 «ὁ παῖς μανθάνει», ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐάν δὲ εἶπω μόνον τὴν πρότ. 4 «διότι μελετᾷ», δὲν ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐάν δὲ εἶπω καὶ τὰς δύο (3 καὶ 4), διὰ τῆς τετάρτης συμπληρῶ ἢ προσδιορίζω ἀκριθέστερον τὴν τρίτην, ἐκφράζω δηλ. τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ὁ παῖς μανθάνει, δηλ. τὸ *διὰ τί*).

§ 91. Πρότασις ἐκφράζουσα μόνη πλήρες νόημα λέγεται **κυρία ἢ ἀνεξάρτητος πρότασις**.

§ 92. Πρότασις μὴ ἐκφράζουσα μόνη πλήρες νόημα, ἀλλὰ συμπληρουσα ἢ προσδιορίζουσα ἀκριθέστερον τὴν κυρίαν, λέγεται **δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη πρότασις**.

γ') Προτάσεις ἐρωτηματικαί

- 1) Ζῆ ὁ πατήρ σου; 2) Τίς σοι ἔδωκε τὸ βιβλίον;
3) Ἦλθεν ἡ μήτηρ σου; 4) Πόσους ἀδελφούς ἔχεις;

§ 93. Πρότασις, διὰ τῆς ὁποίας ἐρωτᾷ τις περὶ τινος, λέγεται **πρότασις ἐρωτηματικῆ**.

δ') Προτάσεις ἀποφατικαί.

- 1) Ὁ παῖς οὐκ ἔστιν ἐπιμελής. 2) Ὁ παῖς οὐ γράφει καλῶς.
3) Μὴ ἔστε ἀμελεῖς. 4) Μὴ γράφετε κακῶς.

§ 94. Πρότασις ἔχουσα τὸ οὐ ἢ μὴ λέγεται **πρότασις ἀποφατικῆ** (ἀρνητικῆ).

ε') Προτάσεις καταφατικαί.

- 1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής. 2) Ὁ παῖς γράφει καλῶς.
3) Ἔστε, ὦ παῖδες, ἐπιμελεῖς. 4) Γράφετε, ὦ παῖδες, καλῶς.

§ 95. Πρότασις μὴ ἔχουσα τὸ οὐ ἢ μὴ λέγεται **πρότασις καταφατικῆ** (βεβαιωτικῆ).

θ') Προτάσεις ἐλλειπτικαί.

- 1) Ὑγιαίνω (ἐννοεῖται ἐγώ).
2) Πόθεν, ὦ παῖ; (ἐννοεῖται ἔρχη = ἔρχεσαι).
3) Ἐγὼ εἶμι (1) πένης, σὺ δὲ οὐκ εἶ (2) (ἐννοεῖται πένης).
(1) εἶμαι. (2) εἶσαι.

- 4) Τιμώτατον (1) ἢ ἀρετὴ (ἐννοεῖται *ἐστίν*).
- 5) Ἔστιν ὁ παῖς κόσμος: Ἔστιν (ἐννοεῖται: *ὁ παῖς κόσμος*).
- 6) Ποῖός ἐστιν ὁ ἀνὴρ: Ἀγαθός (ἐννοεῖται: *ὁ ἀνὴρ ἐστίν*).
- 7) Τίς ἐστὶ σοφός: Σωκράτης (ἐννοεῖται: *ἐστὶ σοφός*).

§ 96. Πρότασις, τῆς ὁποίας παραλείπεται τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ συνδετικόν ἢ συγχρόνως τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ συνδετικόν ἢ τὸ σύνδετικόν καὶ τὸ κατηγορούμενον, λέγεται *πρότασις ἔλλειπτική*. Ὅθεν

§ 97. Αἱ προτάσεις εἶναι ἐννέα εἰδῶν: 1) ἀπλαῖ, 2) σύνθετοι, 3) ἐπηυξημένοι ἢ πεπλατυσμένοι, 4) κύρια ἢ ἀνεξάρτητοι, 5) δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημένοι, 6) ἐρωτηματικά, 7) ἀποφατικά, 8) καταφατικά καὶ 9) ἔλλειπτικά.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ «Γενικὸς κανὼν τῆς συμφωνίας τοῦ ῥηματικοῦ κατηγορήματος (ῥήματος) πρὸς ἐν ἢ καὶ πλείω ὑποκείμενα κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἀριθμὸν. Ἄττικὴ σύνταξις.»

Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

Α'. Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς ἕλο κείμενον.

1) Ἐγὼ <i>γράφω</i> .	2) Ἡμεῖς <i>γράφομεν</i>
3) Σὺ <i>γράφεις</i> .	4) Ὑμεῖς <i>γράφετε</i> .
5) Ὁ παῖς <i>γράφει</i> .	6) Οἱ παῖδες <i>γράφουσι</i> .
7) Σὺ <i>γράφεις</i> .	" (= ὑμεῖς οἱ δύο γράφετε).
8) Τὼ παῖδε <i>γράφετε</i> .	τον (= οἱ δύο παῖδες γράφουσιν).

§ 98. Τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον.

- Ἐξαιρέσεις α'. 1) Τὰ ζῷα τρέχει (ἀντὶ τὰ ζῷα τρέχουσιν) τὰ παιδιά παίζουσιν).
2) Τὰ παιδιά παίζει (ἀντὶ

(1) πολυτιμώτατον (πράγμα)-

§ 99. Όταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ καὶ γένους οὐδετέρου, τὸ ῥῆμα τίθεται συνηθέστατα κατὰ ἐνικὸν ἀριθμὸν.

Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται **ἀττικὴ σύνταξις**.

(Ἐξαίρεσις β'.) 1) Ὁ στρατὸς **ἀνεχώρουν** (ἀντὶ ὁ στρατὸς ἀνεχώρει).

2) Τὸ πλῆθος **ἀπῆλθον** (ἀντὶ τὸ πλῆθος ἀπῆλθεν).

(Ἄν ἀπὸ τῶν — Ὁ στρατὸς — οἱ στρατιῶται, τὸ πλῆθος = οἱ πολλοί. Ὄνόματά τινα, ἂν καὶ εἶναι ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, σημαίνουσι πολλὰ καὶ λέγονται περιληπτικά).

§ 100. Όταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἀλλ' εἶναι ὄνομα περιληπτικόν (σημαίνει ὄχι πολλὰ), τὸ ῥῆμα τίθεται: **πολλάκις** κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

Β'. Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς πολλὰ ὑποκείμενα

α. Πολλὰ ὑποκείμενα τοῦ αὐτοῦ προσώπου.

1) Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ ὁ ἀδελφὸς **ἀπῆλθον**.

2) Ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ μήτηρ καὶ ὁ πατὴρ **ἤλθεν**.

3) Ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ στρατηγοὶ **ἀπῆλθεν**.

§ 101. Όταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι περισσότερα τοῦ ἑνός, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται ἢ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλησιεστέρου ἢ τοῦ σπουδαιότερου ὑποκειμένου. (Ἐξαίρεσις) Μίνως καὶ Λυκοῦργος νόμους **ἔθετον** (ἢ ἔθεσαν).

102. Όταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα τίθεται ἐνίστη καὶ κατὰ δυϊκὸν ἀριθμὸν.

β') Πολλὰ ὑποκείμενα διαφόρων προσώπων.

1) Ἐγὼ καὶ σὺ καὶ ὁ Πέτρος **γράφωμεν**.

2) Ἐγὼ καὶ ὁ Πέτρος **γράφωμεν**.

3) Σὺ καὶ ὁ Πέτρος **γράφετε**.

§ 103. Όταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο ἢ περισσότερα, ἀλλὰ διαφόρων προσώπων, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ μὲν πρῶτον τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου, τὸ δὲ δεύτερον τοῦ τρίτου.

ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. Γενικός κανὼν τῆς συμφωνίας τοῦ ὀνοματι-
κοῦ κατηγορήματος (=κατηγορουμένου) πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ
πτῶσιν ἢ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν».

Συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

A' Ἐν ὑποκείμενον.

(*α'. Κατηγορούμενον ἐπίθετον*)

- 1) Ὁ πατήρ ἐστίν ἀγαθός.
- 2) Ἡ μήτηρ ἐστίν ἀγαθή.
- 3) Τὸ παιδίον ἐστίν ἀγαθόν.
- 4) Οἱ παῖδες εἰσὶν ἀγαθοί.
- 5) Αἱ μητέρες εἰσὶν ἀγαθαί.
- 6) Τὰ παιδιά ἐστὶν ἀγαθά.
- 8) Τὼ παῖδες ἐστὸν ἀγαθὴ
(=οἱ δύο παῖδες εἶναι ἀγαθοί).

§ 104. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ
ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν.

- 1) Ὁ πλοῦτός ἐστι δειλὸν
(ὁ πλοῦτος εἶναι δειλὸν πρᾶγμα, μία δειλία.)
- 2) Οἱ παῖδες εἰσὶν ἀνιαρόν
(οἱ παῖδες εἶναι ὀχληρὸν πρᾶγμα, μία ὀχληρότης).
- 3) Ἡ σοφία ἐστὶ κάλλιστον
(ἡ σοφία εἶναι ὀρασιότατον πρᾶγμα, ἡ μεγαλυτέρα ὀρασιότης).
- 4) Αἱ μεταβολαί εἰσι λυπηρόν
(αἱ μεταβολαί εἶναι λυπηρὸν πρᾶγμα=μία λύπη).

Ἐνάπτυξις — Ἐν ταῖς προτάσεσι ταύταις τὸ κατηγορούμενον (δειλόν)

άνιαρόν, κάλλιστον, λυπηρόν) θεωρείται ὡς πρᾶγμα. ἤτοι λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικόν.

§ 105. Ὅταν τὸ κατηγορούμενον εἶναι ἐπίθετον, ἀλλὰ λαμβάνηται ὡς οὐσιαστικόν, τίθεται **κατ' οὐδέτερον γένος καὶ ἐνικὸν ἀριθμὸν**, οἰουδήποτε γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ ἂν εἶναι τὸ ὑποκείμενον.

(*Β' Κατηγορούμενον οὐσιαστικόν*).

- 1) Ὁ Ὀλυμπός ἐστὶν ὄρος.
- 2) Τὰ Μέγαρά ἐστι πόλις.
- 3) Τὰ πρόβατά ἐστι πλοῦτος.
- 4) Ἡ Κρήτη ἐστὶ νῆσος.

§ 106. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀναγκαίως μὲν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν.

Β. Πολλὰ ὑποκείμενα.

α' Ἐμψυχα

(1. Ἐμψυχα καὶ ὁμογενῆ)

- 1) Ὁ πατήρ καὶ ὁ πάππος εἰσὶν (1) ἀγαθοί.
- 2) Ἡ μήτηρ καὶ ἡ μάμμη εἰσὶν (1) ἀγαθαί.
- 3) Ὁ πατήρ καὶ ὁ θεῖος καὶ ὁ πάππος εἰσὶν (1) ἀγαθοί.
- 4) Ἡ μήτηρ καὶ ἡ θεία καὶ ἡ μάμμη εἰσὶν (1) ἀγαθαί.

§ 107. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα (δύο ἢ περισσότερα) εἶναι **ἐμψυχα καὶ ὁμογενῆ** (τοῦ αὐτοῦ γένους), τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται **κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ γένος αὐτῶν**.

- 1) Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ σου φίλοι (ἢ φίλω) ἐσμέν (2).
- 2) Ὁ πατήρ σου καὶ ὁ ἀδελφός μου φίλοι (ἢ φίλω) εἰσὶν.

§ 108. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι **δύο ἐνικοῦ ἀριθμοῦ**, τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται **ἐνίστε καὶ κατὰ δυϊκὸν ἀριθμὸν**.

(1) εἶναι (2) εἶμεθα.

(2. Ἐμφυχα καὶ ἑτερογενῆ)

1) Ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ τὸ παιδίον εἰσὶν ἀγαθοί.

1) Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά εἰσὶν ἀγαθαί.

§ 109. Ὄταν τὰ ὑποκείμενα (δύο ἢ περισσότερα) εἶναι ἔμφυχα καὶ ἑτερογενῆ (διαφόρου γένους), τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον γένος. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον γένος τὸ μὲν ἀρσενικὸν τοῦ θηλυκοῦ καὶ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν τοῦ οὐδετέρου,

δ' Ἄψυχα.

(1. Ἄψυχα καὶ ὁμογενῆ)

1) Ἡ ὄργη καὶ ἡ ἀσυνεσία () εἰσὶ κκακίαι.

2) Ὁ φθόνος καὶ ὁ ἔρως ἐστὶν ἐναντία.

§ 110. Ὄταν τὰ ὑποκείμενα (δύο ἢ περισσότερα) εἶναι ἄψυχα καὶ ἑτερογενῆ, τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸ γένος αὐτῶν (πρότ. 1) ἢ κατ' οὐδέτερον γένος (πρότ. 2).

Καὶ νόμος καὶ φόβος ἰκανός (ἀντὶ ἰκανοὶ ἢ ἰκανά) ἐστὶν ἔρωτα κωλύειν⁽²⁾.

§ 111. Ἐνίοτε τὸ κατηγορούμενον δύο ἢ περισσότερων ἀψύχων καὶ ὁμογενῶν ὑποκειμένων τίθεται κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλησιεστέρου πρὸς αὐτὸ ὑποκειμένου.

(2. Ἄψυχα καὶ ἑτερογενῆ)

1) Ἡ αἰδώς καὶ ὁ φόβος ἐστὶν ἔμφυχα.

2) Ὁ πόλεμος καὶ ἡ στάσις εἰσὶν ὀλέθρια.

§ 112. Ὄταν τὰ ὑποκείμενα (δύο ἢ περισσότερα) εἶναι ἄψυχα καὶ ἑτερογενῆ, τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

γ' Ἐμφυχα καὶ ἄψυχα

1) Ἡ τύχη καὶ ὁ Φίλιππος ἴσαν κύριοι.

1) Ἡ πολιτεία καὶ ὁ ἀνὴρ ἐστὶ λοιπά.

(2) ἀπερίσκεψία (2) νὰ ἐμπειρίζωσιν.

§ 113. Ὅταν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἄλλα μὲν εἶναι: ἔμφυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα, τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται: *κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμφύχων* (πρότ. 1) ἢ *κατ' οὐδέτερον γένος* (πρότ. 2).

ΜΑΘΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Ἐπιθετικὸς προσδιορισμός. Παράθεσις: Διασάφησις τῆς ἐννοίας ἑκατέρου καὶ διάκρισις αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων. Συμφωνία ἑκατέρου τῶν προσδιορισμῶν τούτων πρὸς τὰ προσδιοριζόμενα».

Ἔννοια προσδιορισμῶν.

- 1) Ὁ μαθητὴς ἀποκρίνεται (πρότ. ἀπλῆ).
- 2) Ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς ἀποκρίνεται ὀρθῶς (πρότ. πεπλατυσμ.)
- 3) Ὁ Πέτρος ἐστὶν ἐπιμελής (πρότ. ἀπλῆ).
- 4) Ὁ μικρὸς Πέτρος ἐστὶ *λίαν* ἐπιμελής (πρότ. πεπλατυσμ.).

(*Αν ἄπτ υ ξ ι ς*. — Ἡ ἀπλῆ πρότ. 1 ὁ μαθητὴς ἀποκρίνεται ἐκφράζει. πλήρης νόημα. Ἄλλ' ἐὰν θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριθέστερον τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς. νὰ ὀρίσωμεν δηλ. ποῖος (ποῖου εἶδους) μαθητὴς ἀποκρίνεται, διότι ὑπάρχουσι πολλῶν εἰδῶν μαθηταί (π.χ. ἐπιμελής — ἐλεῖς, εὐταταῖ — ἄτακτοι, μεγάλοι — μικροὶ κλπ.), συνάπτομεν μετ' αὐτοῦ τὴν λέξιν ἐπιμελής. Ἐἴν δὲ θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριθέστερον καὶ τὸ ὄμμα αὐτῆς. νὰ ὀρίσωμεν δηλ. πῶς ἀποκρίνεται ὁ μαθητὴς, διότι κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀποκρίνεται τις (π.χ. καλῶς, ἄριστα, κακῶς, κάκιστα, κλπ.), συνάπτομεν μετ' αὐτοῦ τὴν λέξιν ὀρθῶς. Οὕτω προκύπτει ἡ ὑπ' ἀριθ. 2 πεπλατυσμένη πρότασις. Ἐπιτοῆς ἢ ἀπλῆς πρότασις 3 ὁ Πέτρος, ἐστὶν ἐπιμελής, ἐκφράζει πλήρης νόημα. Ἄλλ' ἐὰν θέλωμεν νὰ ὀρίσωμεν ἀκριθέστερον καὶ τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς, νὰ ὀρίσωμεν δηλ. ποῖος Πέτρος εἶναι ἐπιμελής, συνάπτομεν μετ' αὐτοῦ τὴν λέξιν μικρός. Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριθέστερον τὸ κατηγορούμενον αὐτῆς, νὰ ὀρίσωμεν δηλ. πόσον ἐπιμελής εἶναι ὁ Πέτρος, συνάπτομεν μετ' αὐτοῦ τὴν λέξιν *λίαν* (=πολύ). Οὕτω προκύπτει ἡ ὑπ' ἀριθ. 4 πεπλατυσμένη πρότασις).

§ 114. Αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουσιν ἀκριθέστερον τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ ῥήμα ἢ τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως, λέγονται *προσδιορισμοί*.

(Ανάπτυξις — Ἐν ταῖς προτάσεσι 2 καὶ 4 οἱ προσδιορισμοὶ ἐπιμελής, μικρὸς εἶναι ὀνόματα, οἱ δὲ προσδιορισμοὶ ὀρθῶς, λίαν εἶναι ἐπιρρηματα).

§ 115. Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ἑποιοὶ ἐκφέρονται δι' ὀνομάτων, λέγονται **ὀνοματικοί**.

§ 116. Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι ἐκφέρονται δι' ἐπιρρημάτων, λέγονται **ἐπιρρηματικοί**.

Προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου.

- 1) Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς μανθάνει.
- 2) Ὁ ἐμὸς (1) μαθητὴς μανθάνει.
- 3) Κύριος ὁ βασιλεὺς ἦν ἀνδρεῖος.
- 4) Ὁ θρόνος τοῦ βασιλέως ἐστὶ χρυσοῦς.

§ 117. Τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως προσδιορίζεται

1) Δι' ἐπιθέτου ἢ ἄλλης λέξεως ἐπιθετικῶς λαμβανομένης. Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται **ἐπιθετικός** (ιδ. πρότ. 1 καὶ 2).

2) Δι' οὐσιαστικοῦ. Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται **παράθεσις ἢ οὐσιαστικὸς προσδιορισμὸς** (ιδ. πρότ. 3).

3) Διὰ γενικῆς καὶ λέγεται **προσδιορισμὸς διὰ γενικῆς ἢ γενικῆ συντακτικῆ** (ιδ. πρότ. 4).

Προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος.

1) Γράφω καλῶς.	2) Ἦλθες περὶ.
3) Τούτῳ τῷ ἰσόφῳ	(=οὕτως) ἀπεκρινάμην.
4) Οἱ κτεῖς ἐν Ἀθήναις	(=Ἀθήνησιν).
5) Ἐπιθυμῶ δόξης	6) Βρηθῶ τῇ πατρίδι.
7) Ἀγαπῶ τὸν Θεόν.	8) Βούλομαι μανθάνειν (2).
9) Χαίρω μανθάνων	(=χαίρω, διότι μανθάνω).

118. Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως προσδιορίζεται

1) Δι' ἐπιρρηματος ἢ ἄλλης λέξεως ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένης. Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται **ἐπιρρηματικός** (ιδ. πρότ. 1, 2, 3

(1) ὁ ἰδικός μου. (2) θέλω νὰ μανθάνω.

2) Διὰ τινος τῶν *πλαγίων πτώσεων* μετὰ *προθέσεως*. Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται *ἐμπρόθετος* καὶ ἀνήκει εἰς τοὺς ἐπιρρηματικούς (ἰδ. πρότ. 4).

3) Διὰ τινος τῶν *πλαγίων πτώσεων* ἄνευ *προθέσεως*. Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται *ἀνικείμενον* (ἰδ. προτ. 5, 6, 7).

4) Δι' *ἀπαρεμφάτου* (ἰδ. πρότ. 8) καὶ

5) Διὰ *μετοχῆς* (ἰδ. πρότ. 9).

Προδιορισμὸς τοῦ κατηγορουμένου.

1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἄξιος ἐπαίνου.

2) Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ χρήσιμος τῇ πόλει.

3) Ὁ Ἀχιλλεὺς ἦν ταχὺς τοὺς πόδας.

4) Ὁ παῖς ἐστὶ *λίαν* ἐπιμελής.

5) Ὁ Ὀλυμπὸς ἐστὶν *ὕψηλόν* ὄρος.

6) Ἡ Κρήτη ἐστὶ *μεγάλῃ* νῆσος.

7) Ἡ Ἑλλάς ἐστὶ *πατρίς* ἡμῶν.

§ 119. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν μὲν εἶναι *ἐπίθετον*, προσδιορίζεται

1) διὰ τινος τῶν *πλαγίων πτώσεων* (ἰδ. προτ. 1, 2, 3) καὶ

2) δι' *ἐπιρρήματος* (ἰδ. πρότ. 4) ἂν δὲ εἶναι *οὐσιαστικόν*, προσδιορίζεται 1) δι' *ἐπιθέτου* (ἰδ. προτ. 5, 6) καὶ 2) διὰ *γενικῆς* (ἰδ. πρότ. 7).

Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς.

1) Ὁ *ἀγαθὸς* ἀνὴρ εὐτυχεῖ.

2) Ἡ *ἀγαθὴ* γυνὴ ἐπαινεῖται.

3) Τὸ *ἀγαθόν* παιδίον ὑπικχούει.

4) Ὁ *λάμπων* ἥλιος φωτίζει.

5) Ὁ *ἐμὸς* μαθητὴς προκόπτει.

6) Οἱ *τρεῖς* ἀδελφοὶ ἀπῆλθον.

§ 120. Ὁ προσδιορισμὸς, ὅ ὅποιος ἐκφέρεται δι' *ἐπιθέτου* (ἢ *μετοχῆς* ἢ *ἐπιθετικῆς* ἀντωνυμίας ἢ *ἐπιθετικοῦ* ἀριθμητικοῦ) καὶ

συνάπτεται στενῶς μετὰ οὐσιαστικοῦ (ἄνευ συνδετικοῦ ῥήματος), ἵνα προσδιορίσῃ αὐτὸ καὶ διακρίνῃ ἀπὸ ἄλλων ὁμοειδῶν, λέγεται **ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς**.

§ 121. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ **γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν**.

1) Ὁ τοῦ βασιλέως (= βασιλεῖος) θρόνος ἐστὶ χρυσοῦς.

2) Οἱ πάλοι (= παλαιοὶ) ἄνθρωποι ἦσαν ἄπλοϊ.

3) Ἡ κατὰ νόμον (= νόμιμος) τιμωρία ἐστὶ δικαία.

§ 122. Καὶ γενικὴ πτῶσις καὶ ἐπίρρημα καὶ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς (ὅταν προτάσῃται τούτων τὸ ἄρθρον) λαμβάνουσι δύναμιν ἐπιθέτου καὶ τίθενται ὡς **ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί**.

1) Ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς ἐπαινεῖται.

2) Ὁ μαθητὴς ὁ ἐπιμελὴς ἐπαινεῖται.

§ 123. Τὸ ἐπίθετον, ὅταν εἶναι ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ συνάρθρου (ἔχοντος ἄρθρον), τίθεται

1) Μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ (ἰδ. πρότ. 1).

2) Μετὰ τὸ σύναρθρον οὐσιαστικόν (χάριν ἐμφάσεως), ἀλλὰ τότε ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἄρθρον πρὸ τοῦ ἐπιθέτου (ἰδ. πρότ. 2).

1) Οἱ θνητοὶ (ἐννοεῖται ἄνθρωποι) οὐ γινώσκουσι πάντα.

Ἡ δεξιὰ (ἐννοεῖται χεὶρ) τοῦ παιδὸς ἀπετημήθη (').

3) Τὴν εὐθείαν (ἐννοεῖται ὁδὸν) βιάδιζε, ὦ παῖ.

§ 124. Πολλάκις ἐλλεῖπει τὸ ὑπὸ τοῦ ἐπιθέτου προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ τότε τὸ ἐπίθετον λαμβάνει χαρακτηριστὴρα οὐσιαστικοῦ (²).

Πιρίθιαις ἢ οὐσιαστικὸς προσδιορισμὸς.

1) Κῦρος ὁ βασιλεὺς ἦν ἄνδρεϊος.

2) Ἀρτεμισία ἢ βασίλισσα (³) ἦν ἄνδρεϊα.

3) Ἐγὼ ὁ πατήρ σου συμβουλεύω σοι.

(1) ἀπεκόπη. (2) Οὕτω καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ· π.χ. ἔλαβον τὴν βραχεῖάν σου (ἐνν. ἐπιστολήν). (3) βασίλισσα.

4) Ἡ πόλις οὐ **Ταροοὶ** ἦν πλουσία.

5) Κρήτη ἢ **νησος** μεγάλη ἐστίν.

§ 126. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ἄνευ συνδέσμου παρατίθεται εἰς ἄλλο οὐσιαστικόν (ἢ εἰς προσωπικήν ἄντωνυμίαν), ἵνα προσδιορίσῃ αὐτό, λέγεται **παράθεσις ἢ οὐσιαστικὸς προσδιορισμὸς**.

§ 126. Ἡ παράθεσις, ἂν μὲν εἶναι ὄνομα προσώπου, συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν κατὰ **γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν**, ἂν δὲ εἶναι ὄνομα πράγματος, συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν **ἀναγκαιῶς μὲν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν**.

ΜΑΘΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Ἐπανάληψις τῶν λεχθέντων περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀντικειμένου. Ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον· ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα».

Ἄντικείμενον.

- 1) Ὁ παῖς φροντίζει **τῶν μαθημάτων**.
- 2) Ὁ πατήρ συμβουλεύει **τῷ υἱῷ**.
- 3) Ἡ μήτηρ κτενίζει **τὸ τέκνον**.
- 4) Ἡ κόρη ἀγαπᾷ **τὸ κυνάριον**.
- 5) Ὁ πάππος γράφει **ἐπιστολήν**,

(Ἄν ἀπτεῖς.—Ἐν ταῖς προτάσεσι ταύταις ὑποκείμενα εἶναι ὁ παῖς ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ κόρη, ὁ πάππος καὶ ῥήματα τὸ φροντίζει, συμβουλεύει, κτενίζει, ἀγαπᾷ, γράφει. Ἐκαστον τῶν ῥημάτων τούτων φανερῶναι ἐνεργεῖαν τὴν ὁποῖαν κήνγει τὸ ὑποκείμενον, ἢ δὲ ἐνεργεῖα αὕτη μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι. Ὅπως ὁ παῖς ἐνεργεῖ (φροντίζει), ἢ δὲ ἐνεργεῖα αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὰ μαθήματα Ὁ πατήρ ἐνεργεῖ (συμβουλεύει), ἢ δὲ ἐνεργεῖα αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὸν υἱόν. Ἡ μήτηρ ἐνεργεῖ (κτενίζει), ἢ δὲ ἐνεργεῖα αὐτῆς μεταβαίνει εἰς τὸ τέκνον Ἡ κόρη ἐνεργεῖ (ἀγαπᾷ), ἢ δὲ ἐνεργεῖα αὐτῆς μεταβαίνει εἰς τὸ κυνάριον. Ὁ πάππος ἐνεργεῖ (γράφει), ἐκ δὲ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ (τῆς γραφῆς) παράγεται τι (ἡ ἐπιστολή).

§ 127). Ἡ πλαγία πτώσις, ἢ ὁποία συνάπτεται μετὰ ῥήματος καὶ

σημαίνει τι (πρόσωπον, ζῷον ἢ πράγμα), εἰς τὸ ὅποιον μεταβαίνει ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, ἢ σημαίνει τι, τὸ ὅποιον παράγεται ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται *ἀντικείμενον*.

§ 128. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται κατὰ μίαν τῶν πλαγιῶν πτώσεων, δηλ. κατὰ γενικὴν ἢ κατὰ δοτικὴν ἢ συνηθέστερον κατ' αἰτιατικὴν.

(Τί τίθεται ὡς ἀντικείμενον ;)

- 1) Ἡ μήτηρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν.
- 2) Ὁ πατήρ εὐεργετεῖ τοὺς ἀγαθοὺς.
- 3) Ὁ διδάσκαλος ἐπαινεῖ ὑμᾶς.
- 4) Μίσει, ὦ παῖ, τοὺς κολακεύοντας.
- 5) Βούλομαι (¹) γράφειν (²) καλῶς.
- 6) Γράψον, ὦ παῖ, τὸν μὲν.
- 7) Ὁ παῖς λέγει ὅτι μελετᾷ.

§ 129. Ὡς ἀντικείμενον τίθεται κυρίως τὸ οὐσιαστικόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπίθετον καὶ ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ πᾶν μέρος λόγου καὶ δλόκληρος πρότασις τίθεται ὡς ἀντικείμενον.

(Πῶς προσδιορίζεται τὸ ἀντικείμενον ;)

- 1) Ἐπαινῶ τοὺς ἐπιμελεῖς μαθητάς.
- 2) Ἀγαπάτε τοὺς ἐμοὺς ἀδελφοὺς.
- 3) Θαυμάζω Λυκοῦργον τὸν νομοθέτην.
- 4) Διδάσκεις τὸν υἱὸν τοῦ γείτονος.

§ 130. Τὸ ἀντικείμενον, ὅταν εἶναι οὐσιαστικόν, προσδιορίζεται ὡς καὶ τὸ ὑποκείμενον (ἴδε § 117).

(Κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου).

- 1) Κατέστησας τὸν παῖδα ἐπιμελεῖ.
- 2) Κατέστησας ἐπιμελεῖ τὸν παῖδα.

(Ἀ ν ἄ π τ υ ξ ι ς.—Ἐν ταῖς προτάσεσι ταύταις ἡ αἰτιατικὴ ἐπιμελεῖ εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου παιδα).

§ 131. Εἰς τὸ ἀντικείμενον δύναται γὰ ἀποδοθῆ κατηγορούμενον, τὸ ὅποιον συμφωνεῖ πρὸς αὐτό, ὅπως συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον (ἴδε § § 104 καὶ 106).

(1) θέλω. (2) νὰ γράψω.

§ 132. Τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον κεῖται ὡς κατηγορούμενον, τίθεται ἔνευ ἄρθρου ἢ μετὰ σύναρθρον οὐσιαστικὸν ἢ πρὸ συνάρθρου οὐσιαστικοῦ.

(Παράδειγμα ἀντικειμένου).

1) Ἡ δικαιοσύνη λυσitteλεῖ () τῷ ἔχοντι (ἐνν. δικαιοσύνην).

2) Ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἀδικεῖ (=πράττει ἀδικήματα).

(Ἄ ν ἄ π τ υ ξ ι ς — Ὁ λέγων ὁ πονηρὸς ἀδικεῖ δὲν θέλει νὰ δηλώσῃ τίνας ὁ πονηρὸς ἀδικεῖ).

§ 133. Τὸ ἀντικείμενον παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως ἐννοῖται ἢ ὅταν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δηλωθῇ.

Ἐἶδη ἀντικειμένου.

α'. Ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον.

1) Ὁ υἱὸς ἀγαπᾷ τὸν πατέρα.

2) Ὁ στρατηγὸς ἐνίκησε νίκηην μεγάλην.

3) Ὁ ἀγαθὸς ζῆ βίον (εὐδαίμονα).

(Ἄ ν ἄ π τ υ ξ ι ς — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ἀντικείμενον πατέρα δὲν γίνεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης, ἐκ τῆς ὁποίας γίνεται τὸ ῥήμα ἀγαπᾷ Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ ἀντικείμενον νίκηην γίνεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ τὸ ῥήμα νικῶ. Ἐν τῇ προτ. 3 τὸ ἀντικείμενον βίον γίνεται ἐκ ῥίζης συνωνύμου πρὸς τὸ ῥήμα ζῶ).

§ 134. Τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς ῥίζης τοῦ ῥήματος, λέγεται ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον.

§ 135. Τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης τοῦ ῥήματος ἢ ἐξ ἄλλης συνωνύμου πρὸς τὸ ῥήμα, λέγεται ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον.

(Ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον).

1) Ὁ ἀνὴρ πολλὰς ζημίας ἐζημίωσεν ἡμᾶς
= ὁ ἀνὴρ πολλὰ ἐζημίωσεν ἡμᾶς.

2) Ἡ γυνὴ μικρὰν βλάβην ἔδραψεν ὑμᾶς.
= ἡ γυνὴ μικρὸν ἔδραψεν ὑμᾶς.

3) Ὁ παῖς ζῆ βίον ἡδιστον = ὁ παῖς ζῆ ἡδιστα.

(1) ὠφελεῖ τὸν ἔχοντα.

§ 136. Τὸ ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον τίθεται: συνήθως μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ.

§ 137. Τὸ ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον δύναται νὰ παραλείπηται, ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ μεταβάλλεται: εἰς οὐδέτερον γένος καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ σπανιώτερον εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν.

β') Ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀντικείμενον.

	ἄμεσον	ἔμμεσον
1) Διδάσκω	τὸν παῖδα	μουσικὴν
2) Παρέχω	ἄρτιον	τῷ πένητι
3) Γεμίζω	τὴν ὕδριαν	ὕδατος
4) Μεταδίδωμι. (μέρος)	τοῦ πλοῦτου	τοῖς φίλοις.

(* Δ ν ἄ π τ υ ξ ι ς — Ἐὰν εἶπω μόνον διδάσκω τὸν παῖδα, δὲν ὀρίζω τί διδάσκω αὐτόν. Δύναται τις νὰ με ἐρωτήσῃ τί διδάσκεις τὸν παῖδα, ἀφ' οὗ πολλὰ δύναται τις νὰ διδάξῃ αὐτόν π.χ. ἀριθμητικὴν, γραμματικὴν κλπ. Ἐὰν εἶπω διδάσκω τὸν παῖδα μουσικὴν, τότε ὀρίζω τί διδάσκω αὐτόν, ἤτοι συμπληρῶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος διδάσκω. — Ἐπ' ἴσους, ἐὰν εἶπω μόνον παρέχω ἄρτιον, δὲν ὀρίζω τί. (εἰς τίνα) παρέχω ἄρτιον. — Ἐὰν δὲ εἶπω παρέχω ἄρτιον τῷ πένητι, τότε ὀρίζω τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον παρέχω ἄρτιον, ἤτοι συμπληρῶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος παρέχω. — Ἐὰν εἶπω μόνον γεμίζω τὴν ὕδριαν, δὲν ὀρίζω ἐκ τίνος πράγματος γεμίζω αὐτήν. Ἐὰν δὲ εἶπω γεμίζω τὴν ὕδριαν ὕδατος, τότε ὀρίζω ἐκ τίνος πράγματος γεμίζω αὐτήν, ἤτοι συμπληρῶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος γεμίζω. — Ἐπ' ἴσους, ἐὰν εἶπω μόνον μεταδίδωμι (μέρος) τοῦ πλοῦτου, δὲν ὀρίζω τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὅποιον δίδω μέρος ἐκ τοῦ πλοῦτου μου. Ἐὰν δὲ εἶπω μεταδίδωμι (μέρος) τοῦ πλοῦτου τοῖς φίλοις, τότε ὀρίζω τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον δίδω μέρος, ἤτοι συμπληρῶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος μεταδίδωμι).

§ 138. Τὸ ἀντικείμενον, εἰς τὸ ὅποιον μεταβαίνει κατ' εὐθείαν ἢ ἄμεσως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται ἄμεσον ἀντικείμενον.

§ 139. Τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον χρησιμοποιεῖται πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἔννοιαις τοῦ ῥήματος καὶ εἰς τὸ ὅποιον μεταβαίνει ἐμμέσως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται ἔμμεσον ἀντικείμενον. Ὅθεν

§ 140. Ἐκ τῶν ῥημάτων ἄλλα μὲν ἔχουσι ἐν μόνον ἀντικείμενον καὶ λέγονται μονόπρωτα, ἄλλα δὲ ἔχουσι δύο ἀντικείμενα καὶ λέγονται δίπρωτα.

§ 141. Τὸ ἐν ἀντικείμενον τίθεται κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, δηλ. ἢ κατὰ γενικὴν ἢ κατὰ δοτικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν.

• § 142. Τὰ δύο ἀντικείμενα τίθενται ὡς ἑξῆς:

1) Καὶ τὰ δύο κατ' αἰτιατικὴν (τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον εἶναι τὸ ἄμεσον, τὸ δὲ δηλοῦν τὸ πρᾶγμα εἶναι τὸ ἔμμεσον) ἰδὲ πρότ. 1.

2) Τὸ ἐν κατ' αἰτιατικὴν (ἄμεσον) καὶ τὸ ἄλλο κατὰ δοτικὴν (ἔμμεσον) ἰδ. πρότ. 2.

3) Τὸ ἐν κατ' αἰτιατικὴν (ἄμεσον) καὶ τὸ ἄλλο κατὰ γενικὴν (ἔμμεσον) ἰδ. πρότ. 3.

4) Τὸ ἐν κατὰ γενικὴν (') (ἄμεσον) καὶ τὸ ἄλλο κατὰ δοτικὴν (ἔμμεσον) ἰδ. πρότ. 4.

Ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα.

Ἄνθρωπος τρέχει. 2) Ὁ παῖς τύπτει τὸν κύνα.

(Ἀνάπτυξις. - Ἐν τῇ προτάσει 1 τὸ ὑποκείμενον παῖς ἐνεργεῖ (τρέχει), ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι. Ἐν δὲ τῇ προτ. 2 τὸ ὑποκείμενον παῖς ἐνεργεῖ (τύπτει), ἀλλ' ἡ ἐνέργεια μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι, δηλ. εἰς τὸν κύνα).

§ 143. Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, λέγονται ἐνεργητικά.

§ 144. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι, λέγονται ἐνεργητικὰ ἀμετάβαρα.

§ 145. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι (εἰς τὸ ἀντικείμενον), λέγονται ἐνεργητικὰ μεταβατικά.

§ 146. Τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουσιν ἐν ᾗ δύο ἀντικείμενα.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΚΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. « Ἀπαρέμφατον 1) Τάξεις ῥημάτων συντασσόμεναι μετ' ἀπαρεμφάτου ὡς ἀντικειμένου. 2) Ὑποκείμενον τοῦ ἀπα-

() Τίθεται κατὰ γενικὴν, ὅταν παραλείπηται ἡ λέξις μέγας.

ρεμφάτου ἐπὶ ταυτοπροσωπίας καὶ ἑτεροπροσωπίας. 3) Ἀπαρέμφατον ἀναρθρον ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ φράσεων».

√ Ἀπαρέμφατον.

- 1) Ὁμολογῶ χαίρειν
(ὁμολογῶ ὅτι χαίρω, ὁμολογῶ τὴν χαρὰν μου).
- 2) Κελεύω ὑμᾶς ἐξελθεῖν
(διατάσσω ὑμᾶς νὰ ἐξεέλθητε, διατάσσω τὴν ἐξοδὸν ὑμῶν).
- 3) Τὸ κλέπτειν ἐστὶν αἰσχρὸν
(τὸ νὰ κλέπτῃ τις = ἡ κλοπὴ εἶναι αἰσχρὸν πρᾶγμα).

(Ἀ ν ἄ π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ τὸ ἀπαρέμφατον μεταφράζεται καὶ ὡς ῥήμα καὶ ὡς ὄνομα ἐπομένως εἶναι ῥηματικὸν ὄνομα. Ὅταν τὸ ἀπαρέμφατον μεταφράζεται ὡς ῥήμα, ἀναλύεται ἢ διὰ τοῦ δεῖ καὶ ὁριστικῆς ἢ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς).

§ 147. Τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὅποιον ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀναλύεται διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὁριστικῆς, λέγεται **εἰδικὸν ἀπαρέμφατον**.

§ 148. Τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὅποιον ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀναλύεται διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς, λέγεται **τελικὸν ἀπαρέμφατον**.

Τάξεις ῥημάτων συνιστάσθαι μετ' ἀπαρεμφάτου ὡς ἀντικειμένου.

α') Μετὰ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου.

- 1) Νομίζω τὸν παῖδα γράφειν
(νομίζω ὅτι ὁ παῖς γράφει).
- 2) Ὁμολογῶ τὸν παῖδα γεγραφέναι ἢ
Ὁμολογῶ ὅτι ὁ παῖς γέγραφεν
(ὁμολογῶ ὅτι ὁ παῖς ἔχει γράψει).

(Ἀ ν ἄ π τ υ ξ ι ς. — Ὁ λέγων νομίζω ὅτι ὁ παῖς γράφει δὲν ἐκφράζει βεβαιότητα περὶ τούτου, ἀλλὰ μόνον τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἢ ὅπως θύναται νὰ εἶναι ἀληθὴς, δύναται ὅμως νὰ εἶναι καὶ ψευδής. Ὁ δὲ λέγων ὁμολογῶ ὅτι ὁ παῖς ἔχει γράψει ἐκφράζει βεβαιότητα περὶ τούτου. Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουναι γνώμην, λέγονται **δοξαστικά**, διότι ἡ γνώμη λέγεται καὶ δόξα. Τὰ δὲ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουναι λόγῳ (= ἔμ·λῶ), λέγονται **λεκτικά**).

§ 149. Τὰ δοξαστικά ῥήματα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ συντάσσονται πάντοτε μετὰ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου.

§ 150. Τὰ λεκτικά ῥήματα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ συντάσσονται ἢ μετὰ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ μετὰ εἰδικῆς προτάσεως (Ἴδὲ § 27).

Ἡ παῖς λέγει: οὐκ ἂν γράψαι ἐπιστολήν =

1) Ὁ παῖς λέγει: οὐκ ἂν γράψειεν () ἐπιστολήν ἢ

2) Ὁ παῖς λέγει: οὐκ ἂν ἔγραψεν () ἐπιστολήν.

§ 151. Τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, ὅταν συνάπτηται μετ' αὐτοῦ ὁ ἂν, ἰσοδυναμεῖ ἢ μὲ εὐκείην μετὰ τοῦ ἂν ἢ μὲ ἱστορικὸν χρόνον ἄριστοιχῆς μετὰ τοῦ ἂν (ἰδὲ §§ 64 καὶ 66).

§ 152. Τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει συνήθως τὸ οὐ.

§ 153. Τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τίθεται κατὰ πάντα χρόνον. Ἀλλ' ὅταν εἶναι χρόνου μέλλοντος, δὲν συνάπτεται μετ' αὐτοῦ ὁ ἂν.

β') Μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου.

1) Δύνασαι λέγειν ταῦτα (= δύνασαι νὰ λέγῃς ταῦτα).

2) Ἐπιθυμῶ μὴ ἀδικῆσαι (= ἐπιθυμῶ νὰ μὴ ἀδικήσω).

(**Δ**νάπτω εἶς — Τὰ ῥήματα τὰ ἑποῖα σημαίνουν δύναμιν, λέγονται δυνητικά. Τὰ δὲ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐπιθυμίαν, λέγονται ἐφειτικά, διότι ἡ ἐπιθυμία λέγεται καὶ ἔφει.)

§ 154. Τὰ δυνητικά καὶ ἐφειτικά ῥήματα συντάσσονται μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου.

§ 155. Τὸ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει τὸ μὴ.

§ 156. Τὸ τελικὸν ἀπαρέμφατον τίθεται κατ' ἐνεστώτα καὶ ἄριστον⁶ σπανίως δὲ κατὰ παρακείμενον.

γ') Ἀπαρέμφατον τοῦ σκοποῦ.

1) Δίδωμί σοι ὕδωρ πίνειν (δίδω σοι ὕδωρ, ἵνα πίνῃς).

2) Εἰλόμην σε φροντίζειν τοῦ παιδός.

(σὲ ἐξέλεξα, ἵνα φροντίζῃς περὶ τοῦ παιδός).

(1) δὲν δύναται νὰ γράψῃ. (2) δὲν ἰδύνατο νὰ γράψῃ.

8) Ἐταξά σε φυλάττειν τὸν παῖδα

(σὲ διώρισα, ἵνα φυλάττῃς, τὸν παῖδα).

§ 157. Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν: *δίδω*, *ἐκλέγω*, *ταίτω*, συντάσσονται μετ' ἀπαρεμφάτου, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον δίδει τις κλπ. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο λέγεται *ἀπαρέμφατον τοῦ σκοποῦ* καὶ ἀναλύεται διὰ τοῦ ἵνα καὶ ὑποτακτικῆς.

**Ἵποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ταυτο-
προσωπίας καὶ ἑτεροπροσωπίας.**

α') Ταυτοπροσωπία

1) Ὁ ἀνὴρ νομίζει εὐτυχεῖν (ὁ ἀνὴρ νομίζει ὅτι εὐτυχεῖ)

2) Ὁ παῖς βούλεται ἀπελθεῖν (ὁ παῖς θέλει νὰ ἀπέλθῃ).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτάσει 1 ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος νομίζει καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου εὐτυχεῖν εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον, δηλ ὁ ἀνὴρ. Ἐπ' ἴσης ἔν τῇ προτ. 2 ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος βούλεται καὶ τοῦ ἀπα εμφάτου ἀπέλθεῖν εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον, δηλ ὁ παῖς).

§ 158. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον μετ' ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος (ταυτοπροσωπία), δὲν ἐκναλαμβάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου.

β') Ἑτεροπροσωπία.

1) Ὁ ἀνὴρ νομίζει τὸν πατέρα εὐτυχεῖν

(ὁ ἀνὴρ νομίζει ὅτι ὁ πατὴρ εὐτυχεῖ).

2) Δεῖ γράμματα μαθεῖν (ἐννοεῖται τινά).

(πρέπει νὰ μάθῃ τις γράμματα).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 τοῦ μὲν ῥήματος νομίζει ὑποκείμενον εἶναι ἡ ἄνομαστικὴ ἀνὴρ, τοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου εὐτυχεῖν ὑποκείμενον εἶναι ἡ αἰτιατικὴ τὸν πατέρα, ἤτοι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος — Ἐν τῇ προτ. 2 ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου μαθεῖν ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ τι-ά).

§ 159. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν εἶναι διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος (ἑτεροπροσωπία), τίθεται κατ' αἰτιατικὴν.

§ 160. Όταν υποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι τὸ γενικὸν τινά, παραλείπεται.

γ) Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.

- 1) Κελεύω τὸν ἄνδρα ἀπελθεῖν (διατάσσω τὸν ἄνδρα νὰ ἀπέλθῃ).
- 2) Συμβουλεύω τῷ υἱῷ κοσμίῳ (ἢ κόσμιον) εἶναι.
(συμβουλεύω τὸν υἱὸν νὰ εἶναι κόσμιος).
- 3) Παραγγέλλω τῷ ἀνδρὶ ἐλθεῖν λαβόντι (ἢ λαβόντα) τὰ (παραγγέλλω εἰς τὸν ἄνδρα νὰ ἐλθῇ, ἀφ' οὗ λάβῃ τὰ ἔπλα). [ὄπ λ.
- 4) Δέομαι τοῦ ἀνδρὸς προθύμου (ἢ πρόθυμον) εἶναι.
(παρακχλῶ τὸν ἄνδρα νὰ εἶναι πρόθυμος).

(Α ν ά π τ υ ξ ι ς — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ αἰτιατικὴ ἄνδρα εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κελεύω καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀπελθεῖν. Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ δοτικὴ τῷ υἱῷ εἶναι ἀντικείμενον τοῦ συμβουλεύω καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι. Ἐν τῇ προτ. 3 ἡ δοτ. ἀνδρὶ εἶναι ἀντικείμενον τοῦ παραγγέλλω καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἐλθεῖν. Ἐν τῇ προτ. 4 ἡ γενικὴ ἀνδρὸς εἶναι ἀντικείμενον τοῦ δέομαι καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι).

§ 161. Όταν ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἀλλά, ἐὰν ἔχῃ κατηγορούμενον ἢ μετοχικὸν προσδιορισμὸν, τίθενται ταῦτα ἢ κατὰ τὴν πτώσιν αὐτοῦ ἢ κατὰ πτώσιν αἰτιατικήν.

Ἄπαιρέμφατον ἀναρθρον ὦ; ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ φράσεων.

- 1) Δεῖ προσέχειν τὸν παῖδα (πρέπει νὰ προσέχῃ ὁ παῖς).
- 2) Λέγεται τὸν ἄνδρα πλουτεῖν
(λέγεται ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶναι πλούσιος).
- 3) Δίκαιον (ἐστὶν) ἀποθανεῖν τὸν προδότην
(δίκαιον εἶναι νὰ ἀποθάνῃ (=νὰ φονευθῇ) ὁ προδότης).
- 4) Ὠρα (ἐστὶν) ἀπελθεῖν τὸν πατέρα
(ὦρα εἶναι νὰ ἀπέλθῃ ὁ πατήρ).

(Α ν ά π τ υ ξ ι ς — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ῥήμα δεῖ εἶναι τρίτου ἐνικοῦ προσώπου καὶ ἔχει ὑποκείμενον οὐχὶ πρόσωπον, ἀλλὰ τὸ ἀπαιρέμφατον προσέχειν.

Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ ῥῆμα λέγεται εἶναι τρίτου ἐνικῷ προσώπου καὶ ἔχει ὑποκείμενον τὸ ἀπαρέμφατον *πλουτεῖν*. Ἐν τῇ προτ. 3 τῆς φράσεως *δίκαιον (ἔστιν)* ὑποκείμενον εἶναι τὸ ἀπαρέμφατον *ἀποθανεῖν*. Καὶ ἐν τῇ προτ. 4 τῆς φράσεως *ᾠρα (ἔστιν)* ὑποκείμενον εἶναι τὸ ἀπαρέμφατον *ἀπελθεῖν*.

§ 162. Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἀπαντῶσιν ἐν τῷ τρίτῳ ἐνικῷ προσώπῳ καὶ δέχονται οὐχὶ προσωπικὸν ὑποκείμενον, ἀλλ' ἀπαρέμφατον, λέγονται *ἀπρόσωπα*.

§ 163. Προσωπικὰ τινὰ ῥήματα, μάλιστα τὰ λεκτικὰ, λαμβάνονται καὶ ἀπροσώπως (ἰδὲ πρότ. 2).

§ 164. Ἀπρόσωπον ῥῆμα ἀποτελεῖ καὶ τὸ οὐδέτερον τῶν ἐπιθέτων *δίκαιον*, *ῥάδιον* (1), *χαλεπὸν* (2), *δῆλον* (3), *φανερὸν κλπ.* ἢ ἐν τῶν οὐσιαστικῶν *ἀνάγκη*, *ᾠρα*, *καιρὸς*, *θέμις* (4), *χρῆ* (5) (ἄκλιτον) κλπ. μετὰ τοῦ *ἔστι* τιθεμένου ἢ ἐννοουμένου.

§ 165. Ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ τῶν ἀποτελουσῶν ἀπρόσωπον ῥῆμα φράσεων εἶναι τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαρτώμενον ἀπαρέμφατον, ἕπερ τίθεται ἄνευ ἄρθρου. ✓

ΜΑΘΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Μετοχή. α'.) ῥήματα συντασσόμενα μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, β') δυνατὰ ἀναλύσεις παραθετικῶν μετοχῶν, γ') γενικὴ ἀπόλυτος».

Μετοχή. Εἶδη αὐτῆς. ✓

- 1) Ὁ ἀτακτῶν μαθητῆς κολάζεται.
(ὁ μαθητῆς, ὁ ὁποῖος ἀτακτεῖ, τιμωρεῖται = ὁ ἀτακτος μαθητῆς τιμωρεῖται).
- 2) Ὁ παῖς φαίνεται μελετῶν.
(ὁ παῖς φαίνεται (=εἶναι φανερόν) διὰ μελετᾶ).
- 3) Ὁ παῖς οὐκ ἐπαύσατο γράφων.
(ὁ παῖς δὲν ἔπαυσε νὰ γράφῃ).
- 4) Ὁ παῖς ἀμελήσας οὐ προήχθη.
(ἐπεὶδὴ ἠμέλησεν ὁ παῖς δὲν προήχθη).

(1) εὐκόλον. (2) δύσκολον. (3) φανερόν. (4) δίκαιον, συγκεχωρημένον.
(5) χρεῖα, πρόπον.

(**Ἄν α π τ υ ξ ι ς.** — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ μετοχή **ἀτακτῶν** τίθεται ὡς ἐπίθετον μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ **παῖς**, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει, καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως (ὁ ὁποῖος ἀτακτεῖ) ἢ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐπίθετον (ὁ ἀτακτος). — Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ μετοχή **μελειῶν** τίθεται ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου **παῖς** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ **ὅτι** καὶ ὀριστικῆς (**ὅτι μελεῖ**). — Ἐν τῇ προτ. 3 ἡ μετοχή **γράφων** τίθεται ἐπ' ἴσης ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου **παῖς** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ **ὡς** καὶ ὑποτακτικῆς (**ὡς γράφῃ**). — Ἐν τῇ προτ. 4 ἡ μετοχή **ἀμελήσας** παρατίθεται ὡς προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκ. **μέου παῖς** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ δευτερευούσης προτάσεως [**ἐπιιδὴ ἠμίλησεν**] Διαιτῶν

§ 166. Ἡ μετοχὴ τίθεται κατὰ τρεῖς τρόπους ἐν τῷ λόγῳ.

1) Ὡς ἐπίθετον καὶ λέγεται ἐπιθετικῆ, ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως ἢ ἰσοδυναμοῦσα μὲ ἐπίθετον (ἰδὲ πρότ. 1).

2) Ὡς κατηγορούμενον καὶ λέγεται κατηγορηματικῆ, ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ **ὅτι** καὶ ὀριστικῆς ἢ διὰ τοῦ **ὡς** καὶ ὑποτακτικῆς (ἰδὲ πρότ. 2 καὶ 3).

3) Ὡς παράθεσις ἢ προσδιορισμὸς λέξεώς τινος τῆς προτάσεως καὶ λέγεται παραθετικῆ ἢ προσδιοριστικῆ, ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ δευτερευούσης προτάσεως (ἰδὲ πρότ. 4). Ὅθεν

§ 167. Ἡ μετοχὴ εἶναι τριῶν εἰδῶν, ἐπιθετικῆ, κατηγορηματικῆ καὶ παραθετικῆ ἢ προσδιοριστικῆ.

α') Ἐπιθετικῆ ἢ μετοχῆ.

1) Ὁ ἐπιμελούμενος παῖς προκόπτει.

2) Ἡ ἐπιμελουμένη κόρη προκόπτει.

3) Τὸ ἐπιμελούμενον πιδίον προκόπτει.

§ 168. Ἡ ἐπιθετικῆ μετοχῆ, ἔχουσα συνήθως τὸ ἄρθρον, προσδιορίζει οὐσιαστικόν τι, πρὸς τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ κατὰ **γένος**, **ἀριθμὸν** καὶ **πτῶσιν**.

1) Ὁ οὐκ ἐργαζόμενος δυστυχεῖ! =
ὡς οὐκ ἐργάζεται (·) δυστυχεῖ.

(1) ὅστις δὲν ἐργάζεται.

2) Ὁ μὴ ἐργαζόμενος δυστυχεῖ=
ἐάν τις μὴ ἐργάζηται, δυστυχεῖ.

§ 169 Ἡ μετοχή ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει τὸ οὐ· ἐάν ὅμως ἔχη ἔννοιαν ὑποθετικῆν, λαμβάνει τὸ μὴ.

Ὁ λέγων (ἀνὴρ) οὐ πείθει τὸ πλῆθος=
ὁ ῥήτωρ οὐ πείθει τὸ πλῆθος.

§ 170. Ἡ μετοχή, ὡς καὶ πᾶν ἐπίθετον, λαμβάνει (διὰ τοῦ ἄρθρου προτασσομένου) δύναμιν οὐσιαστικοῦ, ἔταν ἔλλειπῃ τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει.

β') Κατηγορηματικὴ μετοχή.

1) (Ἐγὼ) οἶδα θνητὸς ὢν (γνωρίζω ὅτι εἰμι θνητὸς).

2) (Ἐγὼ) οἶδα τὸν ἄνθρωπον θνητὸν ὄντα
(γνωρίζω ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι θνητὸς).

§ 171. Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχή ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως καὶ συμφωνεῖ πρὸς ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

α') Πράγματα συντασσόμενα μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς,
εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἀναφερομένης.

1) Ἐγὼ τὸ πρᾶγμα εἰμι πεπραχώς (=πέπραχα).

2) Σὺ δυνάμιν τινα ὑπῆρχες κεκτημένος (=ἐκέκτησο).

3) Ὁ πατήρ ᾤχετο ἔχων τὸν παῖδα
(ὁ πατήρ ἀπῆλθεν ἔχων τὸν παῖδα).

4) Ὁ στρατὸς δύο ἡμέρας διετέλει μαχόμενος
(ὁ στρατὸς δύο ἡμέρας ἀδιαλείπτως ἐμάχετο).

5) Ἡ μήτηρ διεγένετο ἐργιζομένη
(ἡ μήτηρ συνεχῶς (ἀδιαλείπτως) εἰργάζετο).

6) Ὁ παῖς διήγε μελετῶν (ὁ παῖς πάντοτε ἐμελέτα).

7) Τὸ στράτευμα ἐλάνθανε τρεφόμενον
(τὸ στράτευμα λάθρα (κρυφίως) ἐτρέφετο).

8) (Σὺ) χθὲς ἐν τῇ πλατείᾳ ἐτύγχανες περιπατῶν

(χθές ἐν τῇ πλατείᾳ (κατὰ τύχην) περιεπάτεις).

- 9) (Σὺ) οὐκ ἂν φθάνοις λέγων μοι: (=λέγε μοι ταχέως).
- 10) Ὁ ῥήτωρ ἄρχεται λέγων (=ἀρχίζει νὰ λέγῃ).
- 11) Οὐ παύομαι (ἐγὼ) Θεὸν προστάτην ἔχων
(δὲν παύω νὰ ἔχω τὸν Θεὸν προστάτην μου).
- 12) Ἀνέχομαι (ἐγὼ) ὑβριζόμενος (νὰ ὑβρίζωμαι).
- 13) Ὁ πατήρ οὐ καρτερεῖ τοιαῦτα ἀκούων
(ὁ πατήρ δὲν ὑποφέρει νὰ ἀκούῃ τοιαῦτα).
- 14) Μὴ κάμῃς (σὺ) φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν
(μὴ ἀποκάμῃς νὰ εὐεργετῆς φίλον σου).
- 15) Χαίρεις (σὺ) μανθάνων (=διότι μανθάνεις).

§ 172. Μετὰ μετοχῆς κατηγορηματικῆς, εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἀναφερομένης, συντάσσονται τὰ ἑξῆς:

1) Τὰ συνδεδεικτὰ εἰμί, ὑπάρχω, ἄπερ μετὰ τῆς μετοχῆς ἀποτελοῦσι περίφρασιν τοῦ ῥήματος:

2) Τὸ οἴχομαι, ὅπερ ὄγλοι τὴν ἀπὸ τινος τόπου ἀπομάκρυνσιν, ἢ δὲ μετοχὴ δηλοῖ τὸν τρόπον τῆς ἀπομακρύνσεως:

3) Τὰ ῥήματα διατελῶ, δαγίνομαι, διίγω, λανθάνω, τυγχάνω, φθάνω. Ταῦτα δύνανται νὰ ἐξηγῶνται δι' ἐπιρρήματος, ἢ δὲ μετοχῆ διὰ ῥήματος:

4) Τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικὰ καὶ

5) Τὰ ἀνοχῆς, καρτερίας καὶ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ.

§ 173. Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχὴ, ἢ ἐξαρτωμένη ἐκ τῶν ἐνάρξεως, λήξεως, ἀνοχῆς καὶ καρτερίας σημαντικῶν ῥημάτων, ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς. Ἡ δὲ ἐξαρτωμένη, ἐκ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ῥημάτων ἀναλύεται διὰ τοῦ ὅτι (=διότι) καὶ ὀριστικῆς.

β') ῥήματα συντάσσόμενα μετὰ μετοχῆς κατηγορηματικῆς, εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἀναφερομένης.

1) Ὅρῳ (·) τὸν παῖδα τρέχοντα (=ὄρῳ ὅτι ὁ παῖς τρέχει).

(1 B ἐπὼ, παρατηρῶ.

- 2) Ὁ *παῖς* ὁράται *τρέχων* (=ὁ παῖς ὁράται ὅτι τρέχει).
- 3) Οἶδα (') *τὸν ἄνθρωπον* θνητὸν *ὄντα*
(=οἶδα ὅτι ὁ ἄνθρωπός ἐστι θνητός).
- 4) Οἶδα *ἐγὼ* θνητός *ὢν* (=οἶδα ὅτι εἰμι θνητός).
- 5) Ἀπέδειξας *τὸν παῖδα* *ψευδόμενον*
(=ἀπέδειξας ὅτι ὁ παῖς ἐψεύδετο).
- 6) Ἀπεδείχθη *ὁ ἀνὴρ* *ψευδόμενος*
(=ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐψεύδετο).
- 7) Ἐδήλωσα *τὸν ἄνδρα* *καταφρονούντα* σοῦ
(=ἐδήλωσα ὅτι ὁ ἀνὴρ καταφρονεῖ σοῦ).
- 8) Ἐδήλωσεν *ὁ ἀνὴρ* *καταφρονῶν* σοῦ
(=ἐδήλωσεν ὁ ἀνὴρ ὅτι καταφρονεῖ σοῦ).

§ 174. Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἀναφερομένης, συντάσσονται τὰ ἑξῆς ῥήματα:

- 1) Τὰ *αἰσθήσεως* καὶ *γνώσεως* σημαντικά.
- 2) Τὰ *δείξεως* καὶ *δηλώσεως* σημαντικά.

Σημ. Τὰ ῥήματα ταῦτα συντάσσονται καὶ μετὰ εἰδικῆς προτάσεως. ✓

γ) Παραθετικὴ μετοχή. Γενικὴ ἀπόλυτος.

- 1) *Ξένος ἐλθὼν* εἶπε τοῖς μαθηταῖς τάδε.
- 2) *Ξένω ἐλθόντι* εἶπον οἱ μαθηταὶ τάδε.
- 3) *Ξένον ἐλθόντα* εἶδον οἱ μαθηταί.
- 4) *Ξένου ἐλθόντος*, ἀνέστησαν (2) οἱ μαθηταί.

(Ἄνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ μετοχὴ *ἐλθὼν* προσδιορίζει τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς *ξένος*. — Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ μετοχὴ *ἐλθόντι* προσδιορίζει τὸ ἕμμεσον ἀντικείμενον *ξένω*. — Ἐν τῇ προτ. 3 ἡ μετοχὴ *ἐλθόντα* προσδιορίζει τὸ ἀντικείμενον *ξένον*. — Ἐν τῇ προτ. 4 ἡ μετοχὴ *ἐλθόντος* (*ξένου*) δὲν προσδιορίζει λέξιν τινὰ τῆς προτάσεως ἀνέστησαν οἱ μαθηταί, ἀλλ' ὀλόκληρον τὴν πρότασιν).

§ 175. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, ὅταν προσδιορίζῃ λέξιν τινὰ τῆς

(1) γνωρίζω, ἠξέυρω. (2) Ἐσηκώθησαν.

προτάσεως, συμφωνεί πρὸς αὐτὴν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

§ 176. Ἡ παραθετική μετοχή, ὅταν προσδιορίζῃ ὀλόκληρον τὴν πρότασιν, τίθεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς (ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ῥημάτων) κατὰ πτώσιν γενικήν καὶ λέγεται γενικὴ ἀπόλυτος.

Δυναταὶ ἀναλύσεις παραθετικῶν μετοχῶν.

α) Χρονικὴ μετοχή. Ἀνάλυσις ταύτης.

Ταῦτα λέγων ἀκούω κραυγῆς

(ἐν ᾧ ἢ ὅτε λέγω ταῦτα, ἀκούω κραυγῆν).

Ταῦτα λέγων ἤκουον κραυγῆς

(ἐν ᾧ ἢ ὅτε ἔλεγον ταῦτα, ἤκουον κραυγῆν).

Ταῦτα εἰπὼν ἤκουσα κραυγῆς

(ἄφ' οὗ εἶπον ταῦτα, ἤκουσα κραυγῆν).

Ταῦτα λέγων ἀκούτομαι κραυγῆς

(ὅταν (θὰ) λέγω ταῦτα, θὰ ἀκούσω κραυγῆν).

Ταῦτα εἰπὼν ἀκούσομαι κραυγῆς

(ὅταν ἢ ἄφ' οὗ εἶπω ταῦτα, θὰ ἀκούσω κραυγῆν).

§ 177. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, σημαίνουσα χρόνον (δηλ. τὸ πότε) λέγεται χρονικὴ.

§ 178. Ἡ χρονικὴ μετοχή, ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ **χροιν**, **κῆς** **προτάσεως**, ἤτοι

1) Διὰ τοῦ **ὅτε** ἢ ἐν ᾧ καὶ ὄριστικῆς, ὅταν σημαίνῃ πράξιν, ἢ ἐποία γίνεται συγχρόνως πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πράξιν. *συγχρονος*

2) Διὰ τοῦ **ἄφ'** οὗ καὶ ὄριστικῆς, ὅταν σημαίνῃ πράξιν, ἢ ὅποια ἔγινε πρὸ τῆς πράξεως τῆς ἐκφραζομένης διὰ τῆς κυρίας προτάσεως. *πρὸ χρόνου*

3) Διὰ τοῦ **ὅταν** ἢ **ἄφ'** οὗ καὶ ὑποτακτικῆς, ὅταν σημαίνῃ πράξιν, ἢ ὅποια θὰ γίνῃ ἐν τῇ μέλλοντι πρὸ τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως. *πρὸ χρόνου*

(Μόρια συναπτόμενα μετὰ χρονικῆς μετοχῆς).

Οἱ στρατιῶται ἅμα πορευόμενοι ἐμάχοντο
(οἱ στρατιῶται ἐμάχοντο, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐπορεύοντο).

§ 179. Πολλάκις συνάπτονται μετὰ χρονικῆς μετοχῆς τὰ μόρια ἅμα,
εὐθύ, μεταξὺ πρὸς σαφεστέραν δῆλωσιν τῆς σημασίας αὐτῆς.

β') Αἰτιολογικὴ μετοχή. Ἀνάλυσις ταύτης.

1) Πάντες ἀποθανούμεθα θνητοὶ ὄντες
(πάντες θά ἀποθάνωμεν, διότι εἴμεθα θνητοί).

2) Ἀσθενῶν χθές οὐκ ἦλθον εἰς τὸ σχολεῖον
(ἐπειδὴ ἡσθένουν χθές, δὲν ἦλθον εἰς τὸ σχολεῖον).

§ 180. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, σημαίνουσα αἰτίαν (δηλ. τὸ διὰ
τί), λέγεται αἰτιολογική.

§ 181. Ἡ αἰτιολογικὴ μετοχή ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι'
αἰτιολογικῆς προτάσεως, ἦτοι διὰ τοῦ ἐπειδὴ ἢ διότι καὶ ὀριστικῆς.

(Μόρια συναπτόμενα μετὰ αἰτιολογικῆς μετοχῆς).

1) Ἀποθανούμεθα ἅτε θνητοὶ ὄντες
(θά ἀποθάνωμεν, ἐπειδὴ (πράγματι) εἴμεθα θνητοί).

2) Οἱ Κερκυραῖοι ἔστησαν τρόπαιον ὡς νενικηκότες
(οἱ Κ. ἔστησαν τρόπαιον, ἐπειδὴ, ὡς ἐνόμιζον, εἶχον νικήσει).

§ 182. Πολλάκις συνάπτονται μετὰ τῆς αἰτιολογικῆς μετοχῆς τὰ
μόρια ἅτε, ὡς, οἷον δὴ, οἷα δὴ πρὸς σαφεστέραν δῆλωσιν τῆς σημα-
σίας αὐτῆς.

γ') Ὑποθετικὴ μετοχή. Ἀνάλυσις ταύτης.

1) Νοῦν ἔχων ἅπαντα ἔχεις.
(ἐὰν ἔχῃς νοῦν, ἅπαντα ἔχεις).

2) Ἐπιμελούμενος πολλὰ μαθήσει
(ἐὰν ἐπιμελῆσαι, πολλὰ θά μάθῃς).

3) Δίκαιος ὢν οὐκ ἂν κακῶς ἤκουες
(ἂν ἦσο δίκαιος, δὲν θά ἐκκαλογοεῖσο).

§ 183. Ἡ παραθετική μετοχή, σημαίνουσα *υπόθεσιν*, ἦτοι ὑπὸ τίνα θρον γίνεται, ἐγινεν ἢ θὰ γίνῃ τι, λέγεται *υποθετική*.

§ 184. Ἡ υποθετική μετοχή ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' *υποθετικῆς προτάσεως*, ἦτοι διὰ τοῦ *εάν*, *ἂν* καὶ *υποτακτικῆς* ἢ διὰ τοῦ *ἂν* καὶ *ὀριστικῆς*.

δ') *Ἐναντιωματικῆ ἢ ἐνδοτικῆ ἢ παραχωρητικῆ μετοχῆ. Ἀνάλυσις ταύτης.*

Πολλοὶ σοφοὶ ὄντες ἀμαρτάνουσιν

(πολλοὶ, *ἂν* καὶ εἶναι σοφοί, πλανῶνται).

§ 185. Ἡ παραθετική μετοχή, σημαίνουσα ὅτι τὸ ἐπακολούθημα αὐτῆς εἶναι ἐναντίον πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πρᾶξιν, λέγεται *ἐναντιωματικῆ ἢ ἐνδοτικῆ ἢ παραχωρητικῆ*.

§ 186. Ἡ ἐναντιωματικῆ μετοχή ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ *ἂν* καὶ, *καίτοι*, *ἐν ᾧ* (*μολονδί*) καὶ *ὀριστικῆς*.

(*Μέρια συναπτόμενα μετὰ ἐνδοτικῆς μετοχῆς*).

Συμβουλεύω σοι *καίπερ* νεώτερος ὢν

(σὲ συμβουλεύω, *ἂν* καὶ εἶμαι νεώτερός σου).

§ 187. Πολλάκις συνάπτονται μετὰ τῆς ἐνδοτικῆς ἢ παραχωρητικῆς μετοχῆς τὰ μέρια *καὶ ἢ καίπερ* πρὸς σαφεστέραν δήλωσιν τῆς σημασίας αὐτῆς.

ε') *Τελικῆ μετοχῆ. Ἀνάλυσις ταύτης. (Μέριον μετ' αὐτῆς συναπτόμενον).*

1) Ἦκω *συμβουλεύων* ὑμῖν

(ἔχω ἔλθει, *ἵνα* *συμβουλεύσω* ὑμᾶς).

2) Ἔλαβον τὸν χάρτην ὡς *γράφων*

(ἔλαβον τὸν χάρτην (ἐπὶ τῷ σκοπῷ γὰρ) *ἵνα* *γράψω*).

§ 188. Ἡ παραθετική μετοχή, σημαίνουσα τὸ τέλος, δηλ. τὸν σκοπόν, λέγεται *τελικῆ*.

§ 189. Ἡ τελικὴ μετοχὴ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τελικῆς προτάσεως, ἧτοι διὰ τοῦ *ἔνα* ἢ *ὄπως* καὶ *ὑποτακτικῆς*.

§ 190. Ἡ τελικὴ μετοχὴ τίθεται κατὰ χρόνον μέλλοντα, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι κινήσεως σημαντικόν.

§ 191. Μετὰ τῆς τελικῆς μετοχῆς συνάπτεται τὸ μόριον ὡς πρὸς σαφεστέραν δῆλωσιν τῆς σημασίας αὐτῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα δὲν εἶναι κινήσεως σημαντικόν.

ς') Τροπικὴ μετοχὴ. Ἀνάλοισι ταύτης.

- 1) Ὁ παῖς ἔρχεται *τρέχων* (=τρέχωντος).
- 2) Λέγε, ὦ παῖ, *θαρρῶν* (=μετὰ θάρρους).
- 3) Ζῶ *ἐργαζόμενος* (=ἀπὸ [μὲ] τὴν ἐργασίαν μου).
- 4) Οἱ πρέσβεις ἀπῆλθον οὐδὲν *πράξαντες*
(Οἱ πρέσβεις ἀπῆλθον χωρὶς νὰ κατορθώσωσι τι).

§ 192. Ἡ παραθετικὴ μετοχὴ, σημαίνουσα *τρόπον* (δηλ. τὸ πῶς), λέγεται *τροπικὴ*.

§ 193. Ἡ τροπικὴ μετοχὴ ἢ μένει ἀμετάβλητος ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ, ἢ ἀναλύεται δι' ἐμπροθέτου οὐσιαστικοῦ ἢ διὰ τοῦ *χωρὶς νὰ* καὶ *ὑποτακτικῆς*, ὅταν ἔχῃ ἄρνησιν.

ΜΑΘΗΜΑ ΟΓΔΟΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Γενικὴ ὡς ἀντικείμενον ἐπιθέτων καὶ ῥημάτων σημαίνοντων α') ἐπιμέλειαν, μνήμην, ἐμπειρίαν καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, β') φειδῶ, ἐπιτυχίαν, πλησμονήν καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, γ') χωρισμὸν καὶ ἀπομάκρυνσιν, δ') τῶν ἐφετικῶν, τῶν ἀρχικῶν καὶ αἰσθήσεως σημαντικῶν ῥημάτων, ε') τῶν ῥημάτων τῶν σημαντικῶν μετοχῆς καὶ ἀπολαύσεως, ἀρχῆς καὶ λήξεως, ς') ῥημάτων συνθέτων μετὰ προθέσεων *ἐκ*, *ἀπό*, *πρό*, *ὑπέρ*, *κατά*».

Π Τ Ω Σ Ε Ι Σ

Α΄ ΓΕΝΙΚΗ

Γενική ὡς ἀντικείμενον ἐπιθέτων καὶ ῥημάτων.

1. Ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας σηματικά

- 1) Ἐπιμελής τῶν φίλων εἰ (1).
- 2) Ἀμελής χρημάτων εἰμί (2).
- 3) Ἐπιμελοῦμαι τῶν παιδῶν.
- 4) Ἀμελεῖς τῶν μαθημάτων.

2. Μνήμης καὶ λήθης σηματικά.

- 1) Μνήμων εἰμί τῶν εὐεργεσιῶν.
- 2) Ἀμνήμων εἰ τῶν κινδύνων.
- 3) Μέμνημαι τῶν φίλων.
- 4) Ἐπελαχθόμεν τῶν κακῶν.

3. Ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας σηματικά.

- 1) Ἐμπειρος πολέμου εἰμί.
- 2) Ἀπειρος γραμμάτων εἰ :
- 3) Πειρώμεθα τῶν φίλων.
- 4) Τίς οὐ πεπείραται (3) κακῶν :

4. Φειδοῦς καὶ ἀφειδίας σηματικά.

- 1) Φειδωλός εἰμι χρημάτων
- 2) Ἀφειδής εἰ τῶν ἀλλοτριῶν.
- 3) Φεῖδεσθε, ὦ ἄνθρωποι, χρόνου.
- 4) Ὁ ἄνδρατος τοῦ σώματος ἀφειδεῖ.

(1) εἶσαι. (2) εἰμι. (3) Τίς δὲν ἔχει δοκιμάσει κακά ;

5. Ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικά.

- 1) Ἐπιτυχίης τῶν καιρῶν εἰμί ().
- 2) Ὁ παῖς ἀτυχίης ἐστὶ (2) συνέσεως.
- 3) Συγγνώμης τυγχάνομεν.
- 4) Τοῦ σκοποῦ ἀπετύχετε.

6. Πλησμο ἢ καὶ ἐνδείας σημαντικά.

- 1) Ὁ κήπος πλήρης δένδρων ἐστίν.
- 2) Ἀγαθῶν φίλων ἔρημος εἶ.
- 3) Ἡ σχολὴ μαθητῶν ἐπλήσθη.
- 4) Στεροῦμεθα χρημάτων.

7. Χωρισμοῦ καὶ ἀπομακρύνσεως σημαντικά.

- 1) Ἡ μήτηρ ἐχωρίσθη τῶν τέκνων.
- 2) Ἡ πόλις ἀπέχει τῆς θαλάσσης.
- 3) Ὀλίγοι ἀπέχονται οἴνου.

8. Ἐφειτικά, ἀρχικά, αἰσθήσεως σημαντικά.

- 1) Ἐπιθυμητικὸς σοφίας εἰμί.
- 2) Οὐκ ἐφίεμαι τῶν ἀλλοτριῶν.
- 3) Ὁρέγεσθε, ὦ πολῖται, τῆς ἀρετῆς.
- 4) Ὁ σοφὸς ἐστὶ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐγκρατής.
- 5) Ὁ θεὸς ἄρχει τοῦ κόσμου.
- 6) Ἀναίσθητος τοῦ κινδύνου εἶ.
- 7) Ἀκούομεν τοῦ θορυβου.
- 8) Ὁσφραίνομαι τοῦ ῥόδου.

9. Μέτοχης, ἀπολ ὕσεως, ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά.

- 1) Μέτοχος τῆς δόξης εἰμί.
- 2) Ἄμοιρος τῶν κικῶν εἶ.

(1) Ἐπέτυχον εὐνοϊκῆς περιστάσεως. (2) στερεῖται.

- 3) Ἡ φυγή τοῦ θείου μετέχει.
- 4) Ἀπολαύω τῶν ἀγαθῶν.
- 5) Σὺν Θεῷ ἄρχομαι τοῦ ἔργου.
- 6) Ὁ παῖς ἐπαύσατο τῆς μελέτης.

10 Ῥήματα σύνθετα ἐκ τῶν προθέσεων ἐκ, ἀπό, πρό, ὑπέρ, κατά-

- 1) Ἐκπίπτω τῆς πόλεως.
- 2) Οἱ σύμμαχοι ἀπέστησαν ἡμῶν.
- 3) Προκινδυνεύομεν τῆς πατρίδος.
- 4) Ὁ παῖς ὑπερέχει τῶν ἄλλων.
- 5) Καταφρονοῦμεν τοῦ προδότου.

§ 194. Μετὰ γενικῆς ἀντικειμένου συντάσσονται τὰ ἑξῆς ἐπίθετα καὶ ῥήματα:

- 1) Τὰ σημαίνοντα ἐπιμέλειαν, μνήμην, ἐμπειρίαν καὶ τὰ ἐναντία τούτων (ἀμέλειαν, λήθην, ἀπειρίαν).
- 2) Τὰ σημαίνοντα φειδώ, ἐπιτυχίαν, πλησμονὴν καὶ τὰ ἐναντία τούτων (ἀφειδίαν, ἀποτυχίαν, ἔνδειαν).
- 3) Τὰ σημαίνοντα χωρισμὸν καὶ ἀπομάκρυνσιν.
- 4) Τὰ ἐφεικτικά, ἀρχικά καὶ αἰσθήσεως σημαντικά.
- 5) Τὰ μετοχῆς, ἀπολαύσεως, ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά.
- 6) Ῥήματά τινα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἐκ, ἀπό, πρό, ὑπέρ, κατά (εἴτε διὰ τὴν πρόθεσιν εἴτε διὰ τὴν σημασίαν, εἰς ἣν μετέπεσον ἕνεκα τῆς προθέσεως).

ΜΑΘΗΜΑ ΕΝΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὴ τῆς αἰτίας μετὰ τῶν ῥημάτων α') τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν, β') τῶν δικαστικῶν τῶν οὐχὶ συνθέτων μετὰ τῆς προθέσεως κατά, γ') τῶν ἐπιθέτων ὑπόδικος, ὑπεύθυνος καὶ τῶν τοιούτων».

Γενική τῆς αἰτίας.

α') Μετὰ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ῥημάτων.

- 1) Θαυμάζομεν Σωκράτη τῆς σοφίας (διὰ τὴν σοφίαν).
- 2) Ζηλῶ σε τῆς σοφίας μᾶλλον ἢ τοῦ πλούτου.
- 3) Συγχαίρω σοι τῆς ἐπιμελείας (διὰ τὴν ἐπιμέλειαν).

β') Μετὰ τῶν δικαστικῶν ῥημάτων.

- 1) Διώξομαι σε δειλίας
(θά σε κατηγορήσω (ἐν δικαστηρίῳ) ἐπὶ δειλίᾳ).
- 2) Φεύγεις φόβου (κατηγορεῖσαι ἐπὶ φόβῳ).
- 3) Οἱ Πέρσαι δικάζονται ἀχαριστίας
(οἱ Πέρσαι δικάζονται ἕνεκα ἀχαριστίας).

γ') Μετὰ τῶν ἐπιθέτων ὑπόδικος, ὑπεύθυνος κλπ.

- 1) Ὑπόδικος ἀσεβείας ἐγένου.
- 2) Ὁ στρατιώτης ἐστὶν ἔνοχος λιποταξίου.
- 3) Ὑπεύθυνος τῶν ἀδικημάτων εἶ.

§ 195. Μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συντάσσονται: τὰ ἐξῆς:

- 1) Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα.
- 2) Τὰ δικαστικὰ ῥήματα, οὐχὶ τὰ σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ.
- 3) Τὰ ἐπίθετα ὑπόδικος, ὑπεύθυνος, ὑπόλογος κλπ.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΑΗ. «Γενική τῆς τιμῆς μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων πωλεῖν καὶ ἀγοράζειν καὶ τῶν ὁμοίας σημεῖας ἐπιθέτων».

Γενική τοῦ τμήματος.

α') Μετὰ ῥημάτων σημαίνοντων ἀγορᾶν ἢ πώλησιν.

- 1) Ἐπριάμην (¹) τὴν βίβλον δραχμῆς (²)

(¹) ἡγόρασα. (²) ἀντί.

- 2) Ἀπεδόμην () τὴν οἰκίαν **ταλάντου**.
- 3) **Τῶν πόνων** πωλεῖ ἡμῖν πάντα τὰγάθ' (²) ὁ Θεός.
- 4) **Σιτου** τὸν βροῦν ἀντηλλάξατε.

β') Μετὰ ἐπιθέτων ση αὐτόντων ἀγορὰν ἢ πώλησιν.

- 1) Ἡ δόξα οὐκ ἔστιν ὄνητή (³) **χρημάτων**.
- 2) Πᾶς ὁ ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς **ἀρετιῆς**
οὐκ ἀντάξιός (δοτίν).

§ 196. Μετὰ γενικῆς τοῦ τιμήματος συντάσσονται

- 1) Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα **ἀγορὰν, πώλησιν, ἀνταλλαγὴν** καὶ
- 2) τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα ὁμοίαν σημασίαν.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὴ τῆς συγκρίσεως 1) μετὰ τῶν συγκριτικῶν ἀντὶ τοῦ ἢ μετ' ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς καὶ 2) μετὰ ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων ἔχόντων σημασίαν συγκριτικὴν».

Γενικὴ συγκριτικῆ.

α') Μετὰ τῶν συγκριτικῶν.

- 1) Ὁ πατήρ ἐστι συνετώτερος τοῦ υἱοῦ (=ἢ ὁ υἱός).
- 2) Ἡ τίγρις ἐστὶν ἀγριωτέρη τοῦ λέοντος (=ἢ ὁ λέων).
- 3) Τὰ ὄρη ἐστὶν ὑψηλότερα τῶν γηλόφων (=ἢ οἱ γηλόφοι).

(Ἀνάπτυξις Ἐν ταῖς προτάσεσι ταύταις ὁ πατήρ συγκρίνεται πρὸς τὸν υἱὸν κατὰ τὴν σύνεσιν, ἡ τίγρις συγκρίνεται πρὸς τὸν λέοντα κατὰ τὴν ἀγριότητα καὶ τὰ ὄρη συγκρίνονται πρὸς τοὺς γηλόφους κατὰ τὸ ὕψος.—Τὸ συγκριτικὸν συνετώτερος δηλοῖ ὅτι ὁ πατήρ ὑπερέχει τοῦ υἱοῦ κατὰ τὴν σύνεσιν, ἤτοι ἔχει τὴν ιδιότητα τῆς συνέσεως ἐν μεγαλύτερῳ βαθμῷ παρὰ ὁ υἱός. Τὸ συγκριτικὸν ἀγριωτέρα δηλοῖ ὅτι ἡ τίγρις ὑπερέχει τοῦ λέοντος κατὰ τὴν ἀγριότητα. Τὸ συγκριτικὸν ὑψηλότερα δηλοῖ ὅτι τὰ ὄρη ὑπερέχουσι τῶν γηλόφων κατὰ τὸ ὕψος).

§ 197. Τὸ πρόσωπον, ζῆος, ἢ πράγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο, λέγεται **πρῶτος ὅρος τῆς συγκρίσεως**.

(1) ἐπώλησα. (2) τὰ ἀγαθά. (3) δὲν δύννται νὰ ἀγορασθῇ.

§ 198. Τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις, λέγεται **δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως**.

§ 199. Ἡ γενική, ἢ ὁποία συνάπτεται μετὰ λέξεως δηλοῦσης **σύγκρισιν** (δηλ. ὑπεροχὴν ἢ ἐλάττωσιν), λέγεται **γενικὴ συγκριτικὴ**.

§ 200. Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως (ἐπὶ τῶν συγκριτικῶν) ἐκφέρεται ἢ διὰ **γενικῆς συγκριτικῆς** ἢ διὰ τοῦ **ἦ** καὶ ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸν πρῶτον ὅρον.

Ὁ Πέτρος ἐστὶν **ἐπιμελέστατος** (πάντων) **τῶν μαθητῶν**.

§ 201. Μετὰ τῶν ὑπερθετικῶν συνάπτεται πάντοτε γενικὴ (πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ καὶ συνήθως μετὰ τοῦ πάντων) καὶ δηλοῖ τὸ ὅλον.

β') Μετὰ ὀημάτων καὶ ἐπιθέτων ἐχόντων σημασίαν συγκριτικὴν.

- 1) Ὁ πατήρ οὐδενὸς ἐλαττοῦται (.) τῇ ἀρετῇ.
- 2) Ὁ ἀνὴρ πάντων ἀριστεύει τῇ βουλῇ.
- 3) Ὁ ἄνθρωπος συνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων ζώων.
- 4) Ἡ ἀρετὴ περιγίγνεται (²) τοῦ πλήθους.
- 5) Οἱ πολέμοι ἦσαν **πολλαπλάσιοι ἡμῶν**.
- 6) Οὐδενὸς ὑστερος εἰ οὐσίχ (³) καὶ γένει.

§ 202. Μετὰ γενικῆς συγκριτικῆς συντάσσονται προσέτι 1) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα γίνονται ἐκ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων, 2) τὰ ῥήματα καὶ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι συγκριτικὴν σημασίαν.

Μ Α Θ Η Μ Α Δ Ω Δ Ε Κ Α Τ Ο Ν

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ γενικὴ ἐπὶ χρόνου».

Γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν.

α') Γενικὴ πητικῆ.

- 1) Ἡ οἰκία τοῦ Περικλέους ἦν μικρά.

(1) εἶναι κατώτερος. (2) εἶναι ὑπερέτερον. (3) περιουσία.

- 2) Ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Φειδίου ἦν θαυμασίη.

β') Γενική τῆς ιδιότητος

- 1) Ἔστι μοι παῖς δέκα ἐτῶν.
- 2) Ἐπορεύθης ὁδὸν πολλῶν ἡμερῶν
- 3) Τῷ πατρὶ ἦν ἀγρὸς δέκα μνῶν (1).

γ') Γενική τῆς ὕλης καὶ τοῦ περιεχομένου.

- 1) Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐστὶ στέφανος ῥόδων.
- 2) Πλοῖα σίτου εἰς Πειραιᾶ ἀφίκετο.
- 3) Ἐν τῇ ἀθλῇ ἦν σωρὸς ξύλων καὶ λίθων.

δ') Γενική τῆς αἰτίας.

- 1) Δίκη ὑβρεως (ἕνεκα ὑβρεως) ἐγένετο.
- 2) Ὅργην μεγάλων ἀδικημάτων (2) ἔχεις.

ε') Γενική τοῦ ὅλου ἢ διαιρετικῆ.

- 1) Ἐβοήθησαν τῷ πατρὶ οἱ νεανίσκοι τῶν ἱππέων.
- 2) Ἐπαινοῦνται οἱ χρηστοὶ τῶν πολιτῶν.
- 3) Ἀπῆλθον οἱ ἐπιμελέστατοι τῶν μαθητῶν.

ς') Γενική ὑποκειμενικῆ.

- 1) Ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων ἦν μεγάλη
(οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν μεγάλην νίκην).
- 2) Τοῖς στρατιώταις ἦν πόθος τῆς πατρίδος
(οἱ στρατιῶται ἐπόθουν τὴν πατρίδα)
- 3) Ὁ Θεὸς ἐστὶ ποιητὴς τοῦ κόσμου
(Ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν κόσμον).

§ 203. Ἡ γενική οὐσιαστικοῦ προσδιορίζουσα ἄλλο οὐσιαστικὸν δηλοῖ τὴν συνυπάρχουσαν μεταξὺ τῶν δύο οὐσιαστικῶν σχέσιν, ἧτοι

(1) ἢ μὲν ἦτο ποσὸν 100 δραχμῶν. (2) ἕνεκα μεγάλων ἀδικημάτων.

1) Δηλοῖ *κτῆσιν* καὶ λέγεται *γενικὴ κτητικὴ*. (Τὸ οὐσιαστικὸν σημαίνει τὸ κτῆμα ἢ τὸ ἔργον, ἢ δὲ γενικὴ τὸν κτήτορα ἢ τὸν ἐργάτην) (ιδ. πρότ. α').

2) Δηλοῖ *ιδιότητα* καὶ λέγεται *γενικὴ τῆς ιδιότητος*. Αὕτη τίθεται μετ' ἀριθμητικῶν ἢ μετ' ἐπιθέτων ποσότητος σημαντικῶν καὶ δηλοῖ *ἡλικίαν, μέγεθος, ἀξίαν* (ιδ. πρότ. β').

3) Δηλοῖ τὴν *ὑλὴν ἢ τὸ περιεχόμενον* καὶ λέγεται *γενικὴ τῆς ὑλῆς ἢ τοῦ περιεχομένου* (ιδ. πρότ. γ').

4) Δηλοῖ τὴν *αἰτίαν* καὶ λέγεται *γενικὴ τῆς αἰτίας* (ιδ. πρότ. δ').

5) Δηλοῖ τὸ *ὄλον*, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν, καὶ λέγεται *γενικὴ τοῦ διηρημένου ὄλου ἢ γενικὴ διαιρετικὴ (μεριστικὴ)*. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς συντάσσονται καὶ τὰ οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα ἐπίθετα καὶ τὰ ὑπερθετικά (ιδ. πρότ. ε').

6) Δηλοῖ τὸ *ὑποκείμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον* καὶ λέγεται *γενικὴ ὑποκειμενικὴ ἢ ἀντικειμενικὴ*.

§ 201. Μετὰ γενικῆς ὑποκειμενικῆς συντάσσονται τὰ ἀφηρημένα ῥηματικὰ οὐσιαστικά. Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται τὰ ἀφηρημένα ῥηματικὰ οὐσιαστικά καὶ τὰ δηλοῦντα τὸ ἐνεργοῦν. (δρῶν) πρόσωπον (ιδ. πρότ. ς').

Σημ. Ὅταν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν ἂν γενικὴ τις εἶναι ὑποκειμενικὴ ἢ ἀντικειμενικὴ, τρέπομεν εἰς ῥῆμα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποσον προσδιορίζει ἢ γενικὴ, καὶ ἂν αὕτη μεταβληθῇ εἰς ὑποκείμενον εἶναι ὑποκειμενικὴ, ἂν δὲ μεταβληθῇ εἰς ἀντικείμενον, εἶναι ἀντικειμενικὴ (ιδ. πρότ. ς').

Γενικὴ χρονικὴ.

Ἡ οἰκία *χειμῶνος* μὲν εὐήλιος ἐστὶ, *θέρους* δὲ εὐσκίος (ἢ οἰκία κατὰ μὲν τὸν *χειμῶνα* εἶναι εὐήλιος, κατὰ δὲ τὸ *θέρους* εὐσκίος).

§ 205. Ἡ γενικὴ φανερώνουσα *χρόνον* λέγεται *γενικὴ χρονικὴ*. Διὰ ταύτης, ἐκπερομένης συνήθως ἄνευ ἄρθρου, ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν *πότε*.

- 1) Ὁ βασιλεὺς μαχεῖται *δέκα ἡμερῶν*
(ὁ βασιλεὺς δὲν θά σὺνάψῃ μάχην ἐντὸς *δέκα ἡμερῶν*)
- 2) Ὀλίγου χρόνου ἀποδώσω σοι τὰ χρήματα
(ἐντὸς *ὀλίγου χρόνου* θά σοι δώσω τὰ χρήματά σου)
- 3) Πολλοῦ χρόνου οὐκ εἶδομεν τὸν φίλον
(ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δὲν εἶδομεν τὸν φίλον μας).

§ 206. Ἡ γενικὴ χρονικὴ, συναπτομένη μετ' ἀπολύτου ἀριθμητικοῦ ἢ μετὰ ἐπιθέτου σημαίνοντος ποσόν, ἐπὶ μὲν πράξεως μελλούσης δηλοῖ χρονικὸν διάστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θά γίνη τι, ἐπὶ δὲ πράξεως παρελθούσης δηλοῖ χρονικὸν διάστημα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐγινέ τι.

Β'. ΔΟΤΙΚΗ

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Δοτικὴ ὡς ἀντικείμενον μετὰ τῶν ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων τῶν σημαίνοντων α') φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρὸς τινὰ διάθεσιν, β') εὐπέθειαν καὶ ὑποταγὴν, γ') προσέγγισιν καὶ συνάντησιν φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν, δ') μετὰ τῶν ἐχόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζοντος καὶ πρέποντος καὶ τῶν ἐναντίων, ε') μετὰ τῶν ὁμοιότητος, ἰσότητος, συμφωνίας καὶ διαλλαγῆς σημαντικῶν, ς') μετὰ τῶν ἀκολουθίας, ἐνώσεως, μείξεως καὶ τῶν ἐχόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐρίζειν, ζ') μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν ἐχόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι, λέγειν, η') μετὰ ῥημάτων συνθέτων μετὰ τῶν προθέσεων *σύν, ἐν*».

Δοτικὴ ὡς ἀντικείμενον ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων.

α') Φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς πρὸς τινὰ διαθέσεως σημαντικά.

- 1) Πάντες βοηθοῦμεν τῇ πατρίδι.
- 2) Οἱ μαθηταὶ εὐνοοῦσι τῷ διδασκάλῳ.
- 3) *Μὴ ὀργίζεσθε*, ὦ παῖδες, *τοῖς ἐναντίοις*.
- 4) Οἱ ἄνδρες οὗτοί εἰσι φίλοι τῷ πατρί.
- 5) Οἱ πονηροὶ εἰσιν ἐχθροὶ τοῖς ἀγαθοῖς.

β') *Εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς σημαντικά.*

- 1) *Πείθεσθε, ὡ ἄνθρωποι, τοῖς νόμοις.*
- 2) *Ὁ παῖς ὑπακούει τῷ διδασκάλῳ.*
- 3) *Οὐ πιστεύομεν τοῖς κόλαξιν.*
- 4) *Ὁ υἱός ἐστιν εὐπειθῆς τῷ πατρὶ.*
- 5) *Ἡ κόρη ἐστὶν ὑπήκοος τῇ μητρὶ.*

γ') *Προσεγγίσεως καὶ συναντήσεως σημαντικά.*

- 1) *Πλησιαζε, ὡ παῖ, τοῖς φρονιμωτάτοις.*
- 2) *Ὁ στρατὸς ἡμῶν ἀπήντησε τοῖς πολεμίοις.*
- 3) *Ὁ παῖς ἐνέτυχε τῷ (1) πάππῳ.*
- 4) *Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν σύντροφος τῷ πατρὶ.*
- 5) *Οἱ Βοιωτοὶ ὄμοροι (2) τοῖς Ἀθηναίοις εἰσίν.*

δ') *Ἀρμόζοντος καὶ πρέποντος καὶ ἰῶν ἐναντίων σημαντικά*

- 1) *Βασιλεῖ πρέπει ἄρχειν δικαίως.*
- 2) *Ὁ κέθοργος (3) ἀρμόττει τοῖς ποσὶν ἀμφοτέροις.*
- 3) *Μέθη φύλαξιν ἀπρεπέστατον (ἔστί).*
- 4) *Τὸ αἰσχρὸν ἀνάρμοστόν ἐστι τοῖς μαθηταῖς.*

ε') *Ὁμοιότητος, ἰσότητος, συμφωνίας καὶ συνδιαλλαγῆς, σημαντικά*

- 1) *Ἡ θυγάτηρ ἔοικε (4) τῇ μητρὶ.*
- 2) *Δέκα μονάδες ἰσοῦνται (μᾶ) δεκάδι.*
- 3) *Τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.*
- 4) *Διηλλάγημεν (5) τοῖς ἐχθροῖς.*
- 5) *Ὁ παῖς ἐστὶν ὁμοῖος τῷ πατρὶ.*
- 6) *Δέκα χιλιάδες εἰσὶν ἴσαι (μᾶ) μυριάδι.*
- 7) *Οἱ λόγοι εἰσὶ σύμφωνοι τοῖς ἔργοις.*

(1) συνήντησε. (2) συνορεύουσι. (3) ἐπέδημα ὑψηλόν. (4) ὁμοιάζει. (5) συναφιλώθημεν.

ς') Ἀκολουθίας, ἐνώσεως, μείξεως καὶ ἔριδος σημαντικά.

- 1) Τῇ ἀρετῇ ἀκολουθεῖ ἡ εὐδοξία.
- 2) Τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν δὴμιλει (1)
- 3) Ὁ οἶνος ὑδατι ἐμειγνυτο.
- 4) Οὐκ ἐρίζομεν (2) ἀλλήλοις.
- 5) Ὁ παῖς ἐστὶν ἀκόλουθος τῷ πατρὶ.
- 6) Ὁ οἶνος ἦν ἀμιγῆς (3) ὑδατι.

ζ) Τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ δίδοναι καὶ λέγειν.

- 1) Ὁ Θεὸς πάντα τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις παρέχει.
- 2) Ἡ μωρία δίδωσι τοῖς ἀνθρώποις κακὰ.
- 3) Πολλὰ εἴπομεν τοῖς μαθηταῖς.

η') Σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων σὺν καὶ ἐν

- 1) Συνοικῶ ἀνδρὶ ἀγαθῷ 2) Ἐμμένω τοῖς ὄρκοις.

§ 207. Μετὰ δοτικῆς ἀντικειμένου συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα καὶ ἐπίθετα·

1) Τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρὸς τινα διάθεσιν (βοηθῶ, τιμωρῶ (1), χαλεπαίνω, φθονῶ, ἐναντιοῦμαι κλπ.) (ιδ. πρότ. α')

2) Τὰ εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς σημαντικά (ιδ. πρότ. β')

3) Τὰ σημαίνοντα προσέγγισιν καὶ συνάντησιν (φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν) (ιδ. πρότ. γ')

4) Τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμυζοντος καὶ πρέποντος καὶ τὰ ἐναντία τούτων (ιδ. πρότ. δ')

5) Τὰ ὁμοιότητος, ἰσότητος, συμφωνίας καὶ διαλλαγῆς σημαντικά (ιδ. πρότ. ε')

6) Τὰ ἀκολουθίας, ἐνώσεως, μείξεως καὶ ἔριδος σημαντικά (ιδ. πρότ. ς')

7) Τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ δίδοναι καὶ λέγειν (ιδ. πρότ. ζ').

(1) γὰρ συναναστρέφειν. (2) φιλονικεῖν. (3) δὲν ἦτο μειγμένους. (4) τιμωρῶ τινα = βοηθῶ τινα.

8) Ῥήματα τινὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων *σὺν* καὶ *ἐν* (ἴδὲ πρότ. γ').

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Δοτικὴ προσωπικὴ α') δοτικὴ ὠφελείας ἢ βλάβης, β') δοτικὴ τοῦ κτήτορος ἐπὶ τῶν ῥημάτων εἶναι καὶ γίνεσθαι, γ') δοτικὴ ἠθικὴ.

Δοτικὴ προσωπικὴ.

- 1) *Τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ* πονοῦμεν
(*χάριν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς κοπιᾶζομεν*).
 - 2) Ἔστι *τῷ μαθητῇ* βιβλίον
(ἔχει ἢ κέκτηται ὁ μαθητὴς βιβλίον).
 - 3) Πέθεν *μοι* ἔρχη, ὦ παῖ : (πέθεν *μοῦ* ἔρχεσαι, ὦ παῖ :).
- § 208. Ἡ δοτικὴ, ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον διὰ τὸ ὅποιον γίνεται τι ἢ εἰς τὸ ὅποιον ὑπάρχει τι, λέγεται *δοτικὴ προσωπικὴ*.

α') *Δοτικὴ* (τῆς ὠφελείας ἢ τῆς βλάβης) *χαριστικὴ* ἢ *ἀντιχαριστικὴ*.

- 1) Πᾶς ἀνὴρ *ἑαυτῷ* πονεῖ
... (πᾶς ἀνὴρ *χάριν ἑαυτοῦ*, πρὸς ὠφέλειάν του, κοπιᾶζει).
- 2) Πάντες κακὰ νοοῦσι *τῷ τυράννῳ*
(πάντες κακὰ σκέπτονται *κατὰ τοῦ τυράννου*, πρὸς βλάβην τοῦ τυράννου)
- 3) Οἱ Σάμιοι *τῇ Ἑρᾷ* ταῶς ἔτρεφον
(Οἱ Σάμιοι *χάριν τῆς Ἑρᾷ* [πρὸς τιμὴν τῆς Ἑρᾷ] ἔτρεφον παγώνια).

§ 209. Ἡ προσωπικὴ δοτικὴ, δηλοῦσα τὸ πρόσωπον, πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποῦ γίνεταί τι, λέγεται *δοτικὴ χαριστικὴ* ἢ *ἀντιχαριστικὴ*.

β') *Δοτικὴ* (τοῦ κτήτορος) τῆς κτήσεως ἢ τῆς χρήσεως.

- 1) Ἔστι *τῷ πατρὶ* οἰκία (ἔχει ἢ κέκτηται ὁ πατὴρ οἰκίαν).

2) Τῶν μερῶν τούτων ἓν ἐστὶ τοῖς παισίν
(ἐκ τῶν μερῶν τούτων ἓν εἶναι διὰ τοὺς παῖδας, πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων).

§ 210. Ἡ προσωπικὴ δοτικὴ, τιθεμένη μετὰ τῶν ῥημάτων εἰμί, ὑπάρχω, γίγνομαι καὶ δηλοῦσα πρόσωπον, εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὁποίου ὑπάρχει τι ἢ γίνεται ὡς κτῆμά του ἢ πρὸς χρῆσίν του, λέγεται **δοτικὴ τῆς κτήσεως** (κτητικὴ) ἢ **τῆς χρήσεως**.

γ', Δοτικὴ ἠθικὴ.

- 1) Ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος ἐστίν
(πόσον ὠραῖος μοῦ εἶναι ὁ πάππος).
- 2) Ποῦ, τέκνον, εἰ μοι; (ποῦ μοῦ εἶσαι, τέκνον:).
- 3) Πολλοὶ παῖδες ἐξαμαρτάνουσι τοῖς γονεῦσιν
(πολλοὶ παῖδες ἐξαμαρτάνουσι πρὸς λύπην τῶν γονέων των).

§ 211. Ἡ προσωπικὴ δοτικὴ, δηλοῦσα πρόσωπον πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται τι, λέγεται **δοτικὴ ἠθικὴ** (ἢ τοῦ συμπροσώπου).

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Δοτικὴ α' τοῦ ὄργάνου καὶ τῆς αἰτίας, β') τοῦ τρόπου, γ') τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς, δ') τοῦ χρόνου».

**Δοτικὴ τοῦ ὄργάνου, τῆς αἰτίας, τοῦ τρόπου,
τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς, τοῦ χρόνου.**

α') Δοτικὴ (τοῦ ὄργάνου) ὀργανικὴ.

- 1) Ὁ ἀγροῖκος τὸν ὄνον ἐπαίει τῇ βακτηρίᾳ
(ὁ χωρικὸς τὸν ὄνον ἐκτύπα διὰ τῆς ῥάβδου του).
- 2) Γάλακτι καὶ τυρῶ καὶ κρέασι τρεφόμεθα
(μὲ γάλα καὶ τυρὸν καὶ κρέατα τρεφόμεθα).

§ 212. Ἡ δοτικὴ σημαίνουσα τὸ ὄργανον ἢ τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται τι, λέγεται **δοτικὴ ὀργανικὴ**.

β') Δοτική τῆς αἰτίας,

1) Φόβῳ ταῦτα ἐπραττες (ἔνεκα φόβου ἐπραττες ταῦτα).

2) Πάντες ἤδονται τῇ εἰρήνῃ
(πάντες εὐχαριστοῦνται διὰ τὴν εἰρήνην).

§ 213. Ἡ δοτική, σημαίνουσα αἰτίαν, λέγεται *δοτική τῆς αἰτίας*.

γ') Δοτική (τοῦ τρόπου) τροπική

Οὐ κραυγῇ ἀλλὰ σιγῇ οἱ βάρβαροι παρήλθον
(ὄχι μὲ κραυγὴν ἀλλὰ μὲ σιγὴν οἱ βάρβαροι παρήλθον).

§ 214. Ἡ δοτική, σημαίνουσα τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον γίνεται τι, λέγεται *δοτική τροπική*.

δ') Δοτική τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς.

1) Εἰμὶ ἐνιαυτῷ πρεσβύτερός σου
(εἶμαι κατὰ ἓν ἔτος μεγαλύτερός σου).

2) Πολλῷ πρόεχεις μου τῇ ἐπιμελείᾳ
(κατὰ πολὺν ὑπερέχεις ἐμοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν).

§ 215. Ἡ δοτική, συναπτομένη μετὰ τῶν συγκριτικῶν καὶ τῶν ἐχόντων συγκριτικὴν σημασίαν καὶ σημαίνουσα τὴν διαφορὰν ἢ τὸ μέτρον, κατὰ τὸ ὅποιον ὑπερέχει ἢ ἐλαττοῦται τι ἄλλου, λέγεται *δοτική τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς*.

ε') Δοτική (τοῦ χρόνου) χρονική

Ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἔγραψας ἐπιστολὴν
(κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἔγραψας ἐπιστολὴν).

§ 216. Ἡ δοτική, σημαίνουσα χρόνον, λέγεται *δοτικὴ χρονική*.

Γ'. ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Αἰτιατική α') ὡς ἀντικείμενον ἐπὶ παντός

ρήματος, πλὴν τῶν συντασσομένων γενικῆ ἢ δοτικῆ, β') διπλῆ αἰτιατική 1) τοῦ προσώπου καὶ πράγματος μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν ἐχόντων τὴν σημασίαν τοῦ ἐρωτᾶν, ζητεῖν, διδάσκειν, ὑπενθυμίζειν, ἀποκρύπτειν καὶ τῶν ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικῶν, 2) τοῦ ἀντικειμένου καὶ κατηγορουμένου μετὰ τῶν ῥημάτων ὀνομάζειν, ποιεῖν, ἐκλέγειν καὶ νομίζειν, γ') αἰτιατική τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κατὰ τι, τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως, τῆς χρονικῆς διαρκείας καὶ τοῦ τρόπου».

Αἰτιατική ὡς ἀντικείμενον παντὸς ῥήματος πλὴν τῶν γενικῆ ἢ δοτικῆ συντασσομένων.

α') Ὁφέλεται ἢ βλάβης σημαντικά.

- 1) Ὁφέλει τοὺς φίλους. 2) Μὴ βλάπτε τοὺς ἐχθρούς.
3) Ἀπαντας εὐεργέτει. 4) Μηδένα ἀδίκει.

β') Σωματικῆς ἐνεργείας σημαντικά.

- 1) Ὁ πατήρ γυμνάζει τὸν υἱόν.
2) Ἡ μήτηρ κτενίζει τὸ τέκνον.
3) Ἡ κόρη ἔθραψε τὴν ἐσθῆτα.

γ') Προσπαθείας σημαντικά.

- 1) Δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον.
2) Ὁ παῖς ἀπέδρα τὸν δεσπότην.
3) Τὰς ἡδονὰς θήρσεν τὰς μετὰ δόξης.
4) Μιμοῦ τοὺς προγόνους.
5) Ζηλῶ τὴν σοφίαν σου.
6) Οὐδεὶς λανθάνει Θεόν.
7) Τὸ στράτευμα ὃ εἶτος ἐπέλιπεν.

δ') Κινήσεως σημαντικά μετὰ προθέσεως σύνθετα.

- 1) Διαβαίνω τὸν ποταμόν. 2) Περιπλέω τὴν νῆσον.
3) Παραβαίνεις τοὺς νόμους. 4) Διέρχομαι τὴν πόλιν.

§ 217. Τὰ μετὰ αἰτιατικῆς (τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου) συντασσόμενα ῥήματα εἶναι πάμπολλα. Τὰ συνηθέστερα τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς:

- 1) Τὰ σημαίνοντα ὠφέλειαν ἢ βλάβην εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἔργου γινομένην (ιδ. πρότ. α').
- 2) Τὰ σημαίνοντα σωματικὴν ἐνέργειαν (ιδ. πρότ. β').
- 3) Τὰ σημαίνοντα προσπάθειαν (φεύγω, ἀποδιδράσκω, θηρῶ, θηρεύω, μιμούμαι, ζηλῶ, λανθάνω, ἐπιλείπω) (ιδ. πρότ. γ').
- 4) Ἀμετάδεχτά τινα ῥήματα κινήσεως σημαντικά, συντιθέμενα μετὰ προθέσεως καὶ μεταβατικά γινόμενα (ιδ. πρότ. δ').

Ῥήματα μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντασσόμενα.

Α'. Αἰτιατικὴ προσώπου (ἀμέσου ἀντικειμένου) καὶ αἰτιατικὴ πράγματος (ἐμμέσου ἀντικειμένου).

α') Διδασκαλία: σημαντικά (παιδευτικά).

- 1) Οἱ Πέρσαι διδίσκουσι τοὺς παῖδας σωφροσύνην.
- 2) Ἄναμνήσω τὸν πατέρα τοὺς κινδύνους.

β') Αἰτητικὰ καὶ ἀποστερητικὰ.

- 1) Ὁ βασιλεὺς ἀπαιτεῖ ἡμᾶς τὰ ὅπλα.
- 2) Ἐρωτᾶς τὸν παῖδα τὸ ὄνομα.
- 3) Ἀποστερεῖς τὸν ἄνδρα τὴν τιμὴν.
- 4) Οὐκ ἀποκρύψω τὸν πατέρα τὴν ἀλήθειαν.
- 5) Ἡ πόλις εἰσέπραξε τοὺς συμμάχους χρήματα.

γ') Ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά.

- 1) Ὁ πάππος ἐνέδυσε τὸν Κῦρον καλὴν στολήν.
- 2) Ἡ μήτηρ ἐξέδυσε τὸν παῖδα τὴν ἐσθῆτα.

218. Τὰ μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου (ἀμέσου ἀντικειμένου) καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος (ἐμμέσου ἀντικειμένου) συντασσόμενα ῥήματα εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Τὰ παιδευτικά. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ὑπομιμνήσκω καὶ ἀναμιμνήσκω (ιδ. πρότ. α').

2) Τὰ αἰτητικά καὶ ἀποστερητικά. Εἰς τὰ αἰτητικά ἀνήκει τὸ ἐρωτῶ καὶ ἰκετεύω, εἰς δὲ τὰ ἀποστερητικά τὸ κρύπτω, πράττωμαι, εἰσπράττω (ιδ. πρότ. β').

3) Τὰ ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά (ιδ. πρότ. γ').

Β' Αἰτιατικὴ τοῦ ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικὴ τοῦ κατηγορουμένου.

1) Καλῶ τὸν ἄνδρα (ἀντικ.) δίκαιον (κατηγ.).

2) Νομίζεις τὸν παῖδα (ἀντικ.) ἐπιμελῆ (κατηγ.).

3) Δαρεῖος Κῦρον (ἀντικ.) σατράπην (κατ.) ἐποίησεν.

4) Ἄθηναῖοι Νικίαν (ἀντ.) στρατηγὸν (κατ.) εἴλοντο (').

§ 219. Μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ κατηγορουμένου συντάσσονται 1) τὰ κλητικά καὶ δοξαστικά καὶ 2) τὰ σημαίνοντα ποίησιν ἢ ἐκλογὴν (προχειριστικά).

**Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς, τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως,
τῆς χρονικῆς διαρκείας καὶ τοῦ τρόπου.**

α') Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κατὰ τι.

1) Ἄλγῳ τὴν κεφαλὴν (κατὰ τὴν κεφαλὴν).

2) Θαυμάσιος εἶ τὸ μέγεθος (κατὰ τὸ μέγεθος).

β') Αἰτιατικὴ τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως καὶ χρονικῆς διαρκείας.

1) Ἡ πόλις ἀπέχει τῆς θαλάσσης σταδίουσ δέκα.

2) Ἐμείνα ἐν Ἀθήναις ἡμέρας ἐπτά.

γ') Αἰτιατικὴ τοῦ τρόπου.

1) Τίνα τρόπον κόψω τὴν θύραν ; (πῶς νὰ κτυπήσω τὴν θύραν:).

2) Τὸ στράτευμα συνέλεξα τόνδε τὸν τρόπον.

(1) ἐξέλεξαν.

§ 220. Ἡ αἰτιατική, ἣ ὁποία συνάπτεται μετὰ ῥημάτων (δηλούντων κατάστασιν) ἢ μετ' ἐπιθέτων, ἵνα ὄρισῃ ἀκριθέστερον τὴν ἔννοιαν τούτων, λέγεται *αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κατά τι*.

§ 221. Ἡ αἰτιατικὴ πολλάκις δηλοῖ *ποσὸν ἐπὶ τόπου καὶ χρόνου*, δηλ. τοπικὴν ἔκτασιν καὶ χρονικὴν διάρκειαν. Διὰ ταύτης ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν *πόσον* ;

§ 222. Ἡ αἰτιατικὴ πολλάκις δηλοῖ τὸν *τρόπον* καὶ λέγεται *αἰτιατικὴ τοῦ τρόπου* (τροπική).

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. « Ῥήματα παθητικά· 1) σημασία τούτων ποιητικὸν αἷτιον διὰ γενικῆς καὶ τῆς ὑπὸ ἢ διὰ δοτικῆς, 3) ῥήματα παθητικὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν μετ' αἰτιατικῆς συντασσομένων· τρόπος τροπῆς τούτων εἰς παθητικά, 3) ῥήματα παθητικά ἐκ ῥημάτων συντασσομένων μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς ἢ μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς· τρόπος τροπῆς τούτων εἰς παθητικά, 4) ῥήματα παθητικά ἐξ ἐνεργητικῶν συντασσομένων διπλῆ αἰτιατικῇ· τρόπος τροπῆς τούτων εἰς παθητικά».

Παθητικὰ ῥήματα. Σημασία τούτων.

Ποιητικὸν αἷτιον.

- 1) Ἡ μήτηρ ἀσθενεῖ.
- 2) Ὁ παῖς κολάζεται (') ὑπὸ τοῦ πατρὸς.
- 3) Τὸ δένδρον ἐκκόπτεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.
- 4) Ἡ κόρη πεπαιδεύεται τῇ μητρὶ ἢ ὑπὸ τῆς μητρός.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1. τὸ ῥῆμα ἀσθενεῖ σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον μήτηρ πάσχει τι, ἀλλὰ τὸ πάθος αὐτῆς δὲν προέρχεται ἐξ ἄλλου. — Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ ῥῆμα κολάζεται σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον παῖς πάσχει τι (τιμωρεῖται), ἀλλὰ τὸ πάθος τούτου προέρχεται ἐξ ἄλλου, ἐκ τοῦ πατρὸς. — Ἐν τῇ προτ. 3. τὸ ῥῆμα ἐκκόπτεται σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον δένδρον πάσχει τι, ἀλλὰ τὸ πάθος αὐτοῦ προέρχεται ἐξ ἄλλου, ἐκ τοῦ γεωργοῦ.

(1) τιμωρεῖται πρὸς σωφρονισμὸν.

— Ἐν τῇ πρστ. 4 τὸ ῥήμα πεπαιδευται σημαίνει τὸ ὑποκείμενον κόρη ἔχει πάθει τι (ἔχει εκπαιδευθῆ), ἀλλὰ τὸ πάθος ταύτης ἔχει προέλθει ἐξ ἄλλου, ἐκ τῆς μητρὸς)

§ 223. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν πάσχει, λέγονται παθητικά.

§ 224. Τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου ἢ ἐνυπάρχει ἐν αὐτῷ ἢ συνηθέστερον προέρχεται ἐξ ἄλλου προσώπου (ἢ ζῴου ἢ πράγματος).

§ 225. Τὸ πρόσωπον (ζῴον ἢ πρᾶγμα), τὸ ὁποῖον παράγει τὸ πάθος, λέγεται ποιητικὸν αἷτιον ἢ ἐνεργούν πρόσωπον.

§ 226. Τὸ ποιητικὸν αἷτιον ἐκφέρεται ἢ διὰ γενικῆς καὶ τῆς προθέσεως ὑπὸ (ἐνίοτε καὶ τῆς παρά, ἐκ, πρὸς) ἢ διὰ δοτικῆς ἀπλῆς (ὅταν τὸ ῥήμα εἶναι χρόνου παρακειμένου, ὑπερσυντελικῆς ἢ τετελεσμένου μέλλοντος).

Σχηματισμὸς παθητικῶν ῥημάτων ἐξ ἐνεργητικῶν.

α') Ῥήματα παθητικά σχηματιζόμενα ἐξ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν

μετ' αἰτιατικῆς συντασσομένων.

Ἐνεργητικὴ σύνταξις.

1) Ὁ πατήρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν.

2) Ἡ μήτηρ γέγραπεν ἐπιστολὴν.

Παθητικὴ σύνταξις.

Ὁ υἱὸς ἀγαπᾶται ὑπὸ τοῦ πατρὸς.

Ἐπιστολὴ γέγραπται τῇ μητρὶ ἢ ὑπὸ τῆς μητρὸς.

§ 227. Τὰ μετὰ αἰτιατικῆς συντασσόμενα ἐνεργητικὰ ῥήματα τρέπονται εἰς παθητικά ὡς ἑξῆς.

1) Τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα μεταβάλλεται εἰς παθητικόν. 2) Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ.

3) Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ποιητικὸν αἷτιον τοῦ παθητικοῦ.

β') Ῥήματα παθητικὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἐνεργητικῶν ὀημάτων συντασσόμενων μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς ἢ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς.

Ἐνεργητικὴ σύνταξις.

1) Ὁ παῖς ἐπλήρωσε τὴν ὑδρίαν ὕδατος.

2) Ὁ πατὴρ ἔδωκε τῷ πέννυτι ἄρτον.

Παθητικὴ σύνταξις.

Ἡ ὑδρία ἐπλήρωθη ὕδατος ὑπὸ τοῦ παιδός.

Ἄρτος ἐδόθη τῷ πέννυτι ὑπὸ τοῦ πατρὸς.

§ 228. Τὰ μετὰ αἰτιατικῆς (τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου) καὶ γενικῆς ἢ δοτικῆς (τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου) συντασσόμενα ἐνεργητικὰ ῥήματα τρέπονται εἰς παθητικὰ ὡς ἐξῆς:

1) Τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα μεταβάλλεται εἰς παθητικόν. 2) Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ποιητικὸν αἷτιον τοῦ παθητικοῦ. 3) Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ. 4) Ἡ γενικὴ ἢ δοτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μένει ἀμετάβλητος ἐν τῷ παθητικῷ.

γ') Ῥήματα παθητικὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἐνεργητικῶν διπλῆ αἰτιατικῆ συντασσόμενων

Ἐνεργητικὴ σύνταξις

Ὁ πατὴρ ἐδίδαξε τὸν υἱὸν μουσικῆν.

Ἡ μήτηρ μεγάλην εὐεργεσίαν εὐηργέτησε τὸν παῖδα.

3) Δαρεῖος Κῦρον στρατηγὸν ἀπέδειξεν.

Παθητικὴ σύνταξις

Ὁ υἱὸς ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μουσικῆν.

Ὁ παῖς μεγάλην εὐεργεσίαν εὐηργετήθη ὑπὸ τῆς μητρὸς.

Κῦρος στρατηγὸς ἀπεδείχθη ὑπὸ Δαρεῖου.

§ 219. Τὰ μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντασσόμενα ἐνεργητικὰ ῥήματα τρέπονται εἰς παθητικὰ ὡς ἐξῆς:

1) Τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα μεταβάλλεται εἰς παθητικόν. 2) Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ποιητικὸν αἷτιον τοῦ παθητικοῦ. 3) Ἐκ τῶν δύο αἰτιατικῶν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἡ μὲν δηλοῦσα τὸ

πρόσωπον (ἄμεσον ἀντικείμενον) μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, ἢ δὲ δηλοῦσα τὸ πρᾶγμα (ἔμμεσον ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον) μένει ἀμετάβλητος. Ἐν δὲ ἡ ἑτέρα αἰτιατικὴ εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου, μεταβάλλεται καὶ αὕτη εἰς ὀνομαστικὴν.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΩΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Μέσα ῥήματα. Σημασία ἐκάστου τῶν τριῶν εἰδῶν τούτων». Ἐνταῦθα προσθετέα τὰ οὐδέτερα, ἀποθετικά, διάμεσα καὶ ἀλληλοπαθῆ.

Μέσα ῥήματα.

- 1) Ὁ παῖς λούεται ἐν τῇ θαλάσῳ
(ὁ παῖς λούε. τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐν τῇ θαλάσῳ)
- 2) Ὁ ἔμπορος συλλέγεται χρήματα
(ὁ ἔμπορος συλλέγει χρήματα χάριν ἑαυτοῦ,
πρὸς ὠφέλειάν του, διὰ τὸν ἑαυτὸν του).
- 3) Ὁ πατὴρ λύεται τὸν αἰχμάλωτον
(ὁ πατὴρ ἐλευθερώνει τὸν αἰχμάλωτον παρέχων
λύτρα ἐξ ἰδίων του).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ῥῆμα λούεται σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον παῖς ἐνεργεῖ (λούει) καὶ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐπιστρέφει κατ' εὐθεΐαν εἰς αὐτὸ τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον (παῖς), ἦτοι ὁ παῖς λούει τὸν ἑαυτὸν του, — Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ ῥῆμα συλλέγεται σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἔμπορος ἐνεργεῖ (συλλέγει χρήματα) χάριν τοῦ ἑαυτοῦ του, πρὸς ὠφέλειάν του, διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἦτοι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου (ἔμπορος) ἐπιστρέφει πλαγίως εἰς αὐτὸ τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον (διὰ τὸν ἑαυτὸν του συλλέγει τὰ χρήματα). — Ἐν τῇ προτ. 3 τὸ ῥῆμα λύεται σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον πατὴρ ἐνεργεῖ (λύει, ἐλευθερώνει τὸν αἰχμάλωτον) διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων ἢ μέσων, παρέχων δηλ. χρήματα εἰς τὸν ἔχοντα τὸν αἰχμάλωτον ἐκ τῶν ἑαυτοῦ χρημάτων, ἐξ ἰδίων του).

§ 230. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουσι ἐνέργειαν ἐπιστρέφουσαν κατ' εὐθεΐαν ἢ πλαγίως εἰς τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον, λέγονται **μέσα**.

α') Μέσα εὐθεία ἢ αὐτοπαθῆ.

- 1) **Λούομαι** = λούω ἑμαυτόν (= λούω τὸν ἑαυτόν μου).
- 2) **Λούω** = λούεις σαυτόν (= λούεις τὸν ἑαυτόν σου).
- 3) Ὁ παῖς **λούεται** = ὁ παῖς λούει ἑαυτόν (= τὸν ἑαυτόν του).
- 4) **Λούομεθα** = λούομεν ἡμᾶς αὐτούς (= τὸν ἑαυτόν μας).
- 5) **Λούεσθε** = λούετε ὑμᾶς αὐτούς (= τὸν ἑαυτόν σας).
- 6) Οἱ παῖδες **λούονται** = λούουσιν ἑαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτούς (= τὸν ἑαυτόν τους).

§ 231. Τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφει **κατ' εὐθείαν** εἰς αὐτό, ἔτι δηλ. τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ καὶ τὸ **αὐτὸ πάσχει**, λέγονται **μέσα εὐθεία ἢ αὐτοπαθῆ**.

§ 232. Τὰ εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ μέσα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸν ἐνεργητικὸν τύπον καὶ τὴν αἰτιατικὴν τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας.

β') Μέσα πλάγια ἢ περιποιητικά.

- 1) **Πορίζομαι** χρήματα = πορίζω ἑμαυτῷ χρήματα.
- 2) **Νίπτομαι** τὰς χεῖρας = τὰς ἑμαυτοῦ χεῖρας.
- 3) **Σφάζομαι** τὰ ὄπλα = σφάζω ἑμαυτῷ ἢ τὰ ἑμαυτοῦ ὄπλα.
- 4) **Τρέπομαι** τοὺς πολεμίους = τρέπω ἀπ' ἑμαυτοῦ τοὺς πολ.

§ 233. Τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ πρὸς χάριν καὶ ὠφέλειαν ἑαυτοῦ καὶ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐπιστρέφει **πλαγίως** εἰς αὐτὸ ἢ εἰς μέρος αὐτοῦ, λέγονται **μέσα πλάγια ἢ περιποιητικά**.

§ 234. Τὰ πλάγια ἢ περιποιητικὰ μέσα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸν ἐνεργητικὸν τύπον καὶ τὴν δοτικὴν τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἢ σπαιώτερον εἰς τὴν γενικὴν αὐτῆς μετὰ προθέσεως ἢ ἄνευ προθέσεως.

γ') Μέσα δυναμικά.

- 1) **Παρέχομαι** τῷ ἀνδρὶ χρήματα
(παρέχω τῷ ἀνδρὶ χρήματα ἐξ ἰδίων μου).

- 2) Ὁ παῖς ἐλάβετο τοῦ πατρός
(ὁ παῖς ἔπιασε μὲ ὄλγην τοῦ τὴν δύναμιν τὸν πατέρα).

§ 235. Τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ διὰ τῶν ἰδίων τοῦ μέσων ἢ δυνάμεων, λέγονται **μέσα δυναμικά**.

- Οἱ παῖδες σφόδρα φιλοῦνται
(οἱ παῖδες πολὺ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους, πολὺ ἀγαπῶνται μεταξύ των,
ὁ εἷς ἀγαπᾷ τὸν ἕνα καὶ ὁ ἄλλος τὸν ἄλλον).

§ 236. Μέσα τινὰ ῥήματα ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ σημαίνουσιν ἀμοιβαίαν ἐνεργείαν τῶν ὑποκειμένων: Τὰ ῥήματα ταῦτα λέγονται **μέσα ἀλληλοπαθῆ**.

Οὐδέτερα ῥήματα

1) Ὁ πατὴρ ὑγιαίνει.	2) Ἡ μήτηρ καθεύδει.
3) Ὁ παῖς κοιμᾶται.	4) Ἡ κόρη κάθεται.

(Ἄν ἀπ τω ξι ε. — Ἐκαστον ῥῆμα τῶν ἀνωτέρω προτάσεων φανερῶνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται ἐν τινι καταστάσει).

§ 237. Ὅσα ῥήματα σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται ἐν τινι καταστάσει, λέγονται **οὐδέτερα**. Λοιπὸν

§ 238. Τὰ ῥήματα ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν εἶναι τεσσάρων εἰδῶν, **ἐνεργητικά, παθητικά, μέσα, οὐδέτερα**.

Ῥήματα ἀποθετικά.

1) Ἐργάζομαι τι (ἐνεργ. μεταβ. οὐδέποτε λέγεται ἐργάζω).	
2) Ἔρχομαι (ἐνεργ. ἀμετβ. » » ἔρχω)	
3) Ἔδομαι (1) (μέσον εὐθύ » » ἦδω).	
4) Κτῶμαι (μέσον πλάγιον » » κτῶ).	
5) Κεῖμαι (οὐδέτερον » » κείω).	
6) Ἡττῶμαι (2) (παθητικὸν » » ἠτιῶ).	

(1) εὐχαριστοῦμαι. (2) νικῶμαι.

§ 239. Ὅσα ῥήματα δὲν ἔχουσι τὴν εἰς -ω φωνήν, ἀλλ' ἔχουσι μόνον τὴν εἰς -μαι λέγονται **ἀποθετικά**.

§ 240. Τὰ ἀποθετικά ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά ἢ μέσα ἢ παθητικά ἢ οὐδέτερα.

Ῥήματα διάμεσα.

- 1) Ὁ πατήρ **ᾠκοδόμησε** ναόν
(ὁ πατήρ ᾠκοδόμησε ναόν ὄχι μόνος, ἀλλὰ διὰ τῶν οἰκοδόμων).
- 2) Οἱ πολῖται **ἀπογράφονται** σήμερον
(οἱ πολῖται ἀπογράφουσι σήμερον ἑαυτοὺς οὐχὶ μόνοι,
ἀλλὰ διὰ τοῦ γραμματέως).
- 3) Ἡ πόλις **τίθεται νόμους**
(ἡ πόλις τίθησιν ἑαυτῇ νόμους οὐχὶ μόνη, ἀλλὰ διὰ τοῦ νομοθέτου).

§ 241. Ἐνεργητικά τινα καὶ μέσα πλάγια ἢ αὐτοπαθῆ ῥήματα σημαίνουσι πράξιν, τὴν ὁποίαν τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ **διὰ μέσου ἄλλου**. Τὰ ῥήματα ταῦτα λέγονται **διάμεσα**.

ΧΡΟΝΟ. ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Ἐπανάληψις καὶ ἀκριβεστέρα ἐξήγησις ἐκάστου χρόνου ἐν τῇ ὀριστικῇ α') τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ὡς χρόνων δηλούντων τὴν διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν πράξεώς τινος ἐν τῷ παρόντι ἢ παρελθόντι, β') τοῦ ἀορίστου ὡς χρόνου δηλούντος ὅτι πράξις τις ἐν τῷ παρελθόντι ἔλαβε χώραν (1) ἢ ἤρχισε νὰ γίνηται, γ') τοῦ μέλλοντος ὡς χρόνου δηλούντος ὅτι πράξις τις ἐν τῷ μέλλοντι θὰ λάβῃ χώραν (2), δ') τοῦ παρακειμένου, ὑπερσυντελικου καὶ τετελεσμένου μέλλοντος ὡς χρόνων δηλούντων τὸ συντετελεσμένον πράξεώς τινος ἐν τῷ παρόντι, παρελθόντι ἢ μέλλοντι.»

(1) Ἄντι τοῦ ἔλ-βε χώραν λέγε ἐγένετο ἢ ἐγένεν. (2) Ἄντι τοῦ θὰ λάβῃ χώραν λέγε γενήσεται ἢ θὰ γίνῃ.

ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΤΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ:

α'. Ένεστώς και παρατατικός.

1) Ένεστώς.

- 1) 'Ο πατήρ γράφει ἐπιστολήν.
- 2) 'Ο πάππος πίνει ὕδωρ (ὅταν διψῇ).
- 3) 'Η μήτηρ πείθει τὸν υἱόν.

(Α ν ά π τ υ ξ ι ς. — 'Η σήμερον ἡμέρα εἶναι τὸ παρόν (μέρος τοῦ χρόνου). 'Η χθες ἡμέρα καὶ ἐν γένει: πᾶσαι αἱ πρὸ αὐτῆς ἡμέραι εἶναι τὸ παρελθόν. 'Η αὔριον ἡμέρα καὶ ἐν γένει: πᾶσαι αἱ μετ' αὐτῆν ἡμέραι εἶναι τὸ μέλλον. — 'Εν τῇ προτ. 1 ὁ ἐνεστώς γράφει φανερώνει ὅτι ὁ πατήρ γράφει τώρα, ὅτε γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξηκολοθεῖ ἀκόμη νὰ γράφῃ, ἤτοι φανερώνει πράξιν, ἣ ὅποια γίνεται ἐν τῷ παρόντι καὶ διαρκεῖ — 'Εν τῇ προτ. 2 ὁ ἐνεστώς πίνει φανερώνει ὅτι ὁ πάππος δὲν πίνει τώρα, ὅτε γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι συνηθίζει νὰ πίνῃ ὕδωρ, ὅταν διψῇ, ἤτοι φανερώνει πράξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον ἐπαναλαμβάνει ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν παντὶ χρόνῳ. 'Εν τῇ προτ. 3 ὁ ἐνεστώς πείθει φανερώνει ὅτι ἡ μήτηρ προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὸν υἱόν, ἤτοι φανερώνει πράξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον ἐπιδιώκει (προσπαθεῖ νὰ ἐκτελέσῃ. Κατὰ ταῦτα).

§ 242. 'Ο ἐνεστώς ἐν τῇ ὀριστικῇ (καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ) φανερώνει

- 1) Πράξιν γινομένην ἐν τῷ παρόντι καὶ διαρκούσαν.
- 2) Πράξιν κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν παντὶ χρόνῳ.
- 3) Πράξιν ἐπιδιωκομένην, ἤτοι πράξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον προσπαθεῖ νὰ ἐκτελέσῃ.

2) Παρατατικός.

- 1) 'Ο πατήρ ἔγραφεν ἐπιστολήν.
- 2) 'Ο πάππος ἔπινεν οἶνον (νέος ὢν).
- 3) 'Η μήτηρ ἔπειθε τὸν υἱόν.

(Α ν ά π τ υ ξ ι ς. — 'Εν τῇ προτ. 1 ὁ παρατατικός ἔγραφεν φανερώνει ὅτι ὁ πατήρ ἔγραφεν ἄλλοτε (πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ τῆς γραφῆς αὐτοῦ), ἤτοι ἐν τῷ παρελθόντι, καὶ ἐξηκολοθεῖ νὰ γράφῃ, δηλ. φανερώνει

πραξίν, ἢ ὅποια ἐγένετο ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διήρκει. — Ἐν τῇ προτ. 2 ὁ παρατ. ἐπινεν φανερώνει: ὅτι ὁ πάππος συνήθισεν ἄλλοτε, ὅτε ἦτο νέος, δηλ. ἐν τῷ παρελθόντι, νὰ πίνῃ οἶνον, ἦτοι φανερώνει πράξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον κατὰ συνήθειαν ἐπανελάμβανεν ἐν τῷ παρελθόντι. — Ἐν τῇ προτ. 3 ὁ παρατ. ἐπειθε φανερώνει ὅτι ἡ μήτηρ προσεπάθει ἄλλοτε (ἐν τῷ παρελθόντι) νὰ πείσῃ τὸν υἱόν, ἦτοι φανερώνει πράξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον ἐπεδίωκεν (προσεπάθει νὰ ἐκτελέσῃ) ἐν τῷ παρελθόντι. Κατὰ ταῦτα)

§ 243. Ὁ παρατατικός (καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ) φανερώνει:

- 1) Πράξιν γινομένην ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διαρκουσαν.
- 2) Πράξιν κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρελθόντι.
- 3) Πράξιν ἐπιδιωκομένην ἐν τῷ παρελθόντι, ἦτοι πράξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον προσεπάθει νὰ ἐκτελέσῃ ἐν τῷ παρελθόντι. Καὶ γενικώτερον.

§ 244. Ὁ παρτατικός φανερώνει: ἐν τῷ παρελθόντι ἔ,τι ὁ ἐνεστὼς ἐν τῷ παρόντι.

6'. Ἀόριστος.

- 1) Ὁ πατήρ ἐγραψεν ἐπιστολήν.
- 2) Ὁ Κωνσταντῖνος ἐβασίλευσεν.

(Ἄ ν ἄ π τ ο ἔ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ ἀόρ. ἐγραψεν φανερώνει: ὅτι ὁ πατήρ ἐγραψε πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἦτοι ἐν τῷ παρελθόντι. — Ἐν τῇ προτ. 2 ὁ ἀόρ. ἐβασίλευσεν φανερώνει: ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἔγινε βασιλεὺς πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἦτοι ἤρχισεν νὰ βασιλεύῃ ἐν τῷ παρελθόντι. Κατὰ ταῦτα')

§ 245. Ὁ ἀόριστος φανερώνει: 1) ὅτι πράξις τις ἐγένετο ἐν τῷ παρελθόντι καὶ 2) ὅτι πράξις τις ἤρχισεν ἐν τῷ παρελθόντι.

γ'. Μέλλον.

- 1) Ὁ πατήρ γράψει ἐπιστολάς.
- 2) Ὁ Γεώργιος βασιλεύσει.

(*Ἀνάπτυξις* — Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ μέλλον γράφει φανερώνει ὅτι ὁ πατὴρ θὰ γράψῃ ἅπαξ ἢ θὰ γράψῃ κατ' ἐπανάληψιν ἐπιστολάς κατόπιν τοῦ χρόνου τοῦτου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἤτοι ἐν τῷ μέλλοντι. — Ἐν τῇ προτ. 2 ὁ μέλλον βασιλεύσει φανερώνει ὅτι ὁ Γεώργιος δὲν ἔγινεν ἀκόμη βασιλεὺς, ἀλλὰ θὰ γίνῃ κατόπιν τοῦ χρόνου τοῦτου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἤτοι ἐν τῷ μέλλοντι, ἢ βασιλεία του δηλ. θὰ ἀρχίσῃ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ θὰ διαρκέσῃ. Κατὰ ταῦτα.)

§ 246. Ὁ μέλλον φανερώνει 1) ὅτι πρᾶξις τις θὰ γίνῃ ἅπαξ ἢ θὰ γίνηται κατ' ἐπανάληψιν ἐν τῷ μέλλοντι καὶ 2) ὅτι πρᾶξις τις θὰ ἀρχίσῃ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ θὰ διαρκέσῃ.

δ'. Παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλον.

1) Παρακείμενος.

Ὁ πατὴρ γέγραφεν ἐπιστολήν.

(*Ἀνάπτυξις* — Ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ ὁ παρακμ. γέγραφεν φανερώνει ὅτι ὁ πατὴρ ἔχει γράψει ἐπιστολήν τώρα, ὅτε γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ (ἐν τῷ παρόντι), ὅτι δηλ. ἡ γραφὴ τῆς ἐπιστολῆς εἶναι τετελεσμένη (τελειωμένη) ἐν τῷ παρόντι καὶ ὅτι ὑπάρχει (σφίζεται) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γραφῆς, ἤτοι ἡ ἐπιστολή. Κατὰ ταῦτα.)

§ 247. Ὁ παρακείμενος φανερώνει ὅτι πρᾶξις τις εἶναι τετελεσμένη ἐν τῷ παρόντι καὶ ὅτι σφίζεται συνήθως τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς.

2) Ὑπερσυντέλικος.

1) Ὁ πατὴρ ἐγεγράφευ ἐπιστολήν.

2) ὅτε ἦλθεν ἡ μήτηρ.

(*Ἀνάπτυξις* — Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ ὑπερσυντέλικος ἐγεγράφευ φανερώνει ὅτι ὁ πατὴρ εἶχε γράψει ἐπιστολήν τότε, ὅτε ἦλθεν ἡ μήτηρ, ἤτοι ἐν τῷ παρελθόντι, ὅτι δηλ. ἡ γραφὴ τῆς ἐπιστολῆς ἦτο τετελεσμένη (τελειωμένη) τότε, ὅτε ἦλθεν ἡ μήτηρ (ἐν τῷ παρελθόντι), καὶ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γραφῆς (ἡ ἐπιστολή) ὑπῆρχεν (ἐσφίζετο). Κατὰ ταῦτα.)

§ 248. Ὁ ὑπερσυντέλικος φανερώνει ὅτι πρᾶξις τις ἦτο τετε-

λεσμένη ἐν τῷ παρελθόντι καὶ ὅτι ἐσφίζετο συνήθως τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς.

3) Τετελεσμένος μέλλων.

- 1) Ὁ πατήρ γεγραφὼς ἔσται τὴν ἐπιστολήν,
- 2) ὅτε ἡ μήτηρ ἀφίξεται πρὸς αὐτόν.

(Ἄν ά π τ υ ξ ι ς. = Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ τετελεσμένος μέλλ. γεγραφὼς ἔσται φανερώσει ὅτι ὁ πατήρ θὰ ἔχη γράψει τὴν ἐπιστολήν, ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ μήτηρ, ἥτοι ἐν τῷ μέλλοντι, ὅτι δηλ. ἡ γραφὴ τῆς ἐπιστολῆς θὰ εἶναι τετελεσμένη (τελειωμένη) ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γραφῆς (ἡ ἐπιστολή) θὰ ὑπέρχῃ (σφίζηται), ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ μήτηρ, ἥτοι ἐν τῷ μέλλοντι. Κατὰ ταῦτα.)

§ 249. Ὁ τετελεσμένος μέλλων φανερώσει ὅτι πράξις τις θὰ εἶναι τετελεσμένη ἐν τῷ μέλλοντι καὶ θὰ σφίζηται τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τινῶν χρόνων.

- 1) Μοὶ γράφει (= ἔγραψεν) ὁ πατήρ. ἕνα ἀπέλθω.
- 2) Ταῦτα εἰπὼν καταβαίνω (= καταβήσομαι).
- 3) Ὁ στρατὸς νικᾷ (= 1) νικᾷ νῦν 2) νενίκηκεν ἤδη).
- 4) Ὁ στρατὸς ἐνίκα (= 1) ἐνίκα 2) ἐνενίκηκει).
- 5) Ὁ πατήρ ἤκει (= ἐλήλυθεν) ἐκ τοῦ ἀγροῦ.
- 6) Ὁ πάππος οὐ δέδοικε (= οὐ φοβεῖται) τὸν θάνατον.
- * 7) Ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν (= ἄγει).

§ 250. Πολλάκις ὁ ἐνεστῶς φανερώσει πρᾶξιν παρελθούσαν, ἀλλ' ὁ λέγων παριστᾷ ταύτην ὡς παρούσαν. Ὁ τοιοῦτος ἐνεστῶς λέγεται *ιστορικὸς ἐνεστῶς* καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ *ἀόριστον* (πρότ. 1).

§ 251. Πολλάκις ὁ ἐνεστῶς φανερώσει πρᾶξιν μέλλουσαν, ἀλλ' ὁ λέγων παριστᾷ ταύτην ὡς νῦν γινομένην. Ὁ τοιοῦτος ἐνεστῶς ἰσοδυναμεῖ μὲ *μέλλοντα* (πρότ. 2).

§ 252. Πολλοὶ ἐνεστῶτες ἔχουσι καὶ σημασίαν *παρακειμένου*, οἱ δὲ παρατατικοὶ τούτων ἔχουσι καὶ σημασίαν *ἐπερσυντελείου* (πρότ. 3 καὶ 4).

§ 253. Τινὲς ἐνεστῶτες ἔχουσι σημασίαν *παρακειμένου* (πρ. 5.) καὶ τὰνάπαλιν *παρακείμενοί* τινες ἔχουσι σημασίαν *ἐνεστῶτος* (πρ. 6.)

§ 254. Πολλάκις ὁ ἀόριστος φανερώνει πράξιν *συνήθως γινόμενην* (πρότ. 7). Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται *γωνιμικός ἀόριστος* καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐνεστώτα.

Ἀνασκόπησις τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος.

α') Παρόν, παρελθόν, μέλλον.

§ 255. Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρακείμενος ἀναφέρονται εἰς τὸ παρόν.

§ 256. Ὁ παρατατικός, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν.

§ 257. Ὁ μέλλον καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον.

ΣΗΜ. Ὁ παρακείμενος ἀναφέρεται εἰς τὸ παρόν, ὅταν λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν τὸ σφισόμενον ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως, ὅταν δὲ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν.

β') Διάρκεια, τετελεσμένον, πραγματοποίησις ἢ ἀρχὴ πράξεως.

§ 258. Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός φανερώνουσι *διάρκειαν* πράξεως (ὁ μὲν ἐνεστώς ἐν τῇ παρόντι, ὁ δὲ παρατατικός ἐν τῇ παρελθόντι).

§ 259. Ὁ παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλον φανερώνουσι τὸ *τετελεσμένον* τῆς πράξεως (ὁ παρακείμενος ἐν τῇ παρόντι, ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν τῇ παρελθόντι καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον ἐν τῇ μέλλοντι).

ΣΗΜ. Σημεῖον τοῦ τετελεσμένου εἶναι ὁ ἀναδιπλασιασμός.

§ 260. Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος ὁ μὲν ἐνεστώς, μέλλον καὶ παρακείμενος λέγονται *ἀρχτικοί* καὶ ἀναφέρονται ὁ μὲν ἐνεστώς καὶ παρακείμενος εἰς τὸ παρόν, ὁ δὲ μέλλον εἰς τὸ μέλλον, ὁ δὲ παρατατικός, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγονται *ἱστορικοί ἢ παραγόμενοι* καὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν.

ΣΗΜ. Σημεῖον τοῦ παρελθόντος εἶναι ἡ αἴφνης.

§ 261. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ τηροῦσι τὸ παρόν, παρελθόν καὶ μέλλον, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐγγλίσεσι, τῇ ἀπαρεμ-

φάτω και τῇ μετοχῇ δηλοῦσι τὸ διαρκές, τὸ τετελεσμένον και τὴν πραγματοποιήσιν ἢ τὴν ἀρχὴν τῆς πράξεως.

ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

Α' Ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Σημασία τῆς ὀριστικῆς ὡς ἐγκλίσεως τῆς πραγματικότητος. Ὅριστικὴ παραγομένων χρόνων μετὰ τοῦ ἂν πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρελθόντι. Ὅριστικὴ ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ εἶθε, εἰ γὰρ πρὸς δήλωσιν εὐχῆς ἀνεκπληρώτου».

Ὅριστικὴ.

- 1) Ὁ παῖς γράφει. 2) Ὁ παῖς οὐ γράφει.

(Ἀνάπτυξις. — Ὁ λέγων ὁ παῖς γράφει φανερώνει ὅτι πραγματικῶς και ὄρισμένως ὁ παῖς γράφει. Ὁ δὲ λέγων ὁ παῖς οὐ γράφει φανερώνει ὅτι πραγματικῶς και ὄρισμένως ὁ παῖς δὲν γράφει).

§ 262. Ἡ ὀριστικὴ ἐκφράζει τι ὡς πραγματικὸν και ὡς ὄρισμένον. Ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει τὸ οὐ.

Δυνητικὴ ὀριστικὴ.

- 1) Ὁ παῖς ἔγραφεν ἂν (=ὁ παῖς ἠδύνατο νὰ γράφῃ).
2) Ὁ παῖς οὐκ ἂν ἔγραψεν (=ὁ παῖς δὲν ἠδύνατο νὰ γράφῃ).

(Ἀνάπτυξις. — Ὁ λέγων ὁ παῖς ἔγραφεν ἂν φανερώνει ὅτι ὁ παῖς ἠδύνατο νὰ γράφῃ ἐν τῷ παρελθόντι. Ὁ λέγων ὁ παῖς οὐκ ἂν ἔγραψεν φανερώνει ὅτι ὁ παῖς δὲν ἠδύνατο νὰ γράφῃ ἐν τῷ παρελθόντι).

§ 263. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἢ ἀορίστου μετὰ τοῦ ἂν σημαίνει τὸ δυνατόν γενέσθαι ἐν τῷ παρελθόντι και διὰ τοῦτο λέγεται *δυνητικὴ ὀριστικὴ*. Ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει τὸ οὐ.

Ἄνεκπλήρωτος εὐχή.

- 1) *Εἶθ' ἔζη ὁ πατήρ* (=εἶθε νὰ ἔζη ὁ πατήρ, ἀλλὰ δὲν ζῆ).
- 2) *Εἶθ' εὖρόν σε χαίροντα* (=εἶθε νὰ ἤθελον εὔρει (εὐρισκον) σε χαίροντα, ἀλλὰ δὲν σε εὔρον).

(Ἄ ν ἄ π τ υ ξ ι ς — Ὁ λέγων εἶθε νὰ ἔζη ὁ πατήρ φανερώσει ὅτι ἡ εὐχή του δὲν ἐκπληροῦται ἐν τῷ παρόντι, διότι δὲν ζῆ ὁ πατήρ. Ὁ λέγων εἶθε νὰ ἤθελον εὔρει σε (εὐρισκον) χαίροντα φανερώσει ὅτι ἡ εὐχή του δὲν ἐξεπληρώθη ἐν τῷ παρελθόντι, διότι δὲν σε εὔρε χαίροντα).

§ 264. Ἡ ὀριστική τοῦ παρατατικοῦ μετὰ τοῦ εἶθε, εἰ γὰρ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἐν τῷ παρόντι.

§ 265. Ἡ ὀριστική τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ εἶθε, εἰ γὰρ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἐν τῷ παρελθόντι.

- 1) *Εἶθ' ἔζη ὁ πατήρ=ὄφελε ζῆν ὁ πατήρ.*
- 2) *Εἶθ' εὖρόν σε χαίροντα=ὄφελον εὔρειν σε χαίροντα.*

§ 266. Ἡ ἀνεκπλήρωτος εὐχή ἐκφέρεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ ὄφελον (ὄφελος, ὄφελε κτλ.), εἰ γὰρ ὄφελον, εἶθ' ὄφελος κτλ. μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ «Υποτακτική α') προτροπική ἐν τῷ πρώτῳ ἐνικῷ καὶ πληθυντικῷ προσώπῳ, β') ὑποτακτικὴ τῆς ἀπορίας ἐν ἐρωτήσεσιν».

Υποτακτικὴ.

α' Προτροπή.

- 1) *Πράττωμεν τὸ ἀγαθόν* (=ἄς πράττωμεν τὸ ἀγαθόν).
- 2) *Μὴ πράττωμεν τὸ κακόν* (=ἄς μὴ πράττωμεν τὸ κακόν).
- 3) *Ἄγε (φέρε, ἴθι) πράξωμεν τὸ ἀγαθόν* (=ἔλα ἄς πράξωμεν τὸ ἀγαθόν).
- 4) *Φέρε ἀναγνώ τὰς μαρτυρίας* (=ἄ, ἀναγνώσω τὰς μαρτυρίας).

β') *Απορία.*

- 5) *Τί εἶπω*, ὦ πάτερ : (= τί νὰ εἶπω, ὦ πάτερ ;)
6) *Ποῦ φύγωμεν*, ὦ μήτερ : (= ποῦ νὰ φύγωμεν, ὦ μήτερ ;).
7) Βούλει σοι εἶπω ταῦτα : (= θέλεις νὰ σοι εἶπω ταῦτα ;)
8) Βούλεσθε εἶπω ταῦτα : (= θέλετε νὰ εἶπω ταῦτα ;).

γ' *Ἀπαγόρευσις.*

- 9) *Μὴ εἶπῃς* ταῦτα, ὦ παῖ (= νὰ μὴ εἶπῃς ταῦτα, ὦ παῖ).
10) *Μὴ εἶπητε* ταῦτα, ὦ παῖδες (= νὰ μὴ εἶπητε ταῦτα, ὦ παῖδες).
11) *Μηδεὶς εἶπη* ταῦτα (= κανεὶς νὰ μὴ εἶπη ταῦτα).

(*Ἀ ν ά π τ υ ξ ι ς*— Ὁ λέγων (ἄς) πράττωμεν τὸ ἀγαθὸν δηλοῖ ὅτι θέλει νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς τοῦτο προτρέπει καὶ ἄλλον ἢ καὶ ἄλλους.— Ὁ λέγων τί (νὰ) εἶπω, ὦ πάτερ; δηλοῖ ὅτι ἀπορεῖ (δὲν ἤξευρε) τί νὰ εἶπῃ καὶ ἐρωτᾷ τὸν πατέρα τί θέλει ἢ τί πρέπει νὰ εἶπῃ.— Ὁ λέγων μὴ εἶπῃς ταῦτα, ὦ παῖ, δηλοῖ ὅτι δὲν θέλει νὰ εἶπῃ ταῦτα ὁ παῖς καὶ διὰ τοῦτο ἀπαγορεύει εἰς αὐτὸν νὰ εἶπῃ ταῦτα. Λοιπὸν)

§ 267. Ἡ ὑποτακτικὴ σημαίνει:

1) *Προτροπὴν* καὶ τίθεται κατὰ πρῶτον πληθυντικὸν πρόσωπον (σπανιώτερον κατὰ πρῶτον ἐνικόν). Τῆς τοιαύτης ὑποτακτικῆς πολλάκις προτάσσεται τὸ *ἴθι, ἄγε, φέρε* (ἴδ. προτ. 1—4).

2) *Ἀπορίαν* καὶ τίθεται κατὰ πρῶτον πρόσωπον ἐπὶ ἐρωτήσεων, διὰ τῶν ὁποίων ζητεῖται γνώμη περὶ τοῦ πρακτέου. Τῆς τοιαύτης ὑποτακτικῆς πολλάκις προτάσσεται τὸ *βούλει ἢ βούλεσθε* (ἴδ. προτ. 5—8)

3) *Ἀπαγόρευσιν* καὶ τίθεται κατὰ δευτέρον ἢ τρίτον πρόσωπον ἐπὶ χρόνου ἀορίστου μετὰ τοῦ *μὴ* (ἴδ. προτ. 9—11).

§ 268. Ἡ ὑποτακτικὴ γενικῶς σημαίνει τὴν *θέλησιν* τοῦ λέγοντος. Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προέρχονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Σημασία εὐκτικῆς ὡς ἐγκλίσεως δηλούσης

εὐχὴν. Εὐκτική μετὰ τοῦ ἂν πρὸς δῆλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι.»

Εὐκτική.

α' Καθαρὰ εὐκτική.

- 1) (Εἶθε) **πράττοιμι** τὸ ἀγαθόν (εἶθε νὰ πράττω τὸ ἀγαθόν).
- 2) (Εἶθε) **μὴ πράττοις**, ὦ παῖ, τὸ κακόν
(εἶθε νὰ μὴ πράττης, ὦ παῖ, τὸ κακόν).

(Ἄ νὰ π τ υ ξ ι ς — Ὁ λέγων (εἶθε) **πράττοιμι** τὸ ἀγαθόν=εἶθε νὰ πράττω τὸ ἀγαθόν **εὔχεται** νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθόν εἴτε τώρα (ἐν τῷ παρόντι) εἴτε κατόπιν (ἐν τῷ μέλλοντι). — Ὁ δὲ λέγων (εἶθε) **μὴ πράττοις**, ὦ παῖ, τὸ κακόν=εἶθε νὰ μὴ πράττης, ὦ παῖ, τὸ κακόν **εὔχεται** νὰ μὴ πράττῃ ὁ παῖς τὸ κακόν εἴτε τώρα (ἐν τῷ παρόντι) εἴτε κατόπιν (ἐν τῷ μέλλοντι).

§ 269. Ἡ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἂν δηλοῖ εὐχὴν, δυναμένην νὰ ἐκπληρωθῇ ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ διὰ τοῦτο λέγεται **καθαρὰ εὐκτικὴ**. Πολλάκις προτάσσεται ταύτης τὸ εἶθε, εἰ γάρ.

§ 270. Ἡ καθαρὰ εὐκτικὴ λαμβάνει ἄρνησιν **μὴ**.

β' Δυνητικὴ εὐκτικὴ.

- 1) **Λέγοις ἂν** ταῦτα, ὦ παῖ (δύνασαι νὰ λέγῃς ταῦτα, ὦ παῖ).
- 2) **Οὐκ ἂν εἶποις** ταῦτα, ὦ παῖ
(δὲν δύνασαι νὰ εἴπῃς ταῦτα, ὦ παῖ).

(Ἄ νὰ π τ υ ξ ι ς. — Ὁ λέγων **λέγοις ἂν ταῦτα**, ὦ παῖ, δηλοῖ ὅτι δύνασαι νὰ λέγῃς ταῦτα ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι. — Ὁ λέγων **οὐκ ἂν εἶποις ταῦτα**, ὦ παῖ, δηλοῖ ὅτι δὲν δύνασαι νὰ εἴπῃς ταῦτα ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι).

§ 271. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν σημαίνει τὸ **δυνατὸν γενέσθαι** ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ διὰ τοῦτο λέγεται **δυνητικὴ εὐκτικὴ**.

§ 272. Ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ λαμβάνει ἄρνησιν **οὐ**.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Σημασία προστακτικῆς· σύνταξις τοῦ ἀπαγορευτικοῦ **μὴ**».

Προστακτική.

- 1) "Εξελθε, ὦ παῖ, τῆς οἰκίας μου.
- 2) Μελέτα, υἱέ μου, τὸ μάθημά σου.
- 3) Σῶζε, ὦ Θεός, τὸν βασιλέα ἡμῶν
- 4) Ὑγιάινε, ὦ πάτερ μου.
- 5) "Ἐρρ' εἰς κόρακας, προδότα.
- 6) Μὴ παίζετε, ὦ παῖδες.
- 7) Μὴ δέδιδι (=φοβοῦ), ὦ θύγατερ.

(Α ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ὁ λέγων ἐξελθε, ὦ παῖ, τῆ. οἰ-κίας μου φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξελθῇ ὁ παῖς τῆς οἰκίας του καὶ πρὸς τοῦτο προτάσσει αὐτόν. — Ὁ λέγων μελέτα, υἱέ μου, φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ μελετᾷ ὁ υἱὸς του καὶ πρὸς τοῦτο προτρέπει ἢ παραινεῖ (συμβουλεύει) αὐτόν. — Ὁ λέγων σῶζε, ὦ Θεός, τὸν βασιλέα ἡμῶν φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ σῶξῃ ὁ Θεὸς τὸν βασιλέα ἡμῶν καὶ πρὸς τοῦτο ἱκετεύει (παρακαλεῖ) τὸν Θεόν. — Ὁ λέγων ὑγιάινε, ὦ πάτερ μου, φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ υγιάινῃ ὁ πατήρ καὶ εὐχεται πρὸς τοῦτο. — Ὁ λέγων ἔρρ' εἰς κόρακας (πήγαίνε εἰς τὴν ὄργην τοῦ Θεοῦ), φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ πιθῇ κακὸν ὁ προδότης καὶ πρὸς τοῦτο καταράται. Ὁ λέγων μὴ παίζετε, ὦ παῖδες, φανερώνει ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ παίξωσιν οἱ παῖδες καὶ διὰ τοῦτο ἀπαγορεύει εἰς αὐτοὺς νὰ παίξωσιν (= προτρέπει αὐτοὺς νὰ μὴ παίξωσιν).

§ 273. Ἡ προστακτικὴ σημαίνει: 1) προσταγὴν, 2) προτροπὴν ἢ παραινέσιν, 3) ἱκεσίαν (παρακλήσιν), 4) εὐχὴν, 5) κατάραν, 6) ἀπαγόρευσιν (ἐπὶ χρόνου ἐνεστῶτος ἢ παρακειμένου μετὰ τοῦ μῆ). (Ἰδ. καὶ § 267).

§ 274. Ἡ προστακτικὴ γενικῶς σημαίνει: τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος. Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προέρχονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι.

Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐγκλίσεων.

Εἶδη κυρίων ἢ ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

α') Προτάσεις κριδεως.

(Ὁ ποταμὸς οὐκ ἔστι βαθύς).

"Ἄρα

1) Ὁ πᾶσι διέβη (διαβαί-

(Ὁ ποταμὸς ἔστι βαθύς).

"Ἄρα

4) Ὁ πᾶσι οὐ διέβη (δια-

νει, διέβαινε, διαβήσεται,
διαβέβηκε, διεβεβήκει)
τὸν ποταμόν.

2) Ὁ παῖς διέβαινεν ἂν
(διέβη ἂν) τὸν ποταμόν.

3) Ὁ παῖς διαβαίνοι ἂν
(διαβαίη ἂν) τὸν ποταμόν.

βαίνει, διέβαινε, διαβήσεται,
διαβέβηκε, διεβεβήκει) τὸν
ποταμόν.

5) Ὁ παῖς οὐκ ἂν διέβαινε
(οὐκ ἂν διέβη) τὸν ποταμόν.

6) Ὁ παῖς οὐκ ἂν διαβαίνοι
(οὐκ ἂν διαβαίη) τὸν ποταμόν.

(Ἄν ἀ π τ υ ξ ι ς — Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 1 προτάσεων ὁ λέγων ἐκφράζει κρίσιν
περὶ τῆς διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ, διὰ δὲ τῶν ὑπ' ἀριθ. 2 καὶ 3 προτάσεων ὁ λέγων
ἐκφράζει κρίσιν περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ. Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ.
4 προτάσεων ὁ λέγων ἐκφράζει κρίσιν περὶ τῆς μὴ διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ, διὰ
δὲ τῶν ὑπ' ἀριθ. 5 καὶ 6 ἐκφράζει κρίσιν περὶ τοῦ μὴ δυνατοῦ τῆς διαβάσεως
τοῦ ποταμοῦ).

§ 275. Αἱ κύριαι προτάσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λέγων ἐκφράζει
κρίσιν περὶ τινος, λέγονται **προτάσεις κρίσεως**.

§ 276. Αἱ προτάσεις τῆς κρίσεως ἐκφέρονται:

1) Διὰ τῆς **ὀριστικῆς πάντων τῶν χρόνων** ἄνευ τοῦ ἂν.

2) Διὰ τῆς **ὀριστικῆς τῶν ἱστορικῶν χρόνων** μετὰ τοῦ ἂν.

3) Δι' **εὐκτικῆς** μετὰ τοῦ ἂν.

§ 277. Αἱ προτάσεις τῆς κρίσεως λαμβάνουσιν ἄρνησιν οὐ.

β') Προτάσεις ἐπιθυμίας

(Τὸ ἀγαθόν ἐστὶν ὠφέ-
λιμον). Ἄρα

1) **Πρᾶττε**, ὦ παῖ, τὸ ἀ-
γαθόν.

2) (**Εἶθε**) **πράττοις**, ὦ παῖ,
τὸ ἀγαθόν.

3) **Πράττωμεν** τὸ ἀγα-
θόν.

4) **Εἶθ'** ἐπρατιες τὸ ἀγα-
θόν.

5) **Εἶθ'** ἐπραξας τὸ ἀγα-
θόν.

(Τὸ κακόν ἐστὶ βλαβερόν).

Ἄρα

6) **Μὴ πρᾶττε**, ὦ παῖ, τὸ
κακόν.

7) (**Εἶθε**) **μὴ πρᾶττοις**, ὦ
παῖ, τὸ κακόν.

8) **Μὴ πρᾶττωμεν** τὸ κα-
κόν.

9) **Εἶθε μὴ ἐπρατιες** τὸ
κακόν.

10) **Εἶθε μὴ ἐπραξας** τὸ
κακόν.

(*Α ν ά π τ υ ξ ι ς. — Δι' ἐκάστης τῶν ὑπ' ἀριθ. 1—5 προτάσεων ὁ λέγων ἐκφράζει ἐπιθυμίαν περὶ τῆς πράξεως τοῦ ἀγαθοῦ, διὰ δὲ τῶν ὑπ' ἀριθ. 6—10 προτάσεων ὁ λέγων ἐκφράζει: ἐπιθυμίαν περὶ τῆς μὴ πράξεως (ἀποφυγῆς) τοῦ κακοῦ).

§ 278. Αἱ κύριαι προτάσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λέγων ἐκφράζει ἐπιθυμίαν περὶ τινος, λέγονται προτάσεις ἐπιθυμίας.

§ 279. Αἱ προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας ἐκφέρονται: 1) διὰ προστακτικῆς, 2) δι' εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἄν, 3) δι' ὑποτακτικῆς καὶ 4) δι' ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ ἢ ἁοριστοῦ μετὰ τοῦ εἶθε, εἴ γάρ.

§ 280. Αἱ προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας λαμβάνουσιν ἄρνησιν μὴ.

§ 281. Αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις εἶναι δύο εἰδῶν, προτάσεις κρίσεως καὶ προτάσεις ἐπιθυμίας.

Εὐθύς καὶ ἐξηρητημένος ἢ πλάγιος λόγος. Εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου.

α') Προτάσεις κρίσεως.

Εὐθύς λόγος	}	Ἐξηρητημένος ἢ πλάγιος λόγος.
1 Ἐπιμελής εἰμι.		Λέγω ὅτι ἐπιμελής εἰμι. Λέγω ἐπιμελής εἶναι (=ὅτι εἰμί). Γινώσκω ἐπιμελής ὢν (=ὅτι εἰμί).
2 Ἐπιμελής εἶ	}	Ἐπιμελής εἰμι. Ἐπιμελής εἶναι (=ὅτι εἰμί). Ἐπιμελής ὄντα [(=ὅτι εἰμί).

3 Γράφοιμι ἄν (1)	}	Λέγω ὅτι γράφοιμι ἄν (1).
4 Ἐγγραφον ἄν (2)		Λέγω ἔγγραφον ἄν (2). Λέγω γράφειν ἄν (ἔτι γράφοιμι ἄν (1)). Γινώσκω γράφων ἄν (ἔτι ἔγγραφον ἄν (2)).

5 Γράφοις ἄν (3)	}	Ἐπιμελής εἰμι (1).
6 Ἐγγραφες ἄν (1)		Ἐπιμελής εἶναι (2). Ἐπιμελής ὄντα (=ὅτι γράφοιμι ἄν (1) ἢ ἔγγραφον ἄν (2)).

1) Δύναμαι νὰ γράφω. (2) Ἡθύναμην νὰ γράφω. (3) Δύνασαι νὰ γράφης. (4) Ἡθύνασο νὰ γράφῃς.

(*Ἄναπτυξις* — Αἱ προτάσεις 1—6 Ἐπιμελής εἰμι, Ἐπιμελής εἶ, Γράφοιμι ἄν, Ἐγραφοῦν ἄν, Γράφοις ἄν, Ἐγραφες ἄν ἐκφέρονται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ λέγοντος καὶ δὲν ἐξαρτῶνται ἐκ τινος ῥήματος. Τεθναντίον δὲ αἱ προτάσεις οὗτι ἐπιμελής εἰμι, ἐπιμελή (με) εἶναι, οὗτι γράφοιμι ἄν, οὗτι ἔγραφοῦν ἄν, γράφειν (με) ἄν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ῥήματος λέγω, λέγει (ὁ πατήρ). Αἱ δὲ προτάσεις ἐπιμελής ὦν, ἐπιμελή με ὄντα, γράφω ἄν, γράφοντι' ἄν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ῥήματος γινώσκω, γινώσκει (ὁ πατήρ).

§ 282. Ὁ λόγος, ὁ ὁποῖος ἐκφέρεται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ λέγοντος προσώπου χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος, λέγεται εὐθύς ἢ ὀρθὸς λόγος.

§ 283. Ὁ λόγος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐκφέρεται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ λέγοντος προσώπου ἢ ὑπὸ ἄλλου τινός, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος (συνήθως λεκτικῶ ἢ γνωστικῶ), λέγεται ἐξηρημένος ἢ πλάγιος λόγος.

ΣΗΜ. Ὁ πλάγιος λόγος εἶδος εἶναι τοῦ ἐξηρημένου· χαρακτηριστικὸν δὲ τοῦ πλαγίου λόγου εἶναι ἡ μεταβολὴ τοῦ προσώπου.

§ 284. Αἱ κύρια καὶ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τῆς κρίσεως ἐκφέρονται ἐν τῷ ἐξηρημένῳ ἢ πλαγίῳ λόγῳ·

1) Δι' εἰδικῆς προτάσεως διὰ τοῦ ὅτι ἢ ὡς ἐκφερομένης·

2) Δι' εἰδικῶ ἀπαρεμφάτου διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς ἀναλυομένου·

3) Διὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς ἀναλυομένης.

§ 285. Μετὰ τοῦ εἰδικῶ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς κατηγορηματικῆς μετοχῆς συνάπτεται ὁ ἄν, ἄν ἢ πρότασις, εὐθεῖα οὖσα, ἢ το δυνητικῆ (δηλ. εὐκτικῆ μετὰ τοῦ ἄν ἢ ὀριστικῆ τοῦ παρατατικῶ ἢ ἁορίστου μετὰ τοῦ ἄν). Ἰδὲ § § 263 καὶ 271).

3'. Προτάσεις ἐπιθυμίας.

Εὐθύς λόγος

Ἐξηρημένος ἢ πλάγιος λόγος

1) Ἐξελθε, ὦ παῖ.

1) Κελεύω σε, ὦ παῖ, ἐξελθεῖν.

2) Ἐξελθέτω ὁ παῖς.

2) Κελεύω τὸν παῖδα ἐξελθεῖν.

§ 286. Αἱ κύρια προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας ἐκφέρονται ἐν τῷ πλα-

γίω λόγῳ διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς ἀναλυομένου).

γ'. Εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου.

Εὐθέος λόγος	Πλάγιος λόγος	
	ἐξαρτώμενος	ἐξαρτώμενος
	*Ἐξ ἀρкт. χρόνου:	*Ἐξ ιστορ. χρόνου:
	Λέγουσιν	Ἐδουλον
1) Κύρος νικᾷ.	ὅτι Κ. νικᾷ	ὅτι Κ. νικῶν ἢ νικᾷ
2) Κύρος ἐνίκα.	ὅτι Κ. ἐνίκα.	ὅτι Κ. νικῶν ἢ ἐνίκα.
3) Κύρος νικήσει.	ὅτι Κ. νικήσει	ὅτι Κ. νικήσοι ἢ νικήσει
4) Κύρος ἐνίκησεν.	ὅτι Κ. ἐνίκησεν.	ὅτι Κ. νικήσειεν ἢ ἐνίκησεν.
5) Κύρος νενίκηκεν.	ὅτι Κ. νενίκηκεν	ὅτι Κ. νενικηκῶς εἶη ἢ νενίκηκεν.
6) Κύρος ἐνενίκηκει.	ὅτι Κ. ἐνενίκηκει	ὅτι Κ. νενικηκῶς εἶη ἢ ἐνενίκηκει.
7) Κύρος νικῶν ἄν.	ὅτι Κ. νικῶν ἄν.	ὅτι Κ. νικῶν ἄν.
8) Κύρος ἐνίκα ἄν.	ὅτι Κ. ἐνίκα ἄν.	ὅτι Κ. ἐνίκα ἄν.
9) Τί εἶπω (1) ὦ πάτερ;	*Ἐροτῶ τί εἶπω (1)	*Ἡροτῶν τί εἶπομι (1) ἢ εἶπω (1)

§ 287. Ὁταν ὁ πλάγιος λόγος ἐξαρτάται ἐκ ῥήματος ἱστορικοῦ χρόνου (*), τίθεται ἐν αὐτῷ συνηθέστερον εὐκτικὴ ἀντὶ τῆς ὀριστικῆς (ἄνευ τοῦ ἄν) ἢ ἀντὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ εὐθέος λόγου. Ἡ τοιαύτη εὐκτικὴ λέγεται εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἢ διηγηματικὴ εὐκτικὴ.

§ 288. Ἡ δυνατικὴ εὐκτικὴ καὶ ἡ δυνατικὴ ὀριστικὴ τοῦ εὐθέος λόγου μένουσι καὶ ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ (ἰδ. προτ. 7 καὶ 8).

B' Ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἐξηγητημένων προτάσεων.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Εἰδικαὶ προτάσεις, μόρια αὐτῶν, ἐγκλίσεις μετὰ ἀρκτηκόν ἢ παραγόμενον χρόνον. Ἄρνησις».

Εἰδικαὶ προτάσεις.

1) Ὁ πατήρ λέγει, ὅτι ὁ παῖς γράφει (ἔγραφεν, γράψει, λέξει ἢ ἐρεῖ, εἴρηκεν, ἔγραψεν, γέγραφεν, ἐγεγράφη, γράφοι ἄν, ἔγραφεν ἄν) ἐπιστολήν.

(1) τί νὰ εἶπω (2) Ὡς ἱστορικοὶ χρόνοι λαμβάνονται ἐκτὸς τοῦ παρατατικοῦ, ἀορίστου καὶ ὑπερσυντελικοῦ καὶ ὁ ἱστορικός ἐνεστώσ καὶ αἱ ὑποτακτικαὶ εὐκτικαί, τὰ ἀπαρέμφατα καὶ αἱ μετοχαί, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου.

- 3) **Εἶθ'** ἐφοίτας εἰς τὴν σχολήν, **ἵνα ἐμάνθανες** γράμματα.
4) **Ἐχερῆν** σε φοιτᾶν εἰς τὴν σχολήν, **ἵνα ἐμάνθανες** γράμματα.

§ 293. Αἱ διὰ τῶν **τελικῶν** συνδέσμων **ἵνα**, **ὅπως**, **ὡς** ἐκφερόμεναι δευτερεύουσαι προτάσεις λέγονται **τελικαί**.

§ 294. Εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις, ἂν μὲν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀρκτικοῦ χρόνου, τίθεται ὑποτακτικὴ, ἂν δὲ ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται συνήθως μὲν εὐκτική, πολλακίς δὲ ὑποτακτικὴ (ἐνίοτε δὲ καὶ ἀμφότεραι, ἂν εἶναι δύο αἱ τελικαὶ προτάσεις).

§ 295. Μετὰ πρότασιν δηλοῦσαν εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἢ σημαίνουσαν ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ τι, ὑπερ ἡμῶς δὲν ἔγινε, τίθεται ὁ **ἵνα** (σπανιώτερον ὁ **ὅπως** καὶ **ὡς**) μεθ' ὀριστικῆς χρόνου ἱστορικοῦ πρὸς ἀήλωσιν σκοποῦ, ὁ ὅποῖος δὲν ἐκπληροῦται ἢ δὲν ἐξεπληρώθη.

§ 296. Αἱ τελικαὶ προτάσεις λαμβάνουσιν ἄρνησιν **μή**.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΔΙΑΚΤΕΑ Ἰ.ΛΗ. «Πλάγια: ἐρωτηματικαὶ προτάσεις: λέξεις, δι' ὧν αὐταὶ εἰσάγονται: ἐγκλίσεις: ἄρνησις. Σύνταξις τῶν φροντίδος ἢ ἐνεργείας καὶ τῶν φόβου σημαντικῶν ῥημάτων».

Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις. Εὐθεταὶ καὶ πλάγια.

Εὐθεταὶ ἐρωτήσεις:

- 1) **Ἐλαβες** ἐπιστολήν, ὦ παῖ:
- 2) **Τίς** σοι ἔδωκε τὸ βιβλίον;
- 3) **Πόσους** ἀδελφοὺς ἔχεις;
- 4) **Ποῦ** ἂν εὐροίμι τὸν πατέρα, ὦ μήτηρ:
- 5) **Τί** ἂν ἐποίησας, εἰ ταῦτα ἐμάνθανες, ὦ παῖ:

Πλάγια ἐρωτήσεις:

- Εἰπέ** μοι, ὦ παῖ, **εἰ** ἔλαβες ἐπιστολήν.
Εἰπέ μοι **ὅστις** (ἢ **τίς**) σοι ἔδωκε τὸ βιβλίον.
Εἰπέ μοι **ὅπόσους** (ἢ **πόσους**) ἀδελφοὺς ἔχεις.
Εἰπέ μοι, ὦ μήτηρ, **ὅπου** (ἢ **ποῦ**) ἂν εὐροίμι τὸν πατέρα.
Λέγε μοι, ὦ παῖ, **ὅτι** (ἢ **τί**) ἂν ἐποίησας, εἰ ταῦτα ἐμάνθανες.

6) Πώς πράξω ταῦτα, ὦ πά-
τερ :

7) Πότερον ζῆ ἢ τέθνηκεν ὁ
πάππος :

Ἐρωτῶ σε, ὦ πάτερ, ὅπως (ἢ
πῶς) πράξω ταῦτα. Ἠρώ-
των σε, ὦ πάτερ, ὅπως (ἢ
πῶς) πράξαιμι ταῦτα.

Ἐξένος ἐρωτᾷ με πότερον
ζῆ ἢ τέθνηκεν ὁ πάππος.

Ἐξένος ἠρώτα με πότερον
ζῶν (ζῆ) ἢ τεθνηκῶς εἶη
(τέθνηκεν) ὁ πάππος. Ὁ ξέ-
νος οὐκ οἶδεν εἰ ζῆ ἢ τέ-
θνηκεν ὁ πάππος.

8) Μή τι νέον ἀγγέλλεις, ὦ πάτερ : (=μήπως ἀναγγέλλεις νέον τι,
ὦ πάτερ :)

§ 297. Ἡ ἐρώτησις, ἣ ὁποία ἐκφέρεται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ
ἐρωτῶντος καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος, λέγεται εὐθεῖα ἢ ἀνε-
ξάρτητος ἐρώτησις.

§ 298. Ἡ ἐρώτησις, ἣ ὁποία δὲν ἐκφέρεται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ
ἐρωτῶντος, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος, λέγεται πλαγία ἢ
ἐξηρητημένη ἐρώτησις.

Τρόπος ἐκφορᾶς εὐθείας καὶ πλαγίας ἐρωτήσεως.

§ 299. Ἡ εὐθεῖα ἐρώτησις ἐκφέρεται 1) διὰ μόνης τῆς ἀπαγγε-
λίας (διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς) ἀνευ τινος ἐρωτηματικῆς λέξεως· 2)
διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ἄρα (=ἄρά γε), μή (=μήπως),
ἢ (=ἀληθῶς)· 3) διὰ τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς καὶ τῶν ἀπὸ π-
ἀρχομένων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων (ποῖος, πόσος,
ποῦ, πότε, πῶς κτλ.).

§ 300. Ἡ πλαγία ἐρώτησις ἐκφέρεται 1) διὰ τοῦ εἰ (=ἄν),
ἔταν ἢ εὐθεῖα ἐκφέρεται διὰ μόνης τῆς ἀπαγγελίας· 2) διὰ τῆς ὅστις
καὶ διὰ τῶν ἀπὸ δπ- ἀρχομένων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ
ἐπιρρημάτων (ὅποιος, ὅπόσος, ὅπου, ὅποτε, ὅπως κτλ.)· 3) διὰ τῆς
τίς καὶ τῶν ἀπὸ π- ἀρχομένων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρ-
ρημάτων, ὅπως καὶ ἡ εὐθεῖα, ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μετ' ἐμφάσεως.

§ 301. Ὅταν ἡ εὐθεῖα ἐρώτησις εἶναι διπλῆ, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ
μέρει τίθεται τὸ πότερον (πότερα), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὸ ἢ.

§ 302. Όταν ἡ πλαγία ἐρώτησις εἶναι διπλή, ἐκφέρεται διὰ τοῦ **πότερον - ἢ, εἰ—ἢ, εἴτε - εἴτε.**

Ἐγκλίσεις ἐν ταῖς εὐθείαις καὶ πλαγαῖς ἐρωτήσεσιν.

§ 303. Ἐν τῇ εὐθείᾳ ἐρωτήσῃ τίθενται 1) αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως· 2) ὑποτακτικῆ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἐκφράξῃ ἀπορίαν ἢ ζητῇ γνώμην περὶ τοῦ πρακτέου

§ 304. Ἐν τῇ πλαγίᾳ ἐρωτήσῃ, ἂν μὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἀρκτηκοῦ χρόνου, τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως, ἂν δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται ἡ εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἢ αἱ ἐγκλίσεις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως.

Ἄρνησις εὐθείας καὶ πλαγίας ἐρωτήσεως.

§ 305. Καὶ ἐν τῇ εὐθείᾳ καὶ ἐν τῇ πλαγίᾳ ἐρωτήσῃ ἡ ἄρνησις εἶναι οὐ. Μόνον δὲ ὅταν ἡ ἐρώτησις ἐκφέρηται δι' ὑποτακτικῆς, τίθεται ἐν αὐτῇ ἄρνησις **μή.** Καὶ ἐν τῷ β' μέρει διπλῆς ἐρωτήσεως διὰ τοῦ εἰ—ἢ, εἴτε—εἴτε ἐκφερομένης δύναται νὰ τεθῇ καὶ **μή** ἀντὶ οὐ.

Πλάγαι ἐρωτήσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ ῥημάτων ἐπιμελείας ἢ ἐνεργείας σημαντικῶν.

- 1) **Φροντίζω ὅπως ὁ παῖς χρηστὸς γενήσεται.**
- 2) **Ἐφροντίζον, ὅπως μὴ ὁ παῖς πονηρὸς γενήσεται.**
- 3) **Πράττομεν, ὅπως οἱ σύμμαχοι ἤξουσιν.**
- 4) **Ἐπραίτες, ὅπως οἱ σύμμαχοι ἤξουσιν (ἢ ἤξοιεν).**
- 5) **(Σκόπει) ὅπως χρηστὸς ἔσῃ.**

§ 306. Αἱ πλάγαι ἐρωτήσεις αἱ ἐξαρτώμεναι ἐκ ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουσι φροντίδα, ἐνέργειαν, σκέψιν, ἐκφέρονται διὰ τοῦ **ὅπως** καὶ τοῦ **μέλλοντος** τῆς **ὀριστικῆς** (ἄρνησις **μή.**) Ἄν δὲ ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, ἐκφέρονται καὶ διὰ τοῦ **ὅπως** καὶ **μέλλοντος** **εὐκτικῆς.**

§ 307. Ἐνίοτε παραλείπεται τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ τοιαύτη ἐρώτησις (ἰδ. πρότ. 5).

Πλάγιαι ἐρωτήσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ φόβου σημαντικῶν ῥημάτων.

- 1) Φοβοῦμαι μὴ ὁ παῖς ἀγγέλλει (ἤγγελλε, ἀγγελεῖ, ἤγγειλε, ἤγγελκε, ἤγγέλκει) κακόν τι.
- 2) Φοβοῦμαι μὴ ὁ πατήρ πάθῃ κακόν τι.
- 8) Ἐφοβούμην μὴ ὁ πατήρ πάθῃ(ῆ) πάθοι(ε) κακόν τι.
- 4) Φοβοῦμαι μὴ οὐ λάβω χρήματα.
- 5) Ἐφοβούμην μὴ οὐ λάβω (ῆ) λάβοιμι(ε) χρήματα.

{ Δὲν θέλω
νὰ πάθῃ
κακό τι.
θέλω νὰ
λάβω
χρήματα.

§ 308. Αἱ πλάγιαι ἐρωτήσεις αἱ ἐξαρτώμεναι ἐκ φόβου σημαντικῶν ῥημάτων ἐκφέρονται διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ μὴ (=μήπως) ἢ μὴ οὐ (=μήπως δὲν) καὶ 1) δι' ὀριστικῆς ἀνευ τοῦ ἀν κατὰ πάντα χρόνον 2) δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀρκτηκοῦ χρόνου, καὶ 3) δι' ὑποτακτικῆς ἢ εὐκτικῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Αἰτιολογικαὶ προτάσεις μὲν αὐτῶν καὶ ἐγκλίσεις Ἄρησις».

Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

- 1) Ὁ πατήρ χαίρει, ὅτι ὁ παῖς προκόπτει.
- 2) Ὁ παῖς προκόπτει, διότι μελετᾷ.
- 3) Παράμεινον, ὡ πάππε, ὡς ἠδέως ἂν σου ἀκούσαιμι.
- 4) Ἄρχω τοῦ λόγου, ἐπεὶ (ἢ ἐπειδὴ) πρεσβύτερός εἰμι.
- 5) Ἄκουε προθύμως, ὅτε (ἢ ὅποτε) ταῦτα οὕτως ἔχει.
- 6) Ὁ πατήρ ἐπήγει τὸν υἱόν, ὅτι μελετᾷ (=μελετᾷ ἢ ἐμελέτα)

§ 309. Αἱ διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων (ὅτι, διότι, ὡς, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὅποτε) ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται αἰτιολογικαί.

§ 310. Εἰς τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει εἶναι

χρόνος ἀρχαϊκός, τίθεται δὲ ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου ἢ αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει εἶναι χρόνος ἱστορικός.

§ 311. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις δέχονται ἄρνησιν οὐ.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΟΓΔΟΥΣ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Συμπερασματικαὶ προτάσεις: μόριον αὐτῶν καὶ ἐγκλίσεις (ὀριστική, ἀπαρέμφατον): Ἄρνησις».

Συμπερασματικαὶ προτάσεις ἢ τῆς ἀκολουθίας.

- 1) Κνωφός ἐστιν ὁ ἀνήρ, ὥστε οὐκ ἀκούει.
- 2) Οὕτω προθύμως ἐβοήθησάς μοι, ὥστε σέοισμαί.

§ 312. Αἱ διὰ τοῦ **συμπερασματικοῦ** συνδέσμου ὥστε ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται **συμπερασματικαὶ ἢ τῆς ἀκολουθίας**.

α') Τὸ ὅτε μετὰ τῶν ἐγκλίσεων τῆς κρίσεως.

- 1) Ὁ ποταμὸς οὐκ ἔστι βαθύς, ὥστε **διαβαίνει (διέβαινεν, διαβήσεται, διέβη, διαβέβηκεν, διεβεβήκει)** αὐτὸν ὁ παῖς.
- 2) Ὁ ποταμὸς οὐκ ἔστι βραχύς, ὥστε **διέβαινεν ἂν (διέβη ἂν)** αὐτὸν ὁ παῖς.
- 3) Ὁ ποταμὸς οὐκ ἔστι θαλάσσιος, ὥστε **διαβαίνοι ἂν (διαβαίη ἂν)** αὐτὸν ὁ παῖς.

§ 313. Εἰς τὰς συμπερασματικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως, ἦτοι

- 1) Ὀριστικὴ παντὸς χρόνου (ἄνευ τοῦ ἂν), ὅταν τὸ συμπέρασμα (ἐπακολούθημα) παρίσταται ὡς πραγματικόν.
- 2) Ὀριστικὴ παρατατικοῦ ἢ δοριστοῦ μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ἔτι ἠδύνατο νὰ γίγη (ὡς τὸ δυνατόν γενέσθαι) ἐν τῷ παρελθόντι.
- 3) Εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὡς

δυνατόν νά γίνη (τό δυνατόν γενέσθαι) ἐν τῇ παρόντι ἢ μέλλοντι
(Ἄρνησις οὐ).

β') Τό ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου.

1) Οἱ στρατιῶται πολλήν κραυγήν ἐποίουν, ὥστε καί τοὺς πολε-
μίους ἀκούειν (ὥστε ἦτο δυνατόν καί οἱ πολέμιοι νά ἀκούωσιν.— Ἄν
ὅμως ἤκουσαν ἢ μὴ δὲν δηλοῦται).

2) Οἱ πονηροὶ πᾶν ποιοῦσιν, ὥστε μὴ δίδῶναι δίκην (οἱ πονηροὶ
πᾶν πράττουσιν, (ἐπὶ τῇ σκοπῇ νά) ἵνα μὴ τιμωρῶνται).

3) Ἡ πόλις χρήματα ἐδίδου, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τοὺς στρατιώτας
(ἢ πόλις ἐδίδοε χρήματα, ὥστε (ἐπὶ τῷ ὄρω, τῇ συμφωνίᾳ) νά μὴ εἰσ-
δάλλωσιν οἱ στρατιῶται).

§ 314. Εἰς τὰς συμπερασματικὰς προτάσεις τίθεται ἀπαρέμφατον

1) Ὄταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὡς φυσικὸν ἐπακολούθημα τῆς
ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως. (Δὲν δηλοῦται ὅμως ἂν ὄντως ἐπακον-
λουθεῖ ἢ μὴ).

2) Ὄταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὡς ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τῆς
ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως.

3) Ὄταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὡς ὄρος ἢ συνθήκη, μετ' ἐπὶ
ὁποῖαν γίνεται ἢ τῆς κυρίως προτάσεως πράξις. (Ἄρνησις μὴ).

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. Ἐπιθετικαὶ προτάσεις· μόρια αὐτῶν τὰ τέσ-
σαρα εἶδη τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων ἄνευ τῶν παραλλαγῶν ἐγκλί-
σεις· Ἄρνησις.

Ἐπιθετικαὶ προτάσεις.

Ἐγ. ὄνομα ἢ ὑπόθεσις.

Ἐπόμενον ἢ ἀπόφασις.

1) *Εἰ* ἔστι φῶς.

ὄρωμεν.

2) Ἐὰν ζῆτῆς καλῶς.

εὐρήσεις.

3) Ἄν (μὴ) εὐ φρονῆς.

(οὐκ) ἔσῃ εὐδαίμων.

4) Ἦν ἐγγύς ἔλθῃ θάνατος.

οὐδεὶς δούλεται ἀποθνήσκειν.

§ 315. Αἱ διὰ τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων *εἰ, ἐάν, ἂν, ἤν* ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται *ὑποθετικαὶ* καὶ ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως τὸν *ὑποθετικὸν* καλούμενον *λόγον*.

§ 316. Ἐκ τῶν δύο προτάσεων τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου ἡ μὲν ὑποθετικὴ λέγεται *ἡγούμενον* ἢ *ὑπόθεσις*, ἡ δὲ κυρία λέγεται *ἐπόμενον* ἢ *ἀπόδοσις*.

§ 317. Διακρίνονται τέσσαρα εἴδη τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

Α' εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

- 1) *Εἰ* τις παραβαίνει τὸν νόμον, *κολάζεται*.
- 2) *Εἰ* τις παρέβαινε τὸν νόμον, *έκολάζετο* (ἄν).
- 3) *Εἴ* τις παρέβη τὸν νόμον, *έκολάσθη* (ἄν).
- 4) *Εἴ* τις παραβήσεται τὸν νόμον, *κολασθήσεται*.
- 5) *Εἰ* τις παραβέβηκε τὸν νόμον, *κεκόλασται*.
- 6) *Εἴ* τις παρεβεβήκει τὸν νόμον, *έκεκόλαστο*.
- 7) *Εἰ* τοῦτο ἀγνοεῖς, πάντ' *ἂν ἀγνοήσεις*.
- 8) *Εἰ* δοκεῖ σοι, *περιπατήσωμεν*.
- 9) *Εἰ* ἐθέλεις, *ἀκουσον*. 10) *Εἰ* σε μισῶ, *ἀπολοίμην*.
- 11) *Εἰ* φίλον προῦδωκας, *ἔρρ' εἰς κόρακας*.

§ 318. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Α' εἴδους ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ *ὀριστικῆς* παντὸς χρόνου καὶ παρίσταται ὡς πραγματικὴ, ἡ δὲ ἀπόδοσις ἐκφέρεται διὰ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἐπιθυμίας καὶ παρίσταται κατὰ τὴν σημασίαν τῆς ἐγκλίσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκφράζεται, δηλ. ὡς πραγματικὴ ἢ ὡς δυνατὴ ἢ ὡς προτροπὴ ἢ ὡς εὐχὴ ἢ ὡς κατάρρα.

Β' εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

- 1) *Ἐὰν* μελετήσης, ὦ παῖ, *μαθήσῃ* τὸ μάθημα.
- 2) *Ἐἰν* μελετῆς, ὦ παῖ, *μανθάνεις* τὸ μάθημα.
- 3) *Ἐὰν* τις παραβαίῃ τὸν νόμον, *ζημίαν* αὐτῷ *ἐπέθεσαν* (= ἐπιτιθέασιν).

(Ἐὰν ἢ ἐπὶ τῶν ἑξῆς, — Ὁ λόγων *ἐὰν* μελετήσης, ὦ παῖ, μαθήσῃ (= θὲ μάθησι).

τὸ μάθημα δηλοῖ ὅτι ὁ παῖς πράγματι δὲν ἐμελέτησεν ἀκόμη (καθ' ὃν χρόνον ὁμιλεῖ, ἀλλ' ὅτι δύναται νὰ μελετήσῃ κατόπιν ὁ παῖς καὶ προσδοκᾷ (ἐλπίζει) ὁ λέγων νὰ μελετήσῃ κατόπιν (ἐν τῷ μέλλοντι) ὁ παῖς. — Ὁ λέγων *ἂν μελετῆς, ὦ παῖ, μανθάνεις τὸ μάθημα* δηλοῖ ἴτι, ὁσάκις ὁ παῖς μελετῆ (ἐπαναλαμβάνει τὴν μελέτην του, μανθάνει τὸ μάθημά του).

§ 3'9. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Β' εἰδους ἐκφέρεται διὰ τοῦ *ἂν*, ἂν ἦν καὶ ὑποτακτικῆς 1) ὅταν παρίσταται ὡς μέλλουσα, δυνατὴ καὶ προσδοκωμένη· ἐν τῇ ἀποδόσει τίθεται συνήθως ὀριστικὴ μέλλοντος· 2) ὅταν σημαίνηται γενικῶς ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεώς τινος· ἐν τῇ ἀποδόσει τίθεται συνήθως ὀριστικὴ ἐνεστώτος ἢ γνομικὸς ἀόριστος.

Γ' εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων

- 1) *Εἰ ἔχοις* τι, *δοδοίης ἂν* (= ἂν ἤθελες ἔχει τι, ἤθελες δίδει).
- 2) *Σωκράτης οὐκ (ἂν) ἔπινεν, εἰ μὴ διψῶη*
(ὁ Σωκράτης δὲν ἔπινεν, ἂν δὲν (ὁσάκις δὲν) ἐδίψα).
- 3) *Εἰ τις Κλεάρχῳ δοκοίη βλακεύειν, ἔπαισεν ἂν*
(ἂν τις (ὁσάκις τις) ἐφαίνετο εἰς τὸν Κλεάρχον ὅτι ἦτο ὀνηρὸς, ἐκόπαι αὐτόν).

(Ἄ ν ἄ π τ υ ξ ι ς . — Ὁ λέγων *εἰ ἔχοις τι, δοδοίης ἂν* (ἂν ἤθελες ἔχει τι, ἤθελες δίδει) ἐκφράζει ἀπλὴν σκέψιν (ἰδίαν του γνόμην), διότι δυνατόν πρᾶγματι νὰ ἔχῃς τι καὶ νὰ μὴ διψῆς. — Ὁ λέγων ὁ *Σωκράτης οὐκ (ἂν) ἔπινεν, εἰ μὴ διψῶη* (δὲν ἔπινεν, ἂν δὲν ἐδίψα) δηλοῖ ὅτι ὁ Σωκράτης ἔπινε μόνον, ὁσάκις ἐδίψα (ὁσάκις ἐπανελαμβάνετο ἐν αὐτῷ τὸ αἰσθημα τῆς δίψης) ἐν τῷ παρελθόντι.)

§ 320. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Γ' εἰδους ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ *εὐκτικῆς*. 1) ὅταν παρίσταται ὡς ἀπλὴ σκέψις τοῦ λέγοντος· ἐν τῇ ἀποδόσει τίθεται συνήθως εὐκτικὴ μετὰ τοῦ *ἂν*. 2) ὅταν σημαίνηται ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι· ἐν τῇ ἀποδόσει τίθεται παρατακτικὸς (σπανίως μετὰ τοῦ *ἂν* ἢ σπανιώτερον ἀόριστος μετὰ τοῦ *ἂν*).

Δ' εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

- 1) *Εἰ παρέβαινες τὸν νόμον, ἐκολάζου ἂν*
(= ἂν παρέβαινες τὸν νόμον, θὰ ἐτιμωρεῖσαι. Ἀλλὰ τώρα σὺ δὲν τιμωρεῖσαι, διότι δὲν παραβαίνεις τὸν νόμον).

2) **Εἰ παρέβης** τὸν νόμον, ἐκολάσθης ἂν
(ἂν (θά) ἤθελες παραβῆ τὸν νόμον, (θά) ἤθελες τιμωρηθῆ.
Ἄλλὰ σὺ δὲν ἐτιμωρήθης, διότι δὲν παρέβης τὸν νόμον).

3) **Εἰ παρεβέβηκεις** τὸν νόμον, ἐκεκόλασο ἂν
(ἂν (θά) εἶχες παραβῆ τὸν νόμον, θά εἶχες τιμωρηθῆ.
Ἄλλὰ δὲν ἔχεις τιμωρηθῆ, διότι δὲν ἔχεις παραβῆ τὸν νόμον).

§ 321. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Δ' εἶδους ἐκφέρεται: διὰ τοῦ **εἰ** καὶ **ὀρι-
στικῆς** ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ
χρόνου μετὰ τοῦ ἂν. Καὶ ἢ ὑπόθεσις καὶ ἢ ἀπόδοσις τοῦ Δ' εἶδους
παρίστανται ὡς μὴ πραγματικά. Πολλάκις δὲ πρὸς τὸ μὴ πραγματι-
κὸν ἀντιτίθεται: τὸ πραγματικὸν διὰ τοῦ **νῦν** δέ...

Ἀρνησις ὑποθετικῶν λόγων.

§ 322. Ἐπὶ ἀρνήσεως ἢ μὲν ὑπόθεσις λαμβάνει τὸ **μὴ**, ἢ δὲ ἀπό-
δοσις, ἂν μὲν εἶναι πρότασις κρίσεως, λαμβάνει τὸ **οὐ**, ἂν δὲ εἶναι πρό-
τασις ἐπιθυμίας, λαμβάνει τὸ **μὴ**.

*Ἐνδοτικαὶ ἢ παραχωρητικαὶ προτάσεις.

- 1) **Καὶ εἰ** μὴ διψῆ, ὁ παῖς, πίνει.
- 2) **Εἰ** καὶ ἔφαγεν ἢ κόρη, πεινῆ.
- 9) Γελᾷ ὁ μωρὸς, **κἂν** (=καὶ ἂν) μὴ γελοῖον ἦ.
- 4) **Οὐδ'** εἰ μὴ κλείστα ἔχης, οὐδὲν μοι δώσεις.

§ 323. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις, ὅταν πρὸ τοῦ **εἰ** (εἰάν, ἂν) ἔχῃσι
τὸ **καὶ** ἢ τὸ **οὐδὲ** (μηδὲ) ἢ ὅταν μετὰ τὸ **εἰ** ἔχῃσι τὸ **καὶ**, λέγον-
ται **ἐνδοτικαὶ** ἢ **παραχωρητικαὶ**.

§ 324. Ἐν ταῖς ἐνδοτικαῖς ἢ παραχωρητικαῖς προτάσεσι τίθενται
αἱ ἐγκλίσεις τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων. (*Ἀρνησις μὴ).

ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΑΡ. «Ἀναφορικαὶ προτάσεις: λέξεις δι' ὧν αὐταὶ
εἰσάγονται: ἐγκλίσεις ἐν ταῖς σημαίνουσαις σκοπὸν ἀναφορικῆς προτά-

σει και ἐν ταῖς περιεχούσαις ἔννοιαν ὑποθετικῆν διὰ συγκρίσεως τούτων πρὸς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις».

Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

1) Ἀπῆλθεν ὁ παῖς, ὅς μοι ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν.

2) Διατρέξω ἐν Ἀθήναις, ἔνθα οἰκεῖ ὁ πάππος.

§ 325. Αἱ διὰ τῶν **ἀναφορικῶν** ἀντωνυμιῶν καὶ ἀναφορικῶν ἐπιρημάτων ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται **ἀναφορικαί**.

Εἶδη ἀναφορικῶν προτάσεων.

A Ἀναφορικαὶ προσδιοριστικαί.

1) Οὐ μεθέξω τοῦ μεγίστου νοσήματος, ὃ στάσις καλεῖται.

2) Ὁ παῖς, ὃς ἐπιμελεῖται, μανθάνει πολλά.

(Ἄ ν ἄ π τ υ ξ ῖ ς — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ ἀναφορικὴ πρότασις ὃ στάσις καλεῖται προσδιορίζει τὴν λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως νοσήματος ὡς παράθεσις (=οὐ μεθέξω τοῦ μεγίστου νοσήματος, τῆς στάσεως) Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ ἀναφορικὴ πρότασις ὃ ἐπιμελεῖται προσδιορίζει τὴν λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως παῖς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς=ὃ ἐπιμελεῖται παῖς μανθάνει)

§ 326. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ προσδιορίζουσαι λέξιν τινα τῆς κυρίας προτάσεως (ὡς παράθεσις ἢ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς), λέγονται **ἀναφορικαὶ προσδιοριστικαί**.

Ἐγκλίσεις ἀναφορικῶν προσδιοριστικῶν.

1) Λέγεις πρᾶγμα, ὃ ἐγένετο (ὃ οὐ γενήσεται).

2) Λέγεις πρᾶγμα, ὃ ἂν γένοιτο (ὃ ἂν ἐγένετο).

3) Λέγεις πρᾶγμα, ὃ γένοιτο (ὃ μὴ πράξωμεν).

4) Λέγεις πρᾶγμα, ὃ μὴ πράττετε (ὃ μὴ πράξητε).

§ 327. Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ τῆς ἀποθυμίας (ἄρνησις μὴ).

B Ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί.

Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς (=διότι) ἡμῖν οὐδὲν εἶδως.

§ 328. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ περιέχουσαι τὴν αἰτιολογίαν τοῦ ἠγουμένου, λέγονται **ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί**.

§ 329. Εἰς τὰς ἀναφορικὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (ἄρνησις οὐ).

Γ' Ἀναφορικαὶ τελικαί

Εἰλόμεθα ἄνδρας, οἱ νόμους συγγράφουσιν
(ἐξελέξαμεν ἄνδρας, οἱ ὅποιοι νὰ) ἵνα γράψωσι νόμους).

§ 330. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ περιέχουσαι τέλος, ἤτοι σκοπὸν, λέγονται **ἀναφορικαὶ τελικαί**.

§ 331. Εἰς τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς προτάσεις τίθεται ἡ ὀριστικὴ τοῦ μέλλοντος (ἄρνησις μὴ).

Δ' Ἀναφορικαὶ συμπερασματικαί.

Τίς οὕτω μάλιστα, ὅστις (= ὥστε) οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι;
(τίς εἶναι τόσοσιν τρελλός, ὥστε ἔν θέλει νὰ εἶναι φίλος σου;).

§ 332. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ περιέχουσαι τὸ συμπέρασμα ἢ τὸ ἐπακολούθημα τῆς κυρίας προτάσεως λέγονται **ἀναφορικαὶ συμπερασματικαί** ἢ **ἀναφορικαὶ προτάσεις τῆς ἀκολουθίας**.

§ 333. Εἰς τὰς ἀναφορικὰς συμπερασματικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (ἄρνησις οὐ).

Ε' Ἀναφορικαὶ ὑποθετικαί.

Ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶσμαι εἰδέναι =

Εἴ τινα μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶσμαι εἰδέναι.

§ 334. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ περιέχουσαι ἔννοιαν ὑποθετικὴν, λέγονται **ἀναφορικαὶ ὑποθετικαί** ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς ἠγούμενα ὑποθετικοῦ λόγου (ἄρνησις μὴ).

Ἐγκλίσεις ὑποθετικῶν ἀναφορικῶν προτάσεων.

1) Ἄνθρωπος δίκαιός ἐστιν, ὅστις (= εἴ τις) μὴ ἀδικεῖ.

2) Τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἄν (= εἰν τινα) ἔλησθε, πείσομαι.

- 3) Νέος ἀπόλλυται, ὄντιν' ἄν (=ἐάν τινα) φιλή Θεός.
- 4) Οἱ τύραννοι πλοῦσιον, ὄν ἄν (=ἐάν τινα) βούλωνται, παραχρήμα ἐποίησαν (=ποιοῦσιν).
- 5) Ὅκνοίην ἄν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ (=εἰ τινα) ἡμῖν Κῦρος δοίη.
- 6) Ὡτινι (=εἰ τινι) τῶν βαρβάρων ἐντυγχάνοιεν οἱ Ἕλληνες, πάντας ἀπέχτεινον.
- 7) Οὐκ ἄν ἐπαχειροῦμεν πράττειν ἃ (=εἰ τινα) μὴ ἠπιστάμεθα (=ἄν ἐπιχειροῦμεν, διότι ἐπιστάμεθα).

§ 335. Εἰς τὰς ἀναφορικὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις, αἱ ὅποια τίθενται καὶ εἰς τὰς ἰσοδυνάμους ὑποθετικὰς, ἧτοι

1) Ὅριστικὴ παντὸς χρόνου (ὡς ἐν τῷ Α' εἶδει τῶν ὑποθετικῶν λόγων)· εἰς δὲ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται συνήθως ὀριστικῆ, ἄνευ τοῦ ἄν (πρότ. 1).

2) Ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἄν (ὡς ἐν τῷ Β' εἶδει τῶν ὑποθετικῶν λόγων), α') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πράξις προσδοκωμένη· εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται συνήθως μέλλων (πρότ. 2)· β') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ γενικῶς ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως· εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται ἐνεστώς ἢ γνῶμικὸς ἀόριστος (πρότ. 3 καὶ 4).

3) Εὐκτικὴ (ὡς ἐν τῷ Γ' εἶδει τῶν ὑποθετικῶν λόγων), α') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τι ὡς ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος· εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν (πρότ. 5)· β') ὅταν σημαίνηται ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι· εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται παρατακτικὸς (πρότ. 6).

4) Ὅριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου (ὡς ἐν τῷ Δ' εἶδει τῶν ὑποθετικῶν λόγων), ὅταν σημαίνηται τὸ μὴ πραγματικόν, εἰς δὲ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν (πρότ. 7).

ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Χρονικαὶ προτάσεις· μέρια αὐτῶν, ἐγκλίσεις διὰ συγκρίσεως πρὸς τὰς ὑποθετικὰς καὶ ἀναφορικὰς προτάσεις».

Χρονικαὶ προτάσεις.

- 1) **Ὅτε** (ὁπότε, ἡνίκα, ἐν ᾧ) εὐτυχεῖς, μὴ μέγα φρόνει.
- 2) **Ὅς** (ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ τάχιστα) εἶδες τὸν πατέρα, ἠσπάξου αὐτόν.
- 3) **Ἐπεὶ** (ἐπειδὴ) ἡμέρα ἐγένετο, ἀπῆλθεν ὁ πατήρ.
- 4) **Ἐξ οὗ** (ἀφ' οὗ) ἐπανῆλθον, οὐκ εἶδον τὸν πάππον.
- 5) **Ταῦτα ἐποιοῦν ἕως** (ἔστε, ἄχρι, μέχρι) σκότος ἐγένετο.
- 6) **Πρὶν μαθεῖν**, οὐδεὶς ἠπίστατο.

§ 336. Αἱ διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται **χρονικαί**.

ΣΗΜ. Αἱ διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων *ὅτε*, *ὁπότε*, *ἡνίκα*, *ἐν ᾧ* ἐκφερόμεναι προτάσεις δηλοῦσι πρᾶξιν σύγχρονον τῆς κυρίας προτάσεως.—Αἱ διὰ τοῦ *ὅς*, *ἐπεὶ* (*εἰ* *ἄρα*) *τάχιστα*, *ἐπειδὴ* (*πρωῖον*) *τάχιστα* ἐκφερόμεναι προτάσεις δηλοῦσι πρᾶξιν προτέραν μὲν τῆς κυρίας προτάσεως, ἥτις ὅμως ἀμέσως ἐπακολουθεῖ.—Αἱ διὰ τοῦ *ἐπεὶ*, *ἐπειδὴ* ἐκφερόμεναι προτάσεις δηλοῦσι πρᾶξιν προτέραν τῆς κυρίας προτάσεως.—Αἱ διὰ τοῦ *ἀφ' οὗ*, *ἐξ οὗ* ἐκφερόμεναι προτάσεις δηλοῦσι τὴν ἀρχὴν τοῦ χρόνου (τὸ χρονικὸν σημεῖον), ἀπὸ τοῦ ὁποῦν ἀρχίζει τις.—Αἱ δὲ διὰ τοῦ *ἕως*, *ἔστε*, *ἄχρι*, *μέχρι* ἐκφερόμεναι προτάσεις δηλοῦσι τὸ χρονικὸν ὄριον (τὸ χρονικὸν σημεῖον), μέχρι τοῦ ὁποῦν παρατείνεται τι.

Ἑγκλίσεις ἐν ταῖς χρονικαῖς προτάσεσιν.

- 1) **Ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο**, ἀπῆλθεν ὁ πατήρ.
- 2) **Ἐπειδὴν διαπραξέωμαι ἢ θέομαι**, ἤξω.
- 3) **Μαινόμεθα πάντες, ὁπότεν ὀργιζόμεθα**.
- 4) **Ὁ πεινῶν ἐκὼν φάγοι ἂν, ὁπότε βούλοιο**.
- 5) **Κῦρος ἐθήρηνεν, ὁπότε βούλοιο γυμνάσαι ἑαυτόν**.

§ 337. Εἰς τὰς χρονικὰς προτάσεις τίθεται:

- 1) **Ὅριστική**, ἔταν σημαίνεται πραγματικόν τι (ἄρνησις οὐ) (πρότ. 1).
- 2) **ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἂν**, α') ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πρᾶξις προσδοκωμένη· εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται συνήθως μέλων (πρότ. 2)· β') ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ γενικῶς ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται συνήθως ἐνεστώσῃ ὁριστικῆς (πρότ. 3).

2) **Εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν, α')** ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τι ὡς ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος· εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν (πρότ. 4)· β') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἄοριστος ἐπανάληψις πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι· εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται παρατατικός ἄνευ τοῦ ἄν (πρότ. 5) (σπανίως παρατατικός μετὰ τοῦ ἄν καὶ σπανιώτερον ἄοριστος μετὰ τοῦ ἄν).

Σύγκρισις; ὑποθετικῶν, ἀναφορικῶν καὶ χρονικῶν προτάσεων.

§ 338. Συγκρίνοντες πρὸς ἀλλήλας τὰς ὑποθετικὰς, ἀναφορικὰς καὶ χρονικὰς προτάσεις· εὐρίσκομεν ὅτι συμφωνοῦσιν αὗται κατὰ τὴν χρῆσιν τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ ἄν καὶ εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἄν, ἦτοι τίθεται ἐν αὐταῖς

1) **Ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἄν (')**, α') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τι προσδοκώμενον· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται συνήθως μέλλων· β') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἄοριστος ἐπανάληψις πράξεως· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται ἐνεστώτῳ ἢ γυναικίῳ ἄοριστος.

2) **Εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἄν, α')** ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τι ὡς ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν, β') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἄοριστος ἐπανάληψις πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται συνήθως παρατατικός.

ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ. «Ἄρθρον 1) ὀριστική, 2) γενική, σημασία τούτου, 3) παράλειψις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων».

Ἄρθρον.

- 1) Ἄνθρωπος ἦλθεν 4) Κύων ὕλακτεῖ.
 2) Ὁ ἄνθρωπός ἦλθεν 5) Ὁ κύων (τοῦ γείτονος) ὕλακτεῖ.
 3) Ὁ ἄνθρωπός ἐστὶ θνητός. 6) Ὁ κύων ἐστὶ πιστὸν ζῷον.

1) Ὁ ἄν μετὰ τοῦ ὑποθετικοῦ· εἰ καὶ τινων χρονικῶν συνδέσμων ἐνδοῦται εἰς μίαν λέξιν (εἰ + ἄ.) = ἰαν, ἄν, ἦν, (ὅτε + ἄν) = ὅταν, (ὅποτε + ἄν) = ὅποτε κλπ.

(*Ἀνάπτυξις.* — Ὁ λέγων *ἄνθρωπος ἦλθεν* δηλοῖ ὅτι ἦλθεν *ἄνθρωπος* τις, ἀγνωστος εἰς αὐτόν. — Ὁ λέγων *ὁ ἄνθρωπος ἦλθεν* δηλοῖ ὅτι ἦλθεν ὁ γνωστός καὶ ὠρισμένος *ἄνθρωπος*. — Ὁ λέγων *ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός* δὲν δηλοῖ ἓνα γνωστόν καὶ ὠρισμένον *ἄνθρωπον*, ἀλλὰ πάντας τοὺς *ἄνθρώπους*, ἐλόκληρον τὸ *ἄνθρώπινον γένος*. — Ἐπ' ἰσχύος ὁ λέγων *κύων ὑλακτεῖ* δηλοῖ ὅτι *κύων* τις, ἀγνωστος εἰς αὐτόν, ὑλακτεῖ. — Ὁ λέγων *ὁ κύων* (τοῦ γείτονος), ὑλακτεῖ δηλοῖ γνωστόν καὶ ὠρισμένον *κύνα* (τὸν τοῦ γείτονος). — Ὁ λέγων *ὁ κύων ἐστὶ πιστός* ζῖον δηλοῖ πάντας τοὺς *κύνας*, ἐλόκληρον τὸ γένος τῶν *κυνῶν*).

§ 339. Τὸ ἄρθρον τιθέμενον μετὰ οὐσιαστικοῦ, σημαίνει 1) ἓν ἄτομον γνωστόν καὶ ὠρισμένον καὶ λέγεται *ἄρθρον ὀριστικόν* (ἄτομικόν)· 2) σημαίνει πάντα τὰ ὁμοειδῆ ἄτομα, ἐλόκληρον τὸ γένος αὐτῶν, καὶ λέγεται *ἄρθρον γενικόν*.

1) Ὁ *ἀνδρεῖός* ἐστὶν ἐπαίνου ἄξιος (= πᾶς *ἀνδρεῖος*).

2) Ὁ *βουλόμενος* ἀπελθέτω (= πᾶς *βουλόμενος*).

§ 340. Καὶ μετὰ τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν τιθέμενον τὸ ἄρθρον δηλοῖ τὸ ὅλον γένος.

1) *Ἐέρξης* ἐπὶ τὴν *Ἑλλάδα* ἐστράτευσεν.

2) Ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ ὁ *Ἐέρξης* ἀπεχώρει.

Ὁ *Σωκράτης* ἦν σοφώτατος.

§ 341. Τὸ ἄρθρον ἐπὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν προσώπων παραλείπεται. Τίθεται δὲ μόνον ἐπὶ κυρίου ὀνόματος προσώπου πρότερον ῥηθέντος ἢ ἐπὶ περιωνύμου (περιφήμου) προσώπου.

§ 342. Τὸ ἄρθρον τίθεται συνήθως ἐπὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν χωρῶν.

024000018122

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τιμάται δραχμές 12.50